

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
marec 2007

3 Lesník

Polemika k výkonovým normám
a kalkuláciám cien

Reakcie čitateľov
na problematiku vzorníkov

Postoj ku kauze Slánske vrchy

Téma mesiaca - LESY A VODA

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,
Ing. Berta Ondrišová

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Viszlai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Luboš Tuľak, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško,
Rudolf Halák, Ing. Karol Volentier

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 1500 výtlačkov

foto obálka

Ing. Jozef Marko

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

4

24

34

Obsah

2 Obsah

3 Editorial

Spýtali sme sa...

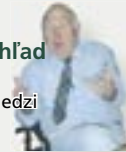

Téma mesiaca: Lesy a voda

4 Protipovodňová ochrana? Jedine ako celospoločenská objednávka
LESY SR spravujú 19 tisíc kilometrov drobných vodných tokov

5 Chce to systémový pohľad na krajinu

Protipovodňová ochrana medzi dvoma extrémami

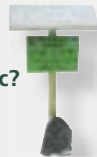
6 Umožníme lesníkom participovať na obchodovaní s vodou

Vo Vodnom lese Slovenskej sporiteľne vo Vysokých Tatrách rastie život

7 Ako stúpa riziko erózie a povodní

Z prednášky prof. W. Tzschupkeho k rozširovaniu prírodných zón

8 Fotogaléria

9 Kde začína Laborec?

Personálne zmeny v topmanažmente

HB : záplavy = potreby : zdroje
Ako riešiť trojčlenku

10 Lesnícke prvenstvo na Drakšiarí

Po prisťahovaní skúšajú ďalšiu novinku

Veľká furmanská súťaž na Orave

11 OZLT s osvedčením výrobcu a vlastnou značkou

Úspešná certifikácia systému riadenia a kvality

12 Ľudia na svojich miestach

S Rómami vládne v RSLT Margecany spokojnosť

Lesoochranárska škola 2007

Po dvoch rokoch odsúdili zlodějov dreva

Lesníci z LS Partizánske nezvyknú mávnuť rukou nad podozrivým dianím v lese

13 I. Pro Silva sa aktivizuje

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

14 Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania
Národné lesnícke centrum

15 Ponuka ÚLPV v oblasti vzdelávania

16 Prevádzka píly vo Veľkých Kozmálovciach ukončená

17 Lesníci na Liptove kredit nestratili

Vedúci Lesnej správy Liptovská Teplička Ing. Anton RACKÝ

18 K biologickej ochrane porastov pred škodcami

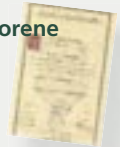
Vplyv vyrušovania zveri na ohryz v zimnom období

19 Pozvánka: „Management jelenej zveri v prihraničných poľovných revíroch na Orave

Pozvánka: Svetové poľovníctvo a poľovnícky turizmus

20 Ľudia a lesy: Lesnícke korene

Od geletiek cez samovýrobu až po Kjótsky protokol

22 Keď sa ťa zima opýta

23 Pre našich najmenších

24 „Lesníci chránia prírodu svojou prácou. Ochrancovia prírody svojimi zákazmi...“

26 Ak výkon, tak aj porast!

Tri zastávky využívania moderných technológií v praxi

27 Výkonové normy

Pripomienky a návrhy neostávajú bez povšimnutia

Pracovník GR odpovedá na otázky z OZ

29 Obavy z nízkych cien prác v lese

Vyjadrenie LS Čadca k použitiu VN 007 ťažbovej činnosti – verzia KRPK

30 Zvyšovanie kvality personálu š.p. LESY SR v roku 2006

31 Lesnícke dni

32 Inšpirujúci prístup našich predchodcov

Čo nám prezrádza pamätník jednej lesnej správy

33 Náradie na ťažbu živice

Príbehy vecí alebo Pár slov o predmetoch zo zbierok Lesníckeho a drevárskeho múzea

34 Pozvánka: Navštívte OZ Košice

35 LESY SR pod drobnohľadom

Odkaz z neštátneho lesníckeho sektora

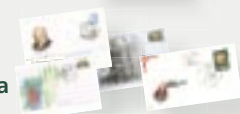
ad/Slánske vrchy

Prečo mám rád les

36 Uveríte?

Križovka

37 Filatelistika

Poľovnícky receptár

38 Pre deti

39 Spoločenská kronika

40 Ťahať za jeden povraz

Nie je tomu tak dávno, čo sa čelní predstavitelia Zväzu spracovateľov dreva SR a štátneho podniku LESY SR cez médiá obviňovali z nekorektného, netrhového správania, z neférovej exportnej politiky, zlej platobnej disciplíny a mnohých iných neduhov. S odstupom času už asi nemá zmysel uvažovať nad tým, čo boli fakty a čo invectivy. Zmenila sa doba, zmenili sa ľudia na čele spomínaných inštitúcií a čo je dôležité, zmenil sa štýl a kvalita komunikácie. Obe strany pochopili, že sú odsúdené na spoluprácu a neostáva im iné, len komunikovať. O tom a ešte o všíľčom inom píšeme v marcovom vydaní Lesníka. Spomenul som v úvode môjho editorialsu tento príspevok preto, lebo jeho pointa mi pripadá univerzálna a nadčasová: všetko okolo nás nejakým spôsobom súvisí s komunikáciou. Každý z nás je na ňu istým spôsobom odkázaný. A tým nemám na mysli len pracovné záležitosti. Týka sa to všetkých a všetkého: odovzdávanie a prijímanie informácií je vlastne typickým znakom všetkých živých organizmov. Takže vrtenie psieho chvosta i televízne vysielanie má svoju výpovednú hodnotu a prináša isté informácie. A práve presila informácií v modernej spoločnosti má za následok zahltenie informáciami, ktoré má za následok akési „otupenie“, neschopnosť či nezáujem prijímať ďalšie informácie. Možno práve to je príčinou, prečo ľudia, najmä mládež v mestách, žije svoj život v prostredí počítačov a digitálnej zábavy, bez dotyku s prírodou, bez uvedomenia si jej potreby. Z prieskumu verejnej mienky, ktorú vo februári 2006 uskutočnila pre LESY SR agentúra FOCUS, vyplynul fakt, že takmer desať a pol percenta obyvateľov Slovenska nechodí vôbec do lesa. Šokujúce? Alarmujúce? Čo s tým? Môžeme očakávať, že si verejnosť uvedomí význam lesa pre kvalitu životného prostredia? A nebudaj ešte aj význam práce lesníkov pre kvalitné obhospodarovanie lesov? Asi ťažko. Motoristi majú zásadu: vidieť a byť videní. Môžeme parafrázovať: my lesníci vidíme, že by sme mali byť viacej videní. Aj preto v apríli tohto roku pripravujeme Lesnícke dni. Aby sme boli videní. Aj o tom sa v marcovom Lesníkovi dočítate. Prijemné čítanie Vám praje

Peter Gogola, šéfredaktor

Spýtali sme sa: „Ako vnímate zmenu grafiky časopisu Lesník?“

Anketa

JIŘÍ JUNEK
redaktor
časopisu
Siva
Bohemica

Na úvod
- od redakcie

Lesníka mně nepřipadá příliš taktické nasazovat hned u prvních dvou čísel tohoto časopisu v nové grafické a obsahové úpravě tak vysokou laťku. Značně si zúžila manévrovací prostor při dalším případném zkvalitňování. Na titulní straně mne zaujala výrazná hlavička a upoutávky na zajímavé materiály uvnitř časopisu. Na druhé straně obálky je sice poněkud netradičně umístěna tiráž, ale uvolnila na třetí straně plochu pro rozsáhlejší anketu. Téma měsíce má dostatečný rozsah, slovo dostává v rubrice Na slovíčko generální ředitel LSR. Následují logicky seřazené rubriky, některé zcela nové. V jiných časopisech nebývá běžné zařazování rubriky Polemiky mesiaca. Převažují fundované odborné články, nechýbí ani „oddechovky“. Grafická úprava lahodí oku. Ale aby se kolegové neukolébali samou chválou: možná by stála za zamýšlení grafická úprava hlavičky, konkrétně umístění a velikost

příslušného čísla a loga podniku. Konkrétně v č. 2 mi připadá méně fotografií a poměrně hodně stran jen textu, nebo jen s malou fotografií. Postupně se určitě redakci podaří dosáhnout ještě lepší technické a tiskové kvality fotografií. Ale přes tyto drobnosti jsem přesvědčen, že slovenští lesníci dostávají do rukou vysoce kvalitní časopis jak po stránce obsahové, tak grafické.

Mgr. IVANA JANÁKOVÁ
konateľ reklamnej agentúry
OF COURSE s.r.o.

Celý život sa riadim heslom, menej byva viac... V „novooblečenom“ Lesníku pozitívnu zmenu cítim, aj keď úprimne by som ešte viac vyčistila, zjednodušila a zdynamizovala grafické spracovanie...ale môj pohľad je len jedným z mnohých. Chýba mi logo Lesov SR na titulke a to jednoznačne. Tvorivá diskusia a kvalitne podnety, tvorba ako proces a cesta ku kvalite, tam vidím východisko...:-)

Mgr. JÁN FILLO
šéfredaktor
časopisu
LES/
Slovenské
lesokruhy

Keď som dostal v tomto roku prvýkrát Váš časopis do rúk mohol som len zopakovať to, čo už dávno viem, že najsilnejšou stránkou Lesníka je práve grafika. V porovnaní

s minulým rokom nevnímam v tomto smere výraznejšie zmeny. Myslím si, že tie ani nie sú potrebné, pretože z hľadiska výberu typu písma i výtvarného spracovania obrázkov ste na správnej ceste. Len tak ďalej!

Mgr. PAVOL VITKO
šéfredaktor
mesačníka
OBRANA
Ministerstvo
obransy SR

Komunikačný odbor
Vydavateľské oddelenie

Ako „dlhoročný“ predseda Kontrolnej rady Slovenského syndikátu novinárov a člen predstavenstva tejto najpočetnejšej novinárskej organizácie na Slovensku pôsobím minimálne tri či štyri razy ročne v porotách rozličných žurnalistických súťaží, hodnotiacich aj časopisy. Časopis Lesník ma zaujal, mám k jeho grafike len niekoľko pripomienok. Zmena grafiky oproti vlaňajšku je pozitívnym krokom. Písmo je modernejšie a strany majú potenciál byť vzdušnejšie a tým pre čitateľa pútavejšie. Ten potenciál ale nie je všade využitý. Stáva sa, že v úsilí publikovať čo najviac textu skomprimujete písmo do takmer nečitateľnej veľkosti. To nie je dobrá cesta. Aj preto, lebo zmena veľkosti písma pôsobí v časopise veľmi rušivo a odporúčam ju v nevyhnutných prípadoch meniť len o bod. Treba skrátka z textu odstrihnúť,

alebo mu vyhradiť väčší priestor na úkor iných článkov, ktoré odložíte do nasledujúceho čísla. Podobne nie je dobré, keď publikujete fotografie veľkosti, ktorá sa v novinárskom žargóne označujeme ako poštová známka. Je to „zabíť“ priestor. V súčasnosti je tiež trendom v nebulvárnych časopisoch dať k článku jednu veľkú nosnú fotografiu a nie niekoľko malých. Samozrejme, čo najkvalitnejšiu. Menšie fotky potom len ku kratším spravodajsko - reportovým materiálom. Dost' rušivo pôsobí fotopozadie v článkoch. Akú má napríklad obrazovú hodnotu fotografia do pozadia na strane 24-25 v čísle 1/07. Žiadnu. Aká je jej dokumentárna výpoveď? Nulová. A estetická funkcia? Rušivá. Tiež neodporúčam príliš veľa farieb. Myslím si, že seriózný časopis ako Lesník by mohol mať tak maximálne tri doplnkové farby. Viacfarebnosť nechajme bulváru a papagájom. Oceňujem snahu o dobrú titulnú fotografiu, dynamický text a skutočne obdivuhodne široký záber šéfa redakcie pri zostavovaní čísla. Od odborných domácich tém súčasnosti cez relevantné informácie zo zahraničia, príspevky s historickou tematikou, až po servis pre zamestnancov, tvorbu väzieb s mimopodnikovými zamestnancami, hobby a pod. Klobúk dole.

Lesy a voda

LESY SR spravujú 19 tisíc kilometrov drobných vodných tokov

Protipovodňová ochrana? Jedine ako celospoločenská objednávka

Jozef MARKO

Slovenskom preteká viac ako 50 000 kilometrov vodných tokov. LESY SR vykonávajú správu drobných vodných tokov (DVT) v dĺžke približne 19 000 kilometrov, čím sa výrazným spôsobom podieľajú na formovaní odtoku v celoslovenskom meradle. V súčasnosti je prioritnou snahou podniku ukončiť proces delimitácie správy DVT v prospech špecializovanej organizácie Ministerstva životného prostredia SR, ktorou je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. Banská Štiavnica. Po ukončení tohto procesu zostane v správe LE-SOV SR približne 12 000 kilometrov vodných tokov.

VIAC FINANCIÍ NA PREVENTÍVNE OPATRENIA

Ing. Ján Štefánik

Čo tento nový stav prinesie sme sa opýtali riaditeľa š.p. LESY SR Ing. Jána Štefánika: „**Znížením celkovej dĺžky spravovaných tokov dôjde ku skvalitneniu starostlivosti o DVT. Vzhľadom na fakt, že väčšina odovzdávaných DVT sa nachádza mimo lesného pôdneho fondu a preteká intravilánmi obcí, v ktorých už má charakter upravovaných tokov, ich oddelimitovaním ušetríme finančné prostriedky, vynakladané na opravy a údržbu týchto vodných stavieb, čo je naša povinnosť v zmysle stavebného a vodného zákona. Tieto prostriedky budeme potom môcť použiť na preventívne protipovodňové opatrenia na LPF. Som toho názoru, že čo sa týka DVT, malo by platiť: kto obhospodaruje pôdu, mal by mať na starosti aj vodu, ktorá sa na nej nachádza. V prípade vodných tokov na lesných pozemkoch by sme nemali oddeľovať les od vody, pretože vytvárajú ucelený ekosystém. To isté platí aj pre poľnohospodársku pôdu a povinnosť poľnohospodárov. Iná je situácia v prípade veľkých vodných tokov, ktoré by mali byť v kompeten-**

cií vodohospodárov, teda Slovenského vodohospodárskeho podniku.“

Medzi základné zámery štátnych lesníkov v rámci zabezpečovania strategického cieľa podniku, ktorým je trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, patrí aj podpora pôdoochranných a vodoochranných funkcií lesa. Aj v zmysle platných právnych noriem, teda vodného zákona a zákona o ochrane pred povodňami, sú LESY SR povinné na spravovaných vodných tokoch zabezpečovať protipovodňovú ochranu v plnom rozsahu. Ako je to s financovaním technických opatrení, ktoré majú plniť túto úlohu? Odpoveď sme dostali od Ing. Miroslava Homolu z Odboru investícií na generálnom riaditeľstve š.p. LESY SR: „**Financujeme ich z vlastných, prípadne iných zdrojov. V roku 2005 bolo na protipovodňovú ochranu zo štátneho rozpočtu vyčlenených pre LESY SR 27 miliónov korún. V roku 2006 sme nedostali z cudzích zdrojov žiadne finančné prostriedky napriek skutočnosti, že náš podnik počas vyhlásených stupňov povodňovej aktivity zrealizoval zabezpečovacie práce v objeme 3 milióny korún. Následne po opadnutí povodňových vôd LESY SR použili na odstránenie škôd spôsobených povodňami približne 130 miliónov korún. Okrem toho sme na preventívne opatrenia pri zabezpečovaní protipovodňovej ochrany investovali zo**

zdrojov podniku ďalších 20 miliónov korún.“ Štát je pritom zo zákona povinný uhradiť podniku zabezpečovacie práce, ktoré súvisia s protipovodňovou ochranou...

RIEŠENIE POVODIA MUSÍ BYŤ KOMPLEXNÉ

Zľava Ing. M. Skladaný a Ing. M. Homola

Ing. Miroslav Skladaný takisto z odboru investícií vysvetľuje, že prostriedky vynakladané na zabezpečenie protipovodňovej ochrany sú

zväčša smerované do opráv a údržieb existujúcich vodných stavieb a v nevyhnutných prípadoch na riešenie nových investičných akcií. „**Pri investičných akciách nedochádza k technokratickým riešeniam celých dĺžok vodných tokov, ale k realizácii viac-menej bodových zásahov. To znamená napríklad jednostranného spevnenia konkávneho oblúka, výstavby prehrádzok na zachytávanie splavenín nad existujúcou úpravou, sanácie nádrží a podobne. Pri realizácii protipovodňových opatrení, zameraných na ochranu obývaných častí obcí**

Protipovodňová ochrana medzi dvoma extrémami

Chce to systémový pohľad na krajinu

Ján LICHÝ

a miest LESY SR úzko spolupracujú s predstaviteľmi miestnych samospráv. Za ich účasti dochádza ku presnej špecifikácii spôsobu ich realizácie, aby bola dosiahnutá čo najoptimálnejšia funkčnosť pri minimalizácii nákladov.“

Ako dodáva Ing. Homola, ktorý sa v štátnych lesoch dlhodobo venuje tejto problematike, bez riešenia celého povodia nepredstavujú úpravy intravilánov miest a obcí žiaduce komplexné riešenia. Ak takéto riešenia nebude finančne podporovať štát a nebude ich chápať ako celospoločenskú objednávku, štátni lesníci, ani ostatné zainteresované subjekty nebudú mať dostatok finančných prostriedkov na to, aby investovali do výstavby účinného systému technických riešení, zameraných na ochranu proti povodňiam. A nielen to. Aj na zachovanie kvality vody, na dosiahnutie rovnováhy a stability v krajine, ktorá by tak bola schopná lepšie čeliť množiacim sa extrémom, ktoré sú dôsledkom globálnej klimatickej zmeny.

Istú nádej na posun v riešení tejto problematiky dáva verejnosti, ale aj zainteresovaným rezortom skutočnosť, že v rámci Komisie na riešenie problematiky racionálneho využívania lesných a poľnohospodárskych pozemkov, začala v roku 2006 pracovať novozriadená skupina odborníkov nazvaná „Správa drobných vodných tokov a ochrana pred povodňami.“ Jej členmi sú zástupcovia Ministerstva životného prostredia SR, Národného lesnického centra, LESOV SR, Vojenských lesov a majetkov, Prezídia Hasičského a záchranného zboru a Regionálneho združenia vlastníkov neštátnych lesov. Kompetentní teda nespia. A nemal by zaspať ani tento problém, pretože dôsledky by sme časom pocítili všetci. ■

Situácia v riešení protipovodňovej situácie na Slovensku je skutočne zaujímavá a svojím spôsobom zároveň aj tragická. Stoja tu vedľa seba akoby dva smery. Jeden je prezentovaný oficiálnou Vodohospodárskou koncepciou, ktorá po dôslednom prečítaní obsahuje v podstate všetko, čo by obsahovať mala. Je v nej dokonca aj požiadavka na komplexné riešenie protipovodňovej ochrany v rámci hydrologického povodia, čo je samozrejme správne. Ale tým to končí. Nič viac sa v nej nehovorí o tom, ako zabezpečiť optimálny stav krajiny v spolupráci s lesníkmi, poľnohospodármi, obcami a majiteľmi, resp. správcami komunikácií. Z materiálu vyplýva, že jej autori síce vedia, čo by sa malo robiť, ale z nejakých dôvodov sa ďalej nepostupuje týmto správnym smerom. Nastupuje naopak filozofia poldrov, hrádzí a tvrdých úprav tokov.

Ján Lichý

PROJEKTY BEZ OPONENTÚRY

Druhý smer reprezentuje Ing. Kravčík, CSc., ktorý síce vystupuje v roli moderného vodohospodára, ale z neznámych dôvodov nie je schopný prekročiť svoj tieň. Prvé jeho zlyhanie bolo pri úprave bystriny pri Repáňoch. Jednoduchými drevenými prepážkami mierne vzdul v nich vodu, čo malo za následok zošmyknutie sa podmočenej zeminy a deštrukciu prepážok. Druhý pokus sa mu „podaril“ za asistencie Slovenskej sporiteľne a Štátnych lesov TANAP-u nad Horným Smokovcom, kde realizoval tzv. Vodný les I. Tento projekt bol od samého počiatku omyl, ale viac ako desať miliónov má svoju silu. Realizovať tzv. prehrádzky na morenovom, silne priepustnom materiáli, nemá logiku. Tak, ako nemôže byť veterná erózia tam, kde nefúka vietor, tak nemôže byť vodná erózia tam, kde neprúdi voda. Celé územie s rozlohou cca 50 ha je bezodtokové, čo znamená, že voda aj za silných zrážok stačila vsiaknuť do podlažia počas existencie lesa a v súčasnosti o to skôr, keď sú na ploche stovky vývrátov, ktoré pôsobia jednak ako vsakovacie studne a zároveň ukazujú štruktúru podlažia. V rámci tzv. Vodného lesa II. realizoval Ing. Kravčík nad Tatranskou Lomnicou akoby hradenie bystrín tzv. bobrými hrádzkami. Pokus zabezpečiť serióznu oponentúru projektov Ing. Kravčíka sa z mojej strany skončil nezdarom. Žiadna inštitúcia, počnúc Ministerstvom pôdohospodárstva SR a končiac odbornými pracoviskami, sa k projektom nevyjadřila aj napriek tomu, že projekt Vodný les sa označuje za pilotný projekt.

ZAČNIME S OBNOVOU HRADENIA BYSTRÍN A STRŽÍ

Protipovodňová ochrana sa teda nachádza medzi dvoma extrémami. Na jednej strane v rámci Koncepcie vodného hospodárstva je síce proklamované požiadavky na zlepšenie krajinného prostredia, ale v praxi sme svedkami budovania tvrdých protipovodňových opatrení. Na strane druhej je to prístup Ing. Kravčíka, v podstate nič neriešiaci a zavádzajúci. Za jedinú správnu cestu v protipovodňovej ochrane považujem kombináciu zlepšenia krajinného prostredia v súlade so spomenutou koncepciou s vhodnými technickými opatreniami. Budovať technické opatrenia bez toho, aby sme zásadným spôsobom nezlepšili retenčnú schopnosť krajiny, je krajne nezodpovedné. Účelná protipovodňová ochrana, ale aj ochrana pred suchom, si vyžaduje systémový pohľad na krajinu. A až po vyčerpaní možnosti prirodzeného zlepšenia akumuláčnej schopnosti krajiny pristúpiť k technickým opatreniam. Vzhľadom k tomu, že krajina na Slovensku už je svojím spôsobom zdecimovaná nevhodnými technickými zásahmi pri lesnických a poľnohospodárskych prácach, je súčasne potrebné okamžite začať s obnovou hradenia bystrín a strží a so zmenami na poľnohospodársky obrábaných pozemkoch, aby sa znížil odtokový súčiniteľ a znížila erózia pôdy. To si vyžaduje veľmi úzku spoluprácu lesníkov, poľnohospodárov, obcí, miest, správcov dopravnej štruktúry a vodohospodárov. Otázka je, kde a ako začať, aby riešenie tohto problému nabralo ten správny smer. Podľa môjho názoru by sa mal začať tento proces dialógom medzi ministerstvami pôdohospo-

dárstva a životného prostredia. Žiaľ, problém vidím v tom, že na týchto ministerstvách nemá kto na primeranej úrovni takéto rokovania začať a viesť. Ďalšia otázka preto znie, ak začne niekto iniciatívou zdola, má šancu vôbec niečo zmeniť? Priznám sa na záver (alebo na začiatok diskusie?), že som skôr pesimista, ale považujem za určite správne, pokúsiť sa aspoň upozorniť na tento problém a prispieť tak k začatiu jeho riešenia. ■

Ing. Ján Lichý je publicista

Vo Vodnom lese Slovenskej sporiteľne
vo Vysokých Tatrách rastie život

Umožnime lesníkom participovať na obchodovaní s vodou

Michal KRAVČÍK

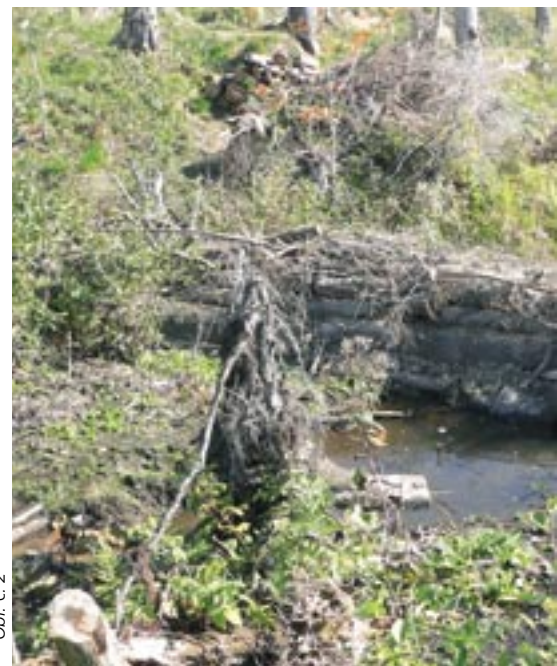
Vetrová kalamita, ktorá sa prehnala územím Slovenska 19. novembra 2004 spôsobila devastáciu 12 600 hektárov lesných ekosystémov v Tatranskom národnom parku (TANAP). Pre obnovu zničených lesných ekosystémov v TANAP-e predložila Mimovládna organizácia Ľudia a voda s partnermi (Slovenská sporiteľňa a.s., Štátne lesy TANAP-u, Občianske združenie Čisté Tatry) projekt „Vodný les Slovenskej sporiteľne“. Projekt Vodný les spočíval v zadržaní dažďovej vody v zdevastovaných ekosystémoch, aby dažďová voda, ktorá ostane na lokalitách, podporovala rast nového lesa.

VODOHOLDINGY AKO ZÁKLAD NOVÉHO LESA

Myšlienka, postavená na vybudovaní veľkého množstva drobných vodozadržných protierózných dažďových jám a hrádzok, zvaných vodoholdingy, bola zrealizovaná na troch lokalitách na ploche 67 ha. Na prácach prevažne v letnom období v roku 2005 a 2006 odpracovalo 800 dobrovoľníkov a brigádnikov viac ako 30 000 hodín. Dobrovoľníci a brigádnici boli z 26-tich krajín prevažne z Európy. Vybuďovali viac ako 4 000 vodoholdingov, ktoré jednorázovo dokážu zadržať okolo 10 000 m³ dažďovej vody. V prvej etape zalesňovania vysadili cca 10 000 stromčekov (smrek, borovica, smrekovec, jedľa, javor, jaseň, jarabina, breza, hrab). Zrealizovaný systém vodoholdingov a výsadba na lokalitách dáva základ pre rast nového tatranského lesa.

Jednotlivé hrádzky, typy, kapacita na zadržanie dažďovej vody, rozmery, prí-

padne kombinácie typov boli navrhované na základe charakteristík zberných plôch medzi jednotlivými vodoholdingami, terénnymi podmienkami a druhu miestneho materiálu vhodného k použitiu na ich zhotovenie (na obr. č.1). Pre projekt Vodný les bolo rozpracovaných 9 druhov typologických riešení vodoholdingov (vrstevnicové hrádzky, terasy, polooblúkové hrádzky, trojuholníkové hrádzky, očné terasy, žľabové mikropovodia, jamkové štruktúry, kazetové a šachovnicové štruktúry). Najviac sa uplatnili vrstevnicové a polooblúkové hrádzky. Obr. č. 2 ukazuje na umiestnenie vrstevnicovej hrádzky, ktorá dokáže zadržať jednorázovo približne 30 m³ v čase privalových dažďov. Hrádza zadrží dažďovú vodu na danej lokalite a prispieva k nasycovaniu pôdneho profilu pri výskyte výdatnejších zrážok. Vrstevnicová hrádzka prispieva k protipovodňovej prevencii území pod lokalitou a zároveň prispieva k vytváraniu zásob podzemných vôd. Zadržaná dažďová voda prispieva aj k obnove lesných

Obr. č. 2

ekosystémov a biodiverzity na zrealizovaných lokalitách Vodného lesa. Dobrovoľníci na obr. č. 3 kontrolujú výsledky svojej práce. Títo dobrovoľníci prišli vybudovať zopár vodoholdingov vo Vodnom lese v rámci pomoci Vysokým Tatrám a rozvíjať súdržnosť pracovného kolektívu spoločnosti Telecom. Vrstevnicový vodoholding na obrázku dokáže jednorázovo pri extrémnych zrážkach zadržať okolo 45 m³.

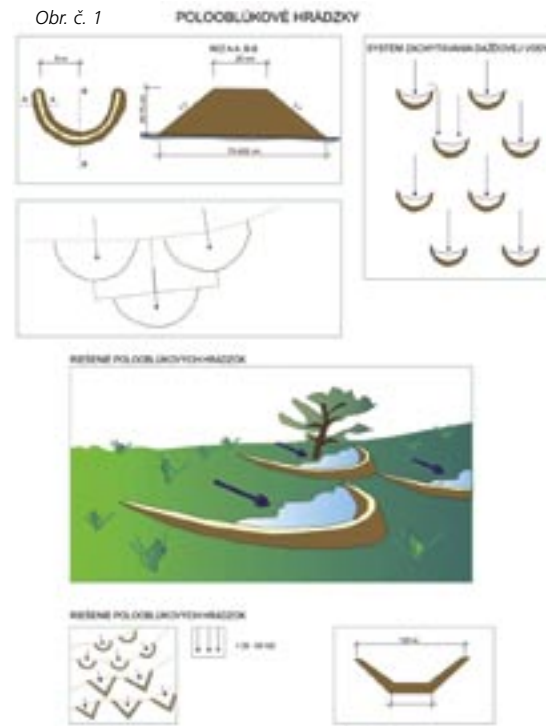
ABY SME PILI ŽIVÚ PRAMENISTÚ VODU Z LESOV

Vodný les je predmetom výskumu, ktorým realizuje Výskumná stanica ŠL TANAP-u. Už prvé výsledky výskumu potvrdzujú správnosť rozhodnutia - systém zrealizovaných vodoholdingov nasycuje pôdny profil a zadržaná dažďová voda prispieva k obnove lesných ekosystémov, tvorbe vodných zdrojov a protipovodňovej ochrane. Na lokalitách boli výskumníkmi Štátnych lesov TANAP-u nájdené vlhkomilné rastliny, ktoré tam doteraz neboli. Vodný les môže

Obr. č. 3

Obr. č. 1

byť inšpiráciou pre riešenie obnovy zdevastovaných ekosystémov po živelných pohromách, ako aj námet, ako riešiť tvorbu vodných zdrojov, protipovodňovú prevenciu, ochranu biodiverzity a v neposlednom rade aj ako námet na riešenia integrovanej ochrany lesov v čase klimatickej zmeny. Taktiež môže byť námetom pre inšpiráciu, ako zapájať a motivovať napríklad správcov i vlastníkov lesov do ochrany a tvorby vodných zdrojov.

Vzniká otázka, prečo napríklad lesníci vo svojich lesoch nemôžu „vyrábať“ vodu, keď jednou zo strategických komodít v 21. storočí bude voda. Legislatívna podpora mimoprodukčných funkcií lesa prostredníctvom spolpláňovania vody „vyrobenej“ lesmi pre vodárenské spoločnosti z pramenistých oblastí lesov by určite motivovala hospodárov lesa ťažiť vodu namiesto dreva z lesov. V takom prípade by sa utlmili konflikty medzi ochranármi a lesníkmi. Keď môžu predávať vodohospodári vodu vodárenským spoločnostiam napríklad z priehrad, je nepochopiteľné, že lesohospodári to nemôžu. Ak by mohli, tak by nastal pozitívny zásadný prínos v posilňovaní mimoprodukčných funkcií lesov a lesohospodári by mohli namiesto ťažby dreva ťažiť vodu a ochranné lesy by sa rozširovali aj v záujme ochrany prírody.

Prial by som si, aby občania pili živú pramenistú vodu z lesov namiesto mŕtvej technologicky upravovanej vody z priehrad. Určite by to prospelo našim lesom, nášmu životnému prostrediu, biodiverzite a určite aj nášmu zdraviu. Stačí tak málo. Umožniť lesohospodárom participovať na obchodovaní s vodou. Zatiaľ je v pásmach hygienickej ochrany obmedzovaná hospodárska ťažba dreva. Ak by došlo k legislatívnej zmene, lesohospodári by rozširovali plochy lesov s vodohospodárskou funkciou lesov, čo by bol z ekologického hľadiska unikátny prínos povšimnutiahodný aj tvrdými zástancami NATURY 2000. ■

Ing. Michal KRAVČÍK, CSc.
je predstaviteľom MVO Ľudia a voda

Z prednášky
prof. W. Tzschupkeho
k rozširovaniu prírodných zón

Ako stúpa riziko erózie a povodní

Jozef MARKO

Do témy, venovanej problematike vzťahu les a voda, nepochybne patrí aj odborný pohľad na snahu niektorých ochrancov prírody ponechať relatívne veľkú časť lesných komplexov na Slovensku na samovývoj. Diskusie lesníkov a ochranárov o opodstatnenosti a miere vyhlásenia a rešpektovania bezzásahových zón nabrali na intenzite predovšetkým vo Vysokých a Nízkych Tatrách po veternej kalamite z novembra 2004 a sekundárnej podkôrnikovej kalamite obrovských rozmerov, ktorá ohrozuje existenciu postihnutých lesných porastov. V novembri 2006 prednášal o aspektoch rozširovania prírodných zón Národného parku Bavorský les renomovaný pedagóg Vysokkej lesníckej školy v nemeckom Rottenburgu, Prof. Dr. Wolfgang Tzschupke. Jeho vedecké závery a hodnotenia sú určite zaujímavé aj v kontexte témy prezentovanej v našom časopise Lesník. Časti jeho prednášky uverejňujeme.

„Otázka koľko národných parkov potrebujeme, koľko takzvaných prírodných zón - úplne ponechaných oblastí, nie je prioritnou otázkou výskumu a vedy. Samozrejme, potrebujeme pre náš prírodný a lesnícky výskum úplné rezervácie a plochy, na ktorých môžeme pozorovať, ako sa ekosystém, ktorý je ponechaný na samovývoj bez ľudského obhospodarovania alebo starostlivosti vyvíja. To je zmysluplné a legitímne. Proti tomu, ak je to v rozumných hraniciach, nemôžeme veľa povedať.“

ČO NA TO VEDA A VÝSKUM?

Medzitým je ale v Nemecku takýchto prírodných zón na plochách viac ako 100 000 ha lesa! A to síce nielen v našich národných parkoch, ale už stále viac aj mimo nich. Tento fakt nie je verejnosti obvyčajne až tak známy, pretože kompetentní lesníci spravidla nemajú dostatok

sebadôvery, aby verejne proti nim argumentovali, pokiaľ nie sú tieto zóny napadnuté epidémiou mŕtveho lesa. Teraz pripadá vedcom ťažké hľadať argumenty na ďalšie výskumné projekty a získavať s tým spojené ďalšie finančné prostriedky. Preto bez pochybnosti tvrdím, že neexistuje veľa vedcov, ktorí vidia v rozširovaní prírodných zón vítanú možnosť získať nové finančné prostriedky na výskum. V každom prípade pri kritickom posudzovaní je ťažké formulovať ďalšie vedecké problémy, ktoré by sa nedali skúmať a riešiť už v existujúcich, úplne chránených zónach. Až 100.000 hektárov úplne chránenej plochy lesa – neexistuje toľko vedeckých otázok, ktoré by potrebovali na výskum takú veľkú plochu. Pre vedecké skúmania ekosystémov ponechaných na samovývoj spravidla postačujú podstatne menšie plochy – akými sú pozostatky pralesov v Böhmerwald, ktoré sú podľa mojich znalostí menšie ako sto hektárov. Na druhej strane by sme potrebovali pre stály a predovšetkým seriózny vedecký výskum kvôli narastajúcemu počtu chránených oblastí celé zástupy vedcov.

Vedou a výskumom sa teda nedá odôvodniť vznik nových, veľkých a úplne chránených rezervácií. Ide tu skôr o seba-realizáciu určitých skupín, ktoré sa verejnosti a našim politikom prostredníctvom úspešného spôsobu kolektívneho ekologického vymývania mozgov pokúšajú vstúpiť, že sa z úplne chránených území stane jedinečná divočina s možnosťami rekreácie a zotavenia. A ak niekto ako riaditeľ národného parku píše, že odumierajúci a raz určite novo zmladený les bude mať „prírodnú štruktúru“ a kvetnatou vyjadrovacou schopnosťou a formou to podá poslucháčovi, urobí potom na nič netušiacich ľudí enormný dojem a popri tom môže obhospodarovanej, prírode blízky a zmiešaný les mať rovnako veľkú ekologickú hodnotu. Potom ste vy, ktorí bezprostredne na mieste zažívate čo znamená, keď odumierajúci les opäť dosiahne svoju pôvodnú tvár, pokladaní za spiatočníkov a večne nepoučiteľných. Ako ste už postrehli, je moja reč opäť celkom polemická, ale z dlhoročných skúseností práve pri diskusiách o ochrane prírody viem, že pri vyhlásení chránených oblastí a predovšetkým s tým spojenými zákazmi a príkazmi, ide častokrát viac o vplyv a uplatňovanie moci, ako o vecné otázky. O dôvodoch môžeme iba špekulovať a určite veľká väčšina ochrancov prírody, predovšetkým

tých aktívne činných koná predovšetkým z čestných a chvályhodných motívov. Ale existujú tiež ochrancovia prírody - profesionáli, ktorí z toho žijú a pre ktorých Európsky diplom, alebo nejaký iný pekný papier - certifikát na stene ich kancelárie je dôležitejší ako konsenzus s miestne dotknutým obyvateľstvom.

OCHRANA KLÍMY A VODY V MŔTVOM LESE

Keď bol Národný park Bavorský les pred viac ako 30-timi rokmi založený, prvá úloha, ktorú formuloval váš vtedajší minister Hans Eisenmann, bola nasledovná: „Nádhernú lesnú oblasť so svojou faunou a flórou zachovať ako pôvodnú prírodnú oblasť pre budúce generácie.“ Čo sa z toho stalo, to viete všetci tak dobre ako ja. To čo bolo vtedy z ochrannárskeho hľadiska hodnotné, krásne, prírode blízke, ľuďmi pestované, teda ošetrované a obhospodávané lesy, zmenilo sa na tisícky hektárov púšte mŕtveho dreva. Mohli sme to predvídať, ale zodpovední boli v tom čase odborné preťaženie, alebo a to je vlastne na tom zlé, vedome sa zmierili s týmto vývojom a následkami. Toto zistenie je dôležité z toho dôvodu, lebo s najväčšou pravdepodobnosťou sa pri plánovaní rozšírenia prírodných zón odohrá to isté. Podstatná otázka je, komu by to mohlo poslúžiť. Pokúsim sa po tomto množstve úvodných poznámok a komentároch zhodnotiť a predstaviť pre a proti rozširovaniu bezzásahových prírodných zón. Pri tom sa v krátkosti dotknem aspektov, medzi ktoré patrí ochrana klímy a ochrana vody.

Ochrana klímy je v poslednom čase veľmi diskutovaná a nikto nemôže spochybniť, že sa nachádzame v situácii vážneho ohrozenia v dôsledku zmeny svetovej klímy. Hlavné problémy sú známe. Enormný nárast emisií oxidu uhličitého z našich elektrární, výfukov áut a komínov teplární. Účinná ochrana

klímy od nás vyžaduje – veľmi skrátene – výraznú redukciu CO₂ a zaťaženia našej atmosféry. Tento cieľ nie je ľahko dosiahnuteľný, obzvlášť čo sa týka výrazného zníženia emisií CO₂ potrebujeme veľa úsilia, musíme však robiť všetko preto, aby sme tento cieľ dosiahli. Vlastníme však druhú páku, s ktorou môžeme niečo proti klimatickým problémom podniknúť. Musíme dôsledne a trvalo udržateľne využívať naše prírodné akumulátory CO₂. Takýmito prírodnými CO₂ akumulátormi sú predovšetkým naše obhospodávané hospodárske lesy, pretože les ponechaný na samovývoj nemá pre ochranu klímy žiaľ žiadnu hodnotu. Proces rozkladu odumretých stromov totiž opätovne uvoľňuje pred tým nahromadené CO₂. Iba drevo, ktoré využívame na získavanie energie a ktoré využívame na výrobu dlhodobých produktov, domov, nábytku a. i. a ktorým zároveň nahrádzame fosílnu energetickú nosičku ako uhlie, ropu, plyn a pod., iba takéto drevo prispieva k zníženiu skleníkového efektu našej atmosféry. Takže z pohľadu ochrany klímy je rozširovanie takzvaných prírodných zón absolútne kontraproduktívne.

Inou, veľmi dôležitou témou je ochrana vody. Neporušené lesy sú najlepšou ochranou pre našu podzemnú vodu a pramene. Voda z lesných oblastí je obvyčajne bez škodlivých látok a preto sa môže napojiť bez náročnej ďalšej úpravy na vodovodné potrubia. Nie bezdôvodne sa pokúšajú veľkí zásobovatelia vody zakladať veľké zásobníky na odber spodnej vody v lesných oblastiach. Najlepším príkladom tu je krajské hlavné mesto Mníchov.

Mŕtve lesy a ich biotopy s lykožrútom neplnia túto ochrannú funkciu, alebo ju plnia v značne zníženej miere. Výskumy práve z Bavorského lesa (Výskumný projekt – následok kôrovцovej kalamity na vodné hospodárenie 1/2002, S. 32 ff.) ukázali, že:

● Takzvaná intercepcia výrazne klesá, to znamená, že na pôdu sa dostane podstatne viac vody ako v uzavretom žijúcom lese. V suchých oblastiach by to bolo pozitívne. U vás pri ročnom úhrne zrážok 1500 mm a určite častými silnými dažďami to môže znamenať vážny problém. Odtokové množstvo sa môže výrazne zvýšiť, čím stúpa riziko erózie a najmä povodní.

● Filtrácia škodlivých látok v mŕtvom lese výrazne klesá. Na jednej strane v lese zostáva menej škodlivých látok, na strane druhej vzniká problém v tom, že ak mŕtvy les nezachytí zo vzduchu škodlivé zlúčeniny oni nezmnú, ale sú transportované ďalej a iní dostanú o to vyššie množstvo týchto látok.

● Prechodné, to znamená na niekoľko rokov, dochádza k značnému zvýšeniu vymývaniu dusíka a živných látok. Našťastie sa doteraz nepotvrdila zvýšená, zdraviu nebezpečná koncentrácia látok v spodnej vode. Nikto však nemôže garantovať, že to tak bude ďalej. Pritom z môjho pohľadu musíme vziať do úvahy, že Bavorský les filtroval záťaž aj v minulom období a že určite existujú staré „nestrávené“ záťaž z predchádzajúcich desaťročí, keď komíny tovární a elektrárni emitovali škodliviny do vzduchu bez filtračných zariadení.

Samozrejme sa musíme pozrieť na túto situáciu aj z pozadia diaľkového prenosu imisií (kyslého dažďa) v posledných desaťročiach. Z tohto dôvodu máme už dlhodobo trvale zakyslenú pôdu, ako aj stúpajúce zaťaženie pôdy dusíkom. A preto môže odumieranie približne 10 000 ha lesa viesť k vážnemu nebezpečenstvu zníženia kvality spodnej vody a prameňov. Aj napriek tomu, že by tieto zmeny a narušenie vodného cyklu mali byť iba prechodné, nie je pochybnosť v tom, že z hľadiska ochrany vody je rozširovanie prírodných bezzásahových zón neprípustné. ■

Fotogaléria

Ilustračné fotografie dokumentujú nelogické situovanie prepážok, ale aj úprav v intravilánoch bez ohľadu na stav povodia a toku nad realizovaným objektom. Je celkom pochopiteľné, že takéto stavby situované vzdialene od prameňa na neupravenom toku (mám na mysli napr. vegetačnú stabilizáciu brehov, tlmiace stupne v dne toku, prepážky a pod.) nemajú šancu prežiť dynamický nápor vody a veľký tok splavenín a plavenín, sú to vážne projektové a realizačné chyby. Nie je možné na hladký betón bez akéhokoľvek ukotvenia položiť drôto-kamenné prefabrikáty, rovnako nie je možné ťažkú brehovú dlažbu založiť bez masívnej pätky.

Pri porovnaní kamenné - betónových prepážok a drôto - kamenných vidíme zásadný rozdiel v ich celkovom vzhľade, trvácnosti a zraniteľnosti. Vychovať novú generáciu kamenárskych majstrov bude zrejme náročné, ale istotne sa oplatí. O vybudované stavby je potrebné sa samozrejme aj starať, predovšetkým o ich čistenie, inak strácajú funkčnosť. ■

Text a foto: Ing. Ján Lichý

Kde začína Laborca?

Ján MIČOVSKÝ

no pozrieť aj z ľahšieho uhla. Najmä na ich pramene. Tieto sú často populárnymi a vyhľadávanými miestami na mape zaujímavosti Slovenska. Veď, kto by nepoznal sympatický prameň Hrona pod Kráľovou Holou, Iplá pod jedným z najkrajších výhľadových vrchov Slovenska - Čierťažou, či tak trochu „pyšný“ prameň Nitry v ohybe stúpania na Fačkovské sedlo. Väčšina riek a riečok však miesto svojho zrodu takto pekne označené nemá. Možno je to škoda. Zvýraznením niektorých pramenísk nachádzajúcich sa v našich lesoch by sme vytvorili príťažlivé turistické miesta. A nielen to! Jednoduchú informačnú tabuľu umiestnenú pri prameni by sme mohli využiť na pripomenutie významu lesa pre vodné zdroje Slovenska, ako aj na pritiahnutie pozornosti na menej známy výkon lesníckej činnosti č. 335 – hradenie bystrín.

Možno istým vzorom by sa nám mohla stať aktivita Medzilaborčanov, ktorí sa nedávno rozhodli takto označiť prameň Laborca. Autorom nápadu bol lesník, ochranár a miestny historik Ing. Miroslav Porada, ktorého už naši čitatelia poznajú z popisu jedinečnej lesnej osady Chvástajov (LESNÍK, č. 9/2006). Prameň sa nachádza na neštátnom lesnom pozemku za obcou Čertižné, neďaleko hranice s Poľskom. Stačilo málo a Laborca, ktorý preteká takmer celým Zemplínom, získal svoj oficiálny začiatok.

Neskúsime sa týmto príkladom inšpirovať? Naša práca, ktorú pre spoločnosť v tomto smere odvádzame, by si aj takúto propagáciu určite zaslúžila. ■

Prameň Laborca

sa môže pre dolné toky povodi stať časovanou hydrologickou bombou...

Na niektoré naše riečky sa však mož-

Drobnými vodnými tokmi, ktoré sa nachádzajú v správe nášho podniku, by sme dokázali „obvinuť“ polovicu rovníka. Investičné i prevádzkové bremeno spojené s touto správou nám v minulosti v rámci PCV (pre mladších kolegov: „prac celospoločenského významu“, veru - aj také sme kedysi mali...) pomáhal niest štátny rozpočet. Dnes je táto podpora z a l o s t n e n í z k a . Zdanlivo sa nič nedeje. Zdanie však klame. Dlhodobé zanedbávanie lesníckych „há-be-čiek“

Personálne zmeny v topmanažmente

Peter GOGOLA

Generálny riaditeľ doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD., rozhodol o zmenách vo vedení š.p. LESY SR. 28. februára 2007 odvolal z funkcie organizačného riaditeľa Ing. Lubomíra Veselého a obchodného riaditeľa Ing. Vladimíra Víglaského. Obom podakoval za dobre vykonanú prácu a zaželal im veľa úspechov v práci na ich ďalšom pôsobisku. Ing. Lubomír Veselý sa vracia na svoje predchádzajúce pôsobisko - bude pracovať ako vedúci Odboru správy lesných pozemkov a reprivatizácie na generálnom riaditeľstve. Ing. Vladimír Víglaský prijal pracovnú ponuku firmy Slowood Ružomberok, kam odchádza zúčistiť svoje schopnosti a skúsenosti obchodníka.

Dňom 1. 3. 2007 bol vymenovaný do funkcie organizačného riaditeľa Ing. Jozef Djubek. Ing. Djubek je absolventom Strednej lesníckej technickej školy a Technickej univerzity vo Zvolene. Po ukončení štúdií pôsobil v OZ Námestovo na pozícii lesník, technik ťažby, referent technickej prípravy výroby, neskôr ako konateľ lesnícko-drevospracujúcej a dopravnej spoločnosti. V uvedených pracovných pozíciách osvedčil svoje odborné a manažérske schopnosti. Na post organizačného riaditeľa prichádza z externého prostredia.

Zastupovaním obchodného riaditeľa bol dočasne poverený Ing. Ján Groľmus. ■

Ing. Jozef Djubek

Nech sa budeme téme drobných vodných tokov venovať z akéhokolvek pohľadu, pravdepodobne vždy natrafíme na obmedzené zdroje, ktoré máme pre ich správu k dispozícii. Na druhej strane - zanedbanie potrebnej údržby drobných tokov v horných častiach jednotlivých povodi môže viesť v prípade nepriaznivej konštelácie klimatologických, pedologických a morfológických reálií k záplavam značného rozsahu na stredných a dolných tokoch. A tie už spôsobujú škody takého rozsahu, oproti ktorým sú štandardné náklady na primeranú správu tokov len nepatrným zlomkom...

Ak si nedostatok prostriedkov na celoplošné budovanie a údržbu hradenia bystrín dáme do súvisu s potenciálom škôd, ktoré zanedbaná údržba môže priniesť, vyplynie nám z toho logická úvaha: Ak už je prostriedkov málo, kde bude ich využitie najúčelnejšie? Práve s touto otázkou som sa obrátil pri návšteve Slovenského hydrometeorologického ústavu v Bratislave¹⁾ na RNDr. Olivera BOCHNÍČKA, RNDr. Pavla FAŠKA a Mgr. Jozefa PECHA z odboru klimatológie.

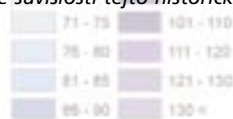
„Je správne, že sa zaoberáte touto myšlienkou, pretože územie Slovenska je z hľadiska zrážok veľmi rozdielne. Pozornosť by ste mali venovať predovšetkým náveterným svahom, pretože tieto sú na zrážky náchylné najviac. Na to by mala nadviazať najdôležitejšia súčasť vášho rozhodovania a tou je poznanie miest, ktoré majú najväčšiu pravdepodobnosť výskytu extrémnych denných zrážkových úhrnov. Tieto nenachádzame len na severe Slovenska, ktoré má najväčšie ročné zrážky, ale neraz - na isté prekvapenie - práve na juhu. Je to tým, že na severnom Slovensku sú zrážky behom roka rozmiestnené rovnomernejšie a ich odtok je pokojnejší. Ale aj tu treba denné úhrny rozlišovať podľa nadmorskej výšky. Vyššie položené územia, kde sa značná časť zrážok vyskytuje vo forme snehu, ktorý je z hľadiska odtoku z povodia menej rizikový, obyčajne nebyvajú na prívalové dažde tak rizikové, ako niektoré lokality v nižších južnejších územiach.“

Na otázku, či je to možné chápať aj tak, aby sme do rozhodovacieho mechanizmu pri určení lokalít prioritného významu z hľadiska investícií do HB mohli využívať aj databázu SHMU, dávajú klimatológovia súhlasnú odpoveď. „Čitateľom vášho časopisu môžeme v tejto súvislosti ponúknuť zaujímavú mapu, ktorá vznikla na základe dlhodobých pozorovaní. Sú na nej vyznačené kritické územia, pričom ju treba čítať tak, že uvedené denné zrážkové úhrny sa tam môžu opakovať s pravdepodobnosťou raz za 100 rokov.“

¹⁾Cieľom mojej návštevy boli okolnosti súvisiace s rekordným mrazom na Slovensku - 41,5°C, ktorý bol zaznamenaný vo Víglaši 11. februára 1929 práve aj vďaka našim kolegom - lesníkom. Prekvapivé a doteraz nepublikované súvislosti tejto historickej udalosti pripomenieme našim čitateľom s láskavým súhlasom SHMU v niektorom z budúcich čísiel. ■

Ako riešiť trojčlenku
HB : záplavy
= potreby :
zdroje

Ján MIČOVSKÝ

Igor Leitner pri pohľade na kvalitný substrát s výševom

Po prisvecovaní skúšajú ďalšiu novinku

Lesnícke prvenstvo na Drakšiarí

Jozef MARKO

Ako prví lesníci na Slovensku začali vo februári pracovníci Škôlkárskeho strediska (ŠS) Drakšiar na Horehroní pestovať z výševu obalo- vané sadenice prisvecovaním pod umelým osvetlením. Vďaka takmer 400-tisícovej investícii s ročnou návratnosťou, ktorú sa podarilo rekordne naplánovať, naprojektovať a zrealizovať za jediný mesiac, predĺžia vegetačnú dobu sadeníc o dva mesiace a zabezpečia tak ich prirodzený spôsob rastu a vyzretia.

„Takto dopestovaná obalovaná sadba dokáže účinnejšie ako voľno korená zarezagovať na potreby lesa. Lesníci budú môcť aj vďaka takto dopestovaným sadeniciam pestovať zdravý a odolný les,“ uviedla riaditeľka Odštepného závodu (OZ) Semenoles, š.p. LESY SR Ing. Katarína Chválová, ktorá sa na malej slávnosti k spusteniu novej investície do prevádzky poďakovala vedeniu podniku aj pracovníkom odboru investícií na generálnom riaditeľstve za to, že promptne umožnili zrealizovať túto užitočnú novinku v slovenskom lesníctve.

Lesní škôlkári z Drakšiar vysiati v skleníku na ploche 60 x 4,5 m 340 000 kusov kvalitného semena lesných drevín do kvalitného výševného substrátu, na ktoré budú prisvecovať 44-mi 400-wattovými špeciálnymi sodíkovými výbojkami. Zároveň budú počítačom regulovať teplotné a vlhkosťné pomery. Očakávajú, že v máji tohto roka pri 95-percentnej klíčivosti získajú 280 000 až 300 000 semenáčikov, ktoré presadia do sadbovačov a do septembra v nich dopestujú približne 25 cm vysoké sadenice, pripravené na výsadbu do lesa. Rátajú aj s druhým tohtoročným výševom, ktorý je naplánovaný na jún.

„Dopyt po obalovaných sadenicach každým rokom rastie a o ich výhodách sa presvedčajú aj neštátne lesnícke subjekty. Vypelé lesnícke krajiny v severnej Európe pritom produkujú z celkového množstva sadeníc až 90 percent obalovaných. Som rád, že ich čoraz častejšie využívajú aj naši kolegovia na OZ a sú závody, u ktorých sme zaznamenali vo vzťahu k používaniu obalovaných sadeníc pozitívny obrat,“ dodal vedúci ŠS Drakšiar Igor Leitner. Ako nám prezradil, na Drakšiarí v spolupráci s prof. Blánaríkom z Piešťan pracujú na tom, aby dostali do praxe okrem využitia svetla ďalší novátorský postup. Robia pokusy so semenom lesných drevín, ktoré v polyetylénových sáčkoch namáčajú do ionizovanej vody, takže semeno získava viac energie potrebnej na úspešné klíčenie. Uvidíme, ako sa im podarí poznať z pokusov uplatniť v každodennej práci. ■

Veľká furmanská súťaž na Orave

Jozef BRUNČÁK

Na 3. ročníku Novotských furmanských dní /NFD/ to vrelo. Nebývalá účasť divákov – reálny odhad 5 tisíc, domáci i zahraniční hostia dávali súťaži perfektný punc poženhaný krásnym slnečným dňom.

Jednotlivé súťaže, dá sa povedať profesionálnych furmanov, boli divákmi zaujímavé a furmani i kone preukazovali, že sú vo forme. V súťaži zručnosti rozhodoval čas a šikovnosť furmana. Vyrovnanosť koní vo veku, temer všetky do 7 r., dávali šance viacerým. Nakoniec umiestnenie o tom hovorí najviac:

1. **Martin Juriga** • 2. **Peter Jurky** • 3. **Lubo Rypák**

Výsledky v silovej súťaži boli potvrdením dominancie oravských furmanov. Kone mali za úlohu ťahať ihličnatý kmeň na vzdialenosť 30m a museli ho pohnúť v limite do jednej minúty. Škoda, že kmeň o objeme 1,76 m³ (dl.12 m, hr. 45 cm) odtiahli na potrebnú vzdialenosť len tri kone. Pre ostatných bolo bremeno nad ich sily. Tentoraz kone z Poľska nezopakovali vlnajší úspech. Súťaž vyhral kôň p. Ďuranu, ktorý vlni absolútne neuspel. Poradie na prvých troch miestach:

1. **Rudolf Ďurana** • 2. **Vendelin Tišoň st.** • 3. **Albín Sochuľák**

Záverečná súťaž krásy pritiahla všetkých a najmä deti, pretože práve v tom čase skončili sprievodné súťaže. 5-členná komisia zložená z 3 odborníkov a 2 laikov (žien) mala sťaženú úlohu, pretože väčšina z 22 koní si zaslúžila nejakú cenu. Ťažko bolo vyberať. Treba povedať, že viac ako polovica koní má pôvod z Poľska. Naše pôvodné chladnokrvné plemená skončili, až na muránsky chov. Odkázani sme v podstate na dovoz koní. Rámec posudzovaných koní bol veľmi dobrý. Škoda, že z chovu koní na Muráni neboli v súťaži žiadne kone. Ani v tejto súťaži neuspeli furmani z Poľska, hoci

všetky tri víťazné kone sú z tejto krajiny.

1. **Rudolf Ďurana** • 2. **Albín Sochuľák** • 3. **Václav Jurka**

Celý deň prebiehali sprievodné akcie ako: - lesná pedagogika – v rámci tohto podujatia sa lesníci rozhodli oboznámiť verejnosť s lesnou pedagogikou a prácou svojich lesných informačných kancelárií. Neďaleko priestoru súťažných disciplín si pripravili prístrešok s prezentáciou ich práce a samozrejme s množstvom aktivít pre najmenších. O prácu lesných pedagógov bol veľký záujem a to nielen zo strany detí a ich rodičov, ale mnohokrát aj tých skôr narodených.

Deti sa veľmi tešili, keď si mohli vlastnoručne urobiť zbierku semien lesných drevín, vyriešiť otázku „múdreho povrázku o lese“, ale aj niečo pekné o prírode nakresliť na drevený privesok. Dospelí si zase vypýtali nejaké to semienko, aby si mohli doma zasadiť „ten svoj“ strom. Mnohé aktivity, zaujímavé otázky o lese, zvieratách i všetkom možnom dokázali lesníkov poriadne zamestnať. Títo však pri hrách trpezlivo pomáhali, lepili, viazali, vysvetľovali a odpovedali na všelijaké otázky.

Z viacerých ohlasov od detí a ich rodičov bolo zrejme, že aktivity pre deti a verejnosť, sú príjemným spštením podobných akcií, určite prehľujú záujem verejnosti o vnímanie lesa a v neposlednom rade zlepšujú vzťah ľudí k náročnej práci lesníkov.

záprahové psy • **snežné skútre** • **jazda na koni** • **bungie jumping** • **rodeo** • **ukážka kutia koní** • **bohatá tombola.**

Spokojní boli všetci návštevníci, deti, organizátori a pochvalovali si aj predajcovia v stánkoch. Ponuka kónských postrojov a furmanských potrieb, pracovnej obuvi a oblečenia bola zameraná skôr pre furmanov. Výborné guláše a občer-

stvenie dotvárali kolorit NFD.

Akciu poctili svojou účasťou Ing. Ivan Pompura, predseda asociácie furmanov Slovenska, Ing. Vladimír Pavelka, vedúci služobného úradu MP SR a poslanci VÚC Žilina.

Keďže tento rok boli Novotské furmanské dni pod gesciou š.p. LESY SR bol prítomný aj Ing. Ján Štefánik, rozvojovo-technický riaditeľ podniku.

Záverom možno konštatovať, že organizátori podujatia Agrokovex Novot, Obecný úrad Novot a LESY SR, š.p., OZ Námestovo pod vedením Ing. Jozefa Heruda odviekli kus vydarenej práce na dobrej akcii, ktorá sa určite zapíše do tradície NFD ako jedna z najvydarenejších. Nevedný divákky záujem to potvrdil. ■

Ing. Jozef Brunčák je vedúcim ekonomiky OZ Námestovo

Úspešná certifikácia systému riadenia a kvality

OZLT s osvedčením výrobcu a vlastnou značkou

Branislav Sivčo

Prijatím zákona 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na verejných komunikáciách vznikla povinnosť predložiť Ministerstvu dopravy pôšt a telekomunikácií SR (Štátnemu dopravnému úradu) „vyhlásenie výrobcu (zástupcu výrobcu) o zavedení systému riadenia a kvality výroby, napr. STN EN ISO 9001“. OZLT BB nielen ako prevádzkovateľ vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek v premávke po verejných komunikáciách, ale aj ako ich výrobca, pristúpil k certifikácii systému riadenia a kvality podľa ISO 9001:2000.

Tvorba dokumentácie, ktorej základným dokumentom je „Príručka kvality“, popisáním a zavedením jednotlivých procesov a prijatie konkrétnej osobnej zodpovednosti za vykonanie činností, ktorými sú - riadenie dokumentov a záznamov, riadenie technickej dokumentácie, meranie procesov, príjem a preskúmanie zákazky, navrhovanie, výroba, nakupovanie, montáž, plánovanie kvality, hodnotenie vedením, riadenie ľudských zdrojov, vzdelávanie pracovníkov, zisťovanie spokojnosti zákazníka, interné preverky kvality, meranie produktu, prijímanie opatrení, riadenie meracích a monitorovacích zariadení, riadenie nezhody, skladovanie, majetok zákazníka, vrátane vykonania predcertifikačného auditu, trvalo od februára 2006 do novembra 2006, teda desať mesiacov. 14. decembra 2006 bol vykonaný riadny certifikačný audit spoločnosťou SGS Slovakia spol. s r.o. Košice. Táto spoločnosť certifikovala aj niektoré odštepné závody podniku LESY SR š.p. podľa princípov a kritérií schémy FSC.

Certifikačný audit podľa normy STN EN ISO 9001:2000 na Stredisku strojárskovej výroby, Pracovisku vývojová dielňa Odštepného závodu lesnej techniky, Banská Bystrica bol vykonaný s úspešným výsledkom a boli sme odporučenými pre vydanie certifikátu. 2. januára 2007 bol vydaný certifikát systému

riadenia a kvality v zmysle normy STN EN ISO 9001:2000. Certifikát je vydaný na vývoj a výrobu strojov a zariadení pre lesné hospodárstvo, nadstavby na odvoz dreva, drapáky na čelné nakladače, adaptéry na univerzálne kolesové traktory a špeciálne lesné kolesové traktory, stroje do lesných škôlok a manipulačné linky. Tento certifikát OZLT umožnil vstúpiť do rokovania s Ministerstvom dopravy pôšt a telekomunikácií SR (Štátny dopravný úrad) a bolo nám udelené Osvedčenie výrobcu č. 149 „pre výrobu typu vozidla kategórie T, C, R, a S a pracovného stroja kategórie P, vozidla kategórie O a samostatnej technickej jednotky - nadstavby, značky OZLT“.

Tieto informácie je možné si overiť na webovej stránke MDPT SR www.telecom.gov.sk v menu doprava • cestná doprava štátny dopravný úrad • osvedčenia výrobcov a zástupcov výrobcov §4 zákona 725/2004 Z.z. • č.149. Na OZLT si plne uvedomujeme, že certifikácia dáva dobrý základ pre následný vývoj tak, aby nami poskytované služby výroby spĺňali požiadavky a predstavy našich zákazníkov, teda OZ podniku LESY SR š.p. ■

Ing. Branislav Sivčo je vedúcim Strediska strojárskovej výroby OZLT

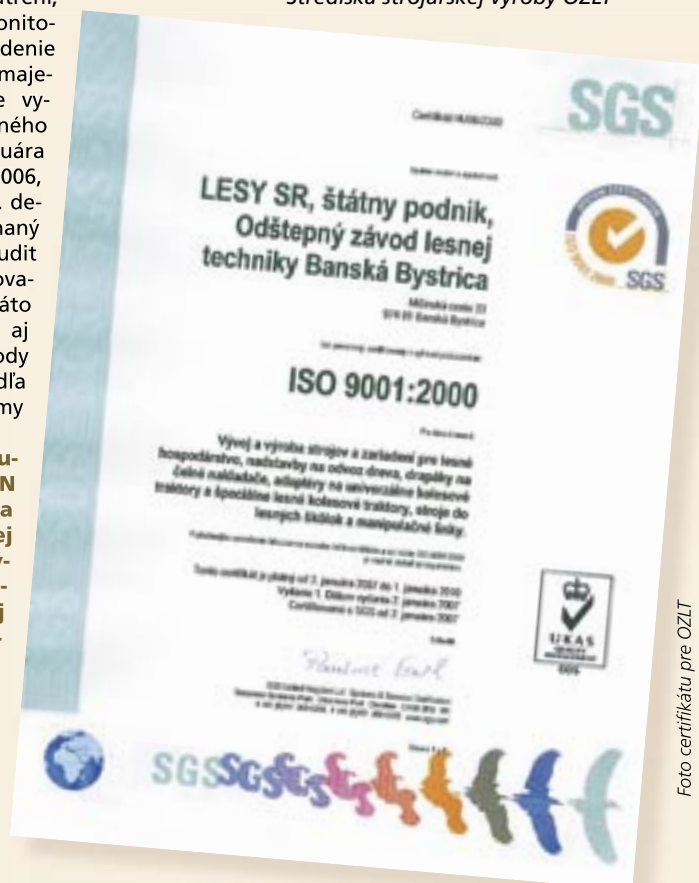

Foto certifikátu pre OZLT

S Rómami vládne v RSLT Margecany spokojnosť

Ľudia na svojich miestach

Jozef MARKO

mechanici v opravárenskej činnosti, pilčíci pri približovaní dreva lanovkami a murári v stavebnej výrobe. Sú to odborníci, ľudia na svojich miestach. Spoľahliví a zodpovední,“ hovorí vedúci RSLT v Margecanoch Ing. Ján Kozár.

Vladimír Plachetka, ktorý pracuje v súčasnosti v odvoze dreva s Tatrou 815, je v tejto činnosti podľa slov vedúceho najlepším pracovníkom strediska. Ing. Kozár o ňom navyše hovorí, že je to perfektný chlap. **„Aj auto si viem opraviť ak je treba, veď som vyučený mechanizátor. Ale nové auto by som už nechcel. To by bola priveľká zodpovednosť a ja mám už 51 rokov,**“ reaguje na svoju otázku V. Plachetka na ES Stará Voda, kam vozí z odvozných miest stromy v celých dĺžkach. V dielňach v areáli strediska v Margecanoch som zastihol opravára – špecialistu na lesnú techniku

Antona Dira a špecialistu zvárača Milana Horvátha. M. Horváth tu pracuje už 19 rokov a s pracovnými podmienkami je spokojný. **„Len tie platy by mohli byť trochu lepšie,**“ dodáva. Na tom sa s ním zhodne aj A. Diro. V štátnych lesoch pracuje 20 rokov a o svojej práci hovorí: **„Kam ma zavolajú tam idem s pojazdnou dielňou a opravím, čo treba. Niekedy som aj celý týždeň mimo domova, alebo domov chodím až večer.**“

Okrem týchto troch Rómov sú ďalší v teréne. Pilčík Ján Plachetka pracuje v partii s LKT 82C s hydraulickou rukou, Emil Bikár je vodičom LKT pri lanovke Larix 550, Ľubomír Plachetka je zasa pilčíkom pri lanovke Larix Combi H. Jozef a Martin Foxovci ako vyučení murári robia v stavebnej výrobe. No a všetci sú tým najlepším príkladom pre ostatných ľudí. Na farbe pleti pritom vôbec nezáleží. ■

Regionálne stredisko lesnej techniky (RSLT) v Margecanoch zamestnáva z celkového počtu 65 pracovníkov v robotníckych profesiách ôsmich Rómov, čo predstavuje v slovenských podmienkach nadštandardne vysoký 12-percentný podiel. A nielen to. Naši kolegovia sú s ich prácou veľmi spokojní. **„Všetci pochádzajú z obce Švedlár a už roky máme s nimi tie najlepšie skúsenosti. Pracujú v odvoze dreva, ďalej ako**

Lesoochranárska škola 2007

Peter GOGOLA

Aj v tomto roku v apríli, mesiaci lesov, majú základné a stredné školy na celom Slovensku možnosť urobiť niečo pozitívne pre lesy, dozvedieť sa o nich viac a zároveň sa zapojiť do súťaže o najlepšiu lesoochranársku školu. Záštitu nad súťažou prevzala Nadácia Zelená nádej. Cieľom 4. ročníka súťaže je opäť rôznymi formami upozorniť na význam lesov. Prvou cenou pre víťaznú základnú školu bude pol tony zošitov z recyklovaného papiera, pre víťazných stredoškôľakov zahrá priamo v ich škole skupina Polemic.

Súťaž je organizovaná od roku 2003 už piatykrát a zapojilo sa do nej viac ako 200 škôl, v ktorých študenti a pedagógovia realizovali rôzne aktivity.

Táto súťaž je príležitosťou pre lesných pedagógov a všetkých lesníkov, aby využili záujem detí do súťažiacej školy a pripravili pre ne exkurzie do lesa, spojené so zážitkovým učením, prípadne s poskytnutím odborného výkladu. Zároveň sa ponúka príležitosť prepojiť aktivity lesoochranárskych škôl s akciou „Stromy poznania“, ktorú pripravujú LESY SR v rámci lesníckych dní.

Podrobnejšie informácie o súťaži môžete získať na webovej stránke nadácie Zelená nádej www.gpf.sk. Prihlášku do súťaže spolu so stručným popisom a zdokumentovaním aktivít, ktoré škola vykonala, je treba poslať najneskôr do **18. mája 2007** na adresu Nadácie Zelená nádej. ■

Lesníci z LS Partizánske nezvyknú mávnuť rukou nad podozrivým dianím v lese

Po dvoch rokoch odsúdili zlodějov dreva

Jozef MARKO

Dva roky sa ťahalo súdne konanie s páchatelmi krádeže dreva v katastrálnom území Radobica, časť Cerová na Ponitri. Zlodějov prichytili pri čine pracovníci Lesnej správy Partizánske a urobili všetko, čo bolo treba, aby boli aj usvedčení a odsúdení. O spomienky na začiatok tejto kauzy sa s nami rozdelil vedúci lesnej správy Ing. Ondrej Strmeň: **„Lesníci si všimli počas výkonu svojej práce v teréne nákladné auto, ktoré sa pohybovalo v porastoch. Upozornili nás na to a my sme podľa stôp v snehu zistili, ktorým smerom išlo. Hliadkovali sme takmer celý deň na lesnej ceste, kadiaľ sa muselo vrátiť a po 16. hodine sme podozrivé auto zastavili. Bolo naložené šiestimi kubíkmi metrovice. Následne sme ale zistili, že páchatelia neboli v poraste kradnúť prvýkrát a celkove ukradli takmer 14 kubíkov dreva. Spôsobili tak škodu vo výške viac ako 17 000 korún. Vzhľadom na to, že**

jeden z páchatelov bol v podmienke, súd mu 14. februára 2007 vymeral trest v dĺžke trvania 8 mesiacov nepodmienečne.“

Nie je to zďaleka jediný prípad, kedy štátni lesníci z Partizánskeho aktívnym prístupom pomohli prichytiť a usvedčiť zlodějov. Len v roku 2005 odhalili dvoch páchatelov krádeže hliníkového plechu z lesnej škôlky za 12 000 korún a páchatela krádeže viac ako 16 kubíkov dreva za 19 000 korún. Ing. Strmeň hovorí, že pre neho a kolegov nie je vôbec jednoduché podieľať sa na vyšetrovaní takýchto prípadov, pretože musia vypovedať, niekedy aj opakovane na policii a svedčiť na súde, čo im zaberá dosť času. Napriek tomu sa im nestáva, že by mávli rukou, ak vidia v lese podozrivé dianie. Naopak snažia sa zachrániť hodnoty, ktoré im zveril štát. A preto si zaslúžia nielen zverejnenie ich činnosti, ale aj uznanie nás všetkých. ■

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

I. Pro Silva sa aktivizuje

Rudolf BRUCHÁNIK

rým chce Pro Silva osloviť širokú lesnícku verejnosť. Skutočnosť, že LESY SR, š.p. verejne deklarujú svoj záujem a podporu pri presadzovaní myšlienok prírode blízkeho obhospodarovania lesa, vyústila do vzájomnej spolupráce s hnutím Pro Silva a k poskytnutiu priestoru v najsledovanejšom médiu súčasnosti – na vlastnej internetovej stránke www.lesy.sk. Kliknutím na logo Pro Silva umiestnené na úvodnej stránke (tiež cez adresár O prírode) sa tak pre zainteresovaných otvára priestor oboznámiť sa so všetkým, čo súvisí s prírode blízkeho obhospodarovaním lesa. Hoci sa Pro Silva prezentuje na stránke LESOV SR, š.p., nie je určená len pre štátnych lesníkov. Má ambíciu osloviť a k zvýšenej aktivite a prospešnej spolupráci získať aj lesníkov pôsobiacich v neštátnom sektore a nadviazať kontakty s predstaviteľmi ochrany prírody. Čo teda ponúka?

V časti *Pro Silva na Slovensku* sa dozviete o vízii, cieľoch, zázemí a predstaviteľoch hnutia u nás, *Pro Silva v Európe* Vás stručne oboznámi s fungovaním celoeurópskej organizácie, s princípmi, ktorými sa riadi a umožní Vám pripojiť sa na stránky väčšiny z 25 členských štátov. V *Odborných príspevkoch* si môžete vybrať zo širokého spektra článkov a prezentácií, ktoré boli k danej téme publikované, ale zároveň prezentovať svoje postrehy, názory, diskusné príspevky či fotosérie o prírode blízkeho spôsoboch obhospodarovania lesa a akciách s tým spojených. Časť *Aktivity* obsahuje súhrn všetkých akcií, školení, seminárov a lesníckych dní, ktoré sa v ostatnom období v rámci Pro Silva uskutočnili a *Aktuálne*

Vás oboznámi s pripravovanými stretnutiami, exkurziami či zahraničnými návštevami. V obsahu najrozsiahlšej časti *Objekty Pro Silva* sú prezentované všetky práce odborných lesných hospodárov, v ktorých vyjadrili svoju predstavu hospodárenia prírode blízkeho spôsobom.

OBJEKTY AKO VÝKLADNÉ SKRINE LESNÍCKEJ ČINNOSTI

Nie tak dávno sa naše OZ prezentovali väčšinou cez technické vybavenie – vybudované škôlkárske stredisko, novú lanovku, expedičný sklad. Dnes svoje návštevy viac vodia do lesa. Vytvorené objekty Pro Silva sú na to ako stvorené – prezentujú náš myšlienkový progres a snahu nezaostáť za novým videním lesa a úlohy lesníka v ňom. Pri správach z regiónov na stránkach *Lesníka* zisťujeme, že... poľská (rakúska, česká, francúzska, chorvátska...) lesnícka delegácia navštívila objekt Pro Silva, že OZ tu konal svoju „závodnú školu práce“, že ochranári vítajú takýto spôsob hospodárenia a že mnohokrát cez ne vedú náručné chodníky. Je preto dôležité, aby sme tým, ktorí tieto „výkladné skrine“ našej lesníckej činnosti obhospodarujú, vytvárali aj adekvátne podmienky pre ich prácu. Aby sme akceptovali ich oprávnené nároky na vyššie ťažbové náklady, na jemnejšie sprístupnenie porastov, na vyššiu prácnosť pri vyznačovaní ťažby, na pomoc pri vybavovaní výnimiek zo zákona. A zároveň tak prítiahli ďalších – k rozširovaniu siete objektov Pro Silva a k ich postupnej prebudove na plne produkčné, pritom však multifunkčné a predovšetkým – prírode blízke lesy. ■

Školenie OLH na Smolníckej Osade

Hoci termíny prírode blízke obhospodarovanie lesa a predovšetkým Pro Silva, ktorá ho reprezentuje, sa stávajú známymi slovnými spojeniami v lesníckej verejnosti, na ich ďalšie rozširovanie je potrebné ešte aktívnejšie využívať dostupné mediálne prostriedky. Zvlášť, keď mnohí o nich pomerne veľa hovoria a vedia viac v teoretickej rovine ako z úrovne praktickej realizácie. Metodickým pokynom *Prírode blízke obhospodarovanie lesa* si LESY SR, š.p. stanovili cieľ, ktorý podporou tejto pestovateľskej stratégie sledujú a postup, ako sa k nemu prakticky dopracovať. Ako prví boli do procesu prevádzkovej realizácie zapojení odborní lesní hospodári, ktorí majú na svojich lesných obvodoch vyhlásené génové základne lesných drevín. Viac ako 80 ich absolvovalo praktické ukážky v teréne a základné teoretické školenie, popasovali sa s vypracovaním vlastného projektu Pro Silva, vložili doň svoje názory a predstavy a napokon ho v rámci ďalších praktických ukážok odprezentovali.

Počas tohto procesu mali možnosť vniknúť do podstaty nového pestovateľského prístupu a väčšina z nich si ho aj myšlienkovito osvojila. V ich radoch sa našli viacerí, ktorých doslova „chytil“ a otvoril im nový pohľad na ich úlohu v obhospodarovaní lesa. A neostali len pri povznášajúcich myšlienkach, ale svoje predstavy už aj realizujú. Ako? S tým sa s Vami radi podelia i na stránkach časopisu *Lesník*. V najbližších vydaniach sa pod známou značkou Pro Silva čitatelia stretnú s názormi a praktickými skúsenosťami ďalších kolegov, ktorí už pochopili, čo prírode blízke pestovanie lesa sleduje a ako chce prispieť k trvalo udržateľnému hospodáreniu v lese.

PRO SILVA AJ NA WWW.LESY.SK

Tento spôsob však nie je jediný, kto-

Z lesníckeho dňa na Počúvadle

Národné lesnícke centrum

Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania

Milan SARVAŠ

Druhé pokračovanie seriálu, v ktorom prezentujeme Národné lesnícke centrum, predstaví Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania. Tento ústav je zo štyroch ústavov NLC najmenší počtom zamestnancov, nie však významom. Jeho služby využívajú ako štátne, tak i neštátne lesohospodárske subjekty. O práci ústavu, jeho úspechoch a plánoch do budúcnosti sme sa porozprávali s jeho riaditeľom, Ing. Milanom Sarvašom, PhD.

Ing. Milan Sarvaš, PhD.

Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania (ÚLPV) je ambicióznym nasledovníkom Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva v SR. Čo je jeho zameraním?

Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen (ďalej NLC-ÚLPV Zvolen) nadviazal na činnosť Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva v SR. V budúcom roku si tento ústav pripomenie svoje „tridsiate narodeniny“. Neformálnym vzdelávacím prostredníctvom širokospektrálnych

vzdelávacích aktivít prispieva ústav takmer tridsať rokov k rozvoju konkurencieschopnosti lesného hospodárstva na Slovensku. Toto výročie spolu so vstupom ústavu do Národného lesníckeho centra je pre kolektív zamestnancov výzvou, na ktorú reagujú svojou ambíciou stať sa profesionálnou vzdelávacou inštitúciou zameranou na rozvoj ľudských zdrojov predovšetkým v oblasti lesníctva, ochrany životného prostredia a rozvoja vidieka. Svoju vzdelávaciu, organizačnú a projekčnú činnosť zameriava na odborné akreditované vzdelávanie, poradenstvo, prácu s verejnosťou, lesnícku politiku, aktuálnu legislatívu a transfer nových poznatkov z oblasti vedy a výskumu pre lesnícku prax. Predpokladom na poskytovanie týchto služieb je aj efektívne prepojenie vedy, výskumu, poradenstva a vzdelávania, ktoré vzniklo práve vytvorením Národného lesníckeho centra.

Oblasť ďalšieho odborného vzdelávania a poradenstva zabezpečuje NLC-ÚLPV Zvolen aj svojou participáciou na čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ (hlavne prostredníctvom

dokumentu Strategický plán rozvoja vidieka). Vzdelávacie aktivity a medzinárodnú spoluprácu rozvíja aj prostredníctvom komunitárnych programov (medzinárodné projekty Leonardo da Vinci, Socrates) alebo Európskeho sociálneho fondu.

Aké sú priority ÚLPV?

Prioritou je prostredníctvom vzdelávania, poradenstva a práce s verejnosťou podporovať aktivity trvalo udržateľného obhospodarovania lesov, zvyšovať konkurencieschopnosť lesníckeho sektora, vyvážený sociálno-ekonomický rozvoj vidieckych oblastí, podporovať diverzifikáciu činnosti a dodatočné zdroje príjmov v lesníctve, zabezpečovať prenos informácií z vedecko-výskumnej činnosti a inovácií do lesníckej praxe. Podľa požiadaviek a potrieb spoločnosti chceme rozširovať a rozvíjať ponuku a kvalitu vzdelávacích služieb a zabezpečiť prístup k ďalšiemu vzdelávaniu zavedením nových foriem vzdelávania (kombinácia prezenčného, dištančného vzdelávania a e-learningu). Aj v rezorte pôdohospodárstva považuje vláda SR za hlavné úlohy uplatňovanie znalostnej ekonomiky, realizácie stratégie vzdelávania a poradenstva a zabezpečenie prenosu poznatkov inovačného charakteru do praxe. Plnením tejto úlohy v rezorte lesného hospodárstva na úseku vzdelávania sú vzdelávacie aktivity, ktorých organizačným a technickým garantom je Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania.

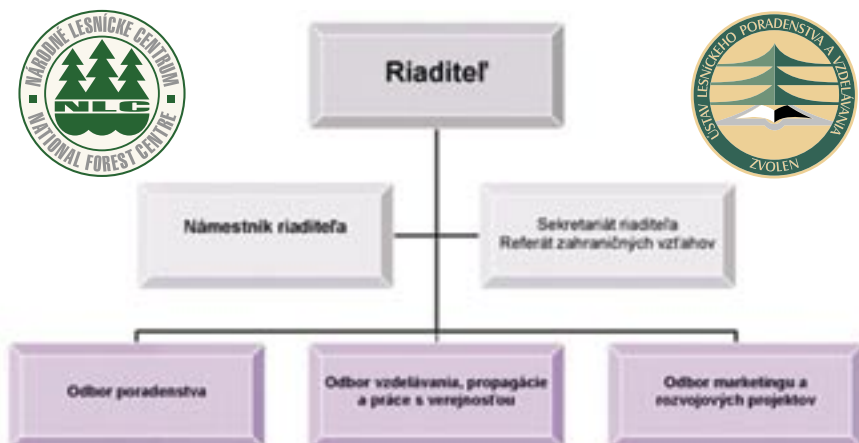
Školiaca činnosť je založená na princípe celoživotného vzdelávania. Vzdelávanie dospelých bude v budúcnosti založené na modulárnych vzdelávacích a tréningových programoch, ktoré sú perspektívne a zároveň flexibilné z hľadiska obsahu, foriem a metód výučby tak, aby mohli adekvátne reagovať na meniace sa požiadavky záujemcov o ďalšie vzdelávanie v podmienkach trhovej ekonomiky. Bude pritom kľasť dôraz na dosiahnutie cieľov obnovenej Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť a Göteborgskej agendy pre trvalo udržateľný rozvoj.

Na medzinárodnej úrovni je prioritou ústavu zapojenie sa do medzinárodných projektov v oblasti vzdelávania, poradenstva, práce s verejnosťou.

Čo bude zabezpečovať poradenský systém?

V oblasti poradenstva je prioritou realizácia Pôdohospodárskeho poradenského systému, ktorého koncepcia bola schválená vedením MP SR 25.01.2007. odborného a metodického garanta poradenstva v LH bol práve určený NLC – ÚLPV Zvolen.

Vzhľadom na blížiacu sa novú programovacie obdobie na roky 2007 – 2013 je najzaujímavejšou oblasťou zabezpečovanie poradenstva zamerané práve na poskytovanie podpory v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a zabezpečovanie poradenskej a konzultačnej činnosti. Okrem koordinácie expertíznej činnosti v spomenutej oblasti bude NLC-ÚLPV v najbližšom období

NLC - ÚLPV v kocke

- **sídlo (adresa):**
Sokolská 2 Zvolen
- **počet zamestnancov:**
15
- **ročný rozpočet:**
cca 12 mil. Sk
- **počet absolventov kurzov za rok 2006:**
1529

po k r a č o v a ť v terénnom poradenstve pre podnikateľské subjekty v oblasti lesníctva, pretože tieto subjekty často nemajú priamy prístup k informáciám o štruktúrálnych

fondoch a o možnom čerpaní finančných prostriedkov z EAFRD, z národných a zahraničných zdrojov.

Aké je smerovanie v oblasti práce s verejnosťou?

Národné lesnícke centrum považuje prácu s verejnosťou za jednu zo svojich prioritných činností, čo deklarovalo aj zriadením samostatného odboru, ktorý okrem vzdelávania zabezpečuje aj prácu s verejnosťou a propagáciu lesníctva. Komunikáciu medzi odbornou a laickou verejnosťou vo vzťahu k lesnému hospodárstvu bude naďalej podporovať prostredníctvom práce s verejnosťou, lesnej pedagogiky, lesného sprievodcovstva a interpretáciou lesného prostredia formou náučných chodníkov.

Potreba systematickosti v oblasti práce s verejnosťou viedla k myšlienke vytvorenia spoločnej pracovnej skupiny na koordináciu procesu komunikácie. Keďže problematika práce s verejnosťou sa dotýka celej šírky lesného hospodárstva na Slovensku, bola pre prácu s verejnosťou (Public Relations) zriadená pracovná skupina, ktorú tvoria predstavitelia kľúčových lesníckych inštitúcií: MP SR, Lesy SR, š.p., NLC, TU vo Zvolen, VLM SR š.p. Pliešovce, ŠL TANAP-u, Rada združení vlastníkov nešťátnych lesov, SLsK, atď.

V rámci NLC – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen bol vypracovaný návrh Konceptie práce s verejnosťou – stratégie komunikácie v lesníctve, ktorej cieľom je vytvoriť podklad pre spoločnú lesnícku stratégiu komunikácie s jednotlivými cieľovými skupinami, do ktorej sa zapoja všetky relevantné lesnícke organizácie a ktorá zvýši celospoločenské postavenie lesníctva a zvýši status lesníka ako dôveryhodnej a kvalifikovanej osoby.

Jednou z aktivít komunikačnej stratégie, ktorá vyplývala z rokovaní pracovnej skupiny, bola aj myšlienka obnovenia tradície Apríl – mesiac lesov. Túto osved-

čenú myšlienku obnovíme prípravou celoslovenskej akcie „Lesnícke dni“, kedy lesnícke inštitúcie sústredia pozornosť na verejnosť, pre ktorú sa pripraví pestrá paleta akcií zameraných na budovanie pozitívneho vnímania lesníctva. Kľúčovými aktivitami tohto uceleného balíka programov budú dni otvorených dverí v lesníckych organizáciách, sadenie stromčekov, zber odpadkov z lesov v okolí miest, realizácia lesných vychádzok do lesa a zabezpečovanie programu lesnej pedagogiky, otvorenie lesníckeho náučného chodníka, informačné stánky v mestách a pod.

Čo čaká váš ústav v najbližšom období?

Po prvom roku vzájomného „zžívania sa“ v Národnom lesníckom centre sa plne sústredíme na plnenie úloh v oblasti ďalšieho vzdelávania, poradenstva, práce s verejnosťou a propagácie. Popri predkladaní

no- vých projektov, chceme naďalej profesionálne zabezpečovať školiace aktivity podporované európskym spoločenstvom prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu, Agentúry pre podporu vedy a výskumu a samozrejme pripraví sa na nové možnosti, ktoré ponúka Plán rozvoja vidieka na roky 2007-2013. Strategickým partnerom pre NLC-ÚLPV Zvolen naďalej zostávajú LESY SR, š. p., pre ktoré sme v minulom roku realizovali vzdelávacie programy s účasťou približne 700 zamestnancov. Osvedčené akcie, ktoré prebiehali v uplynulom roku doplníme o nové aktivity, pričom sa zameriavame práve na tie, o ktoré kolegovia z praxe prejavujú najväčší záujem.

Ďakujem za rozhovor a prajem vám veľa úspechov. ■

Ponuka ÚLPV v oblasti vzdelávania

Formou kvalifikačných, špecializačných a integrovaných vzdelávacích aktivít, ako aj konferencií, seminárov a workshopov orientuje ústav vzdelávací program na tieto oblasti:

- odborné akreditované vzdelávanie v lesnom hospodárstve a v príbuzných odvetviach
- z poverenia MP SR zabezpečuje overovanie odborných lesníckych spôsobilostí (skúšky odborného lesného hospodára, spôsobilosti na činnosť s lesným reprodukčným materiálom, spôsobilosť na vyhotovovanie lesného hospodárskeho plánu)
- špecializačné kurzy manažmentu a tréningové programy
- odborné jazykové vzdelávanie
- robotnícke rekvalifikačné kurzy
- špecifické vzdelávacie programy pre rozvoj vidieka
- ekonomicko-právne programy
- vzdelávanie zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy
- propagácia lesníctva a komunikácia s verejnosťou
- lesná pedagogika a metodické vedenie lesných pedagógov
- medzinárodné projekty v oblasti vzdelávania a práce s verejnosťou ■

Prevádzka pily vo Veľkých Kozmálovciach ukončená

Peter GOGOLA

Nerentabilita prevádzky pracoviiska drevárskej výroby vo Veľkých Kozmálovciach bola hlavnou príčinou, pre ktorú sa vedenie š.p. LESY SR rozhodlo k 31. marcu ukončiť jej činnosť. Za uplynulé dva roky táto píla vyprodukovala stratu 10 miliónov korún.

Napriek snahe zefektívniť prevádzku sa stratu z roku 2005 – 6 miliónov korún – podarilo znížiť v uplynulom roku len o tretinu, na 4 milióny. Jednou z hlavných príčin nerentabilitosti prevádzky je v minulosti nevhodne vytypovaný hlavný porezový stroj – rámová píla. Táto nedisponuje možnosťou individuálneho kvalitného piliarskeho spracovania listnatej suroviny. Nevhodne bola riešená aj logistika celého technologického procesu.

„Na spracovanie listnatých priemyselných výrezov v drevinách dub, agát, buk je potrebný ako hlavný porezový stroj kmeňová pásová píla, to by ale znamenalo investovať do technológie približne 10 - 15 miliónov korún. Takáto rozsiahla investícia však nie je našou prioritou“, povedal Ing. Marian Helej, vedúci Strediska prevádzok drevárskej výroby. „Ani riešenie formou prenájmu tejto prevádzky v súčasnej dobe nie je možné, pretože časť pozemkov, na ktorom sa nachádza, nie je vlastnícky vysporiadaná“.

Ukončenie činnosti pily vo Veľkých Kozmálovciach znamená zánik 43 pracovných miest. „Hľadáme

možnosť zamestnať prebytočných zamestnancov v iných organizačných jednotkách podniku, respektíve u iných zamestnávateľov. Aktívne pri tom spolupracujeme s Okresným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach“, konštatoval Ing. Martin Žilka, vedúci Odboru riadenia ľudských zdrojov. „V každom prípade však bude zamestnávateľ postupovať pri plnení nárokov zamestnancov vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov pri skončení pracovného pomeru v súlade so Zákonom o kolektívnej zmluve.“

Rozhodnutiu vedenia zavrieť pílu predchádzalo rokovanie s odborovou organizáciou. „Chápeme ekonomickú neúnosnosť prevádzkovania stratovej pily, na druhej strane musíme podržať našich ľudí, aby neostali na ulici bez odstupného a pomocnej ruky“, povedal predseda Združenia závodných výborov Odborového zväzu Drevo – lesy – voda Bc. František Suchanovský.

„Zákon o štátnom podniku nám ukladá hospodáriť so štátnym majetkom čo najefektívnejšie. Našou prioritou je ekonomický pohľad. Zároveň si uvedomujeme našu spoluzodpovednosť za udržiavanie zamestnanosti v regiónoch. Celú záležitosť sme posudzovali v súvislostiach: zánik 43 pracovných miest na zrušenej prevádzke vo Veľkých Kozmálovciach znamená zachovanie 246 pracovných miest na ostatných prevádzkach drevárskej výroby, ktoré svojou činnosťou

nevytvárajú stratu,“ povedal generálny riaditeľ š.p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

Zamestnanci rušenej prevádzky reagovali na vzniknutú situáciu listom, ktorý adresovali predsedovi vlády a ministrom pôdohospodárstva. V liste deklarovali na jednej strane pochopenie pre neúnosnosť prevádzkovania pily v súčasnom stave, na druhej strane vyjadrili nesúhlas s tým, že prevádzka má byť zrušená, pretože podľa ich názoru tak silný hospodársky subjekt ako LESY SR by mal mať dostatok investičných prostriedkov na obnovu a rozvoj prevádzok, vybavených opotrebovanými, technologicky a morálne zastaranými zariadeniami.

Do termínu uzávierky marcového Lesníka sme nezískali informáciu o reakcii na list zamestnancov zo strany premiéra ani ministra pôdohospodárstva. ■

Vedúci Lesnej správy Liptovská Teplička Ing. Anton RACKÝ

Lesníci na Liptove kredit nestratili

Jozef MARKO

Stretnutie s ním presne potvrdzuje túto charakteristiku. V úvode si spomína, že lesníkom sa stal hlavne preto, aby mohol čo najviac času tráviť v lese. Ešte ako začínajúci správca dúfal, že čas medzi les a prácu v kancelárii bude môcť deliť v pomere jedna ku jednej. Žiaľ, z piatich pracovných dní sa mu podarí dostať do lesa len na deň až dva. Nepovažuje to za dobré a podobne sa vyjadruje aj o snahe priblížiť OLH a lesníkov k lesu novým organizačným usporiadaním, ako aj rozdelením ich kompetencií a právomocí. I vo vzťahu k vedúcim a technikom lesných správ. Viac ako ročné skúsenosti podľa neho jasne ukázali, že tento model vo viacerých smeroch nevyhovuje a že OLH a lesníci trávia v lese ešte menej času ako predtým. „Problém začína už v pracovných náplniach, ktoré sú nastavené na systém kolektívnej tímovej práce v jednej úrovni, na ktorú sú postavení technici LS, OLH i lesníci. Podliehajú síce vedúcemu lesnej správy, ale navzájom nie sú si ani nadriadení, ani podriadení. Zoberme si napríklad technika LS, ktorý zabezpečuje pre správu administratívnu činnosť. Ak potrebuje splniť nejakú pracovnú úlohu, musí si vyžiadať podklady od OLH, ktorý je jeho kolega, ale len on mu môže tieto podklady poskytnúť, pretože sú súčasťou jeho pracovnej náplne. Technik sa chtiac-nechtiac dostane do pozície nadriadeného vo vzťahu k OLH, ktorému ale nemôže dať príkaz, pretože pracovná náplň oboch na tento moment nemyslí. Analogicky to isté možno povedať o vzťahu OLH – lesník,“ zamýšľa sa Ing. Racký.

MÁME DOSTATOK ŠIKOVNÝCH LESNÍKOV

Nechce však iba kritizovať, ale rozmýšľa aj nad vyriešením tohto problému. Podľa jeho názoru sa nadradenosť OLH vo vzťahu k lesníkov ukazuje ako nevyhnutná. Aj v praxi už má overené, keď si spomenie na svoje pôsobenie na LS Čierny Váh, že OLH by sa mal skutočne venovať pestovnej i ťažbovej činnosti. „V súčasnosti má lesník v pracovnej náplni ťažbovú činnosť a OLH pestovnú. Pritom OLH zodpovedá za celý balík činnosti. Zoberme si takú prebieрку, ktorú zaraďujeme do ťažbovej činnosti, ale z lesníckeho hľadiska je to súčasť výchovy lesa. Nie je o čom diskutovať. Lesník musí ísť prebrať porast kvôli ťažbe dreva, ale aj OLH ho musí ísť prebrať, aby si overil, či má výchovu realizovanú v predpísanom rozsahu na predpísanej ploche. Ide tu o duplicitu, pretože OLH nemôže ťažbovú činnosť ignorovať nielen z hľadiska výchovy, ale aj ochrany lesa. Ale k tomu navrhovanému riešeniu. Na LS Čierny Váh sme mali vyčleneného tzv. expedienta dreva, ktorý sa nevenoval ničomu inému, iba expedícii dreva. Tým pádom mal lesník uvoľnené ruky a dostal sa častejšie do lesa. Ak aj niekto dnes navrhuje návrat k menším polesiam, znamenalo by to, že OLH by sa musel tiež venovať expedícii dreva a to rozhodne nie je riešenie.“

Podľa Ing. Rackého riešenie nespočíva ani vo zvyšovaní počtu pracovníkov vonkajšej prevádzky. Jeho predstava je taká, že ak je na určitej výmere desať pracovníkov v pomere jedna k jednej, teda päť lesníkov a päť OLH a vieme, že na expedíciu dreva potrebujeme napríklad dvoch expedientov, vyčleníme ich na túto prácu a zvyšok budú ošmi OLH, zodpovední na zmenšených lesných obvodoch za pestovnú i ťažbovú činnosť, teda za všetko okrem odvozu dreva. Tým pádom bude odstránená spomínaná duplicita

Ing. Anton Racký sa narodil v roku 1953 na Morave. Krátko nato sa jeho rodičia presťahovali na Slovensko a on vyrastal v Púchove. Nepochádza z lesníckej rodiny a ani ho nikto neovplyvnil, aby si vybral lesnícku profesiu. Ako lesnícky samorast úspešne absolvoval Strednú lesnícku školu v Liptovskom Hrádku i Lesnícku fakultu dnešnej Technickej univerzity vo Zvolene. V lesníckej praxi prešiel viacerými pozíciami. Od vedúceho lesného obvodu, cez technika pre ťažbu dreva, vedúceho lesných správ Malužiná a Čierny Váh, po výrobného námestníka OZ Liptovský Hrádok. Od roku 2005 je vedúcim Lesnej správy Liptovská Teplička. Kolegovia si ho vážia, pretože má bohaté skúsenosti, schopnosť priamo vyjadriť svoj názor a chlapsky sa postaviť k riešeniu problémov.

v práci OLH a lesníkov a OLH bude mať komplexne pod palcom celú lesnícku činnosť na lesnom obvode s primeranou výmerou. Jeho úlohy by boli za takýchto podmienok zvládnuteľné.

Takéto riešenie by však predpokladalo dostatok lesníkov so skúškami OLH. Už počas realizácie zmien nastavovaných na súčasný stav dochádzalo k vymenovaniu lesníkov na pozíciu OLH, ktorí nemali skúsenosti v styku so štátnou správou lesného hospodárstva a niektorí nezvládali úlohy v tejto oblasti svojej činnosti podľa predstáv nadriadených. Ani dnes ešte nemáme dostatok lesníkov so skúškami OLH a s potrebnými skúsenosťami. Ing. Racký má na to trochu iný názor: „Lesníci zabezpečovali činnosti OLH už aj predtým s tým rozdielom, že niesli zodpovednosť len voči zamestnávateľovi a nie voči štátnej správe, čo bolo v kompetencii vedúcich lesných správ. Som však presvedčený, že máme dostatok šikovných lesníkov. Tých, ktorí majú 5 až 7-ročné skúsenosti z praxe by sme pokojne mohli umiestniť na pozície OLH a prejsť tak na načrtnutý model. Odporúčal by som, aby pracovali v začiatkoch pod odborným dohľadom skúsených OLH. Čítali by sa tak istejší v rozhodovaní a rýchlejšie by nabrali nové skúsenosti. Myslím, že by nemali problém urobiť si skúšky OLH a odvádzat kvalifikovanú robotu, akú od ľudí na tejto pozícii očakávame.“

ZLMOVÉ MOMENTY V LESNÍCKEJ PRÁCI

Súčasní zamestnanci š. p. LESY SR sa vedľa postávajú na to, že lesnícka profesia stratila v plynulých desaťročiach na spoločenskom význame. Lesníci v mestách a na dedinách už podľa niektorých kolegov nemajú ten kredit ako kedysi. A čo si o tom myslí Ing. Racký? „Viete, my tu na Liptove pôsobíme v horskej oblasti, v ktorej sa okrem miestnych obyvateľov pohybuje aj veľké množstvo tu-

ristov, lyžiarov, rybárov a poľovníkov, ale z kontaktu s nimi som nenadobudol dojem, že by lesníci nemali v ich ponímaní kredit. Pripúšťam, že vlna nevlode voči nám sa zdvihla po roku 1990 v dôsledku odovzdávania nešťatných lesov späť do súkromného vlastníctva. Niektorí vlastníci nechceli pochopiť, že nie my lesníci im upierame ich vlastnícke práva, ale že to mal na svedomí politický systém, v ktorom sme všetci žili. Mnohí vlastníci by podľa môjho názoru ani nechceli späť svoj majetok a uspokojili by sa s jeho prenatatím štátnym lesom, keby ostali zachované lesomajiteľské náležitosti, ktoré sme im predtým zo zákona poskytovali. Teda ak by dostali svoj diel dreva. Lenže keď sme im ich prestali poskytovať, začali sa intenzívne zaujímať o to, aby svoj majetok dostali späť.“

Z Ing. Rackého hovoria uvážlivým spôsobom dlhoročné skúsenosti. Preto sa ho naostatok pýtam, ako sa podľa neho zmenili podmienky lesníckej práce? „Ak opomeniem už spomínané odovzdanie časti obhospodarovaných lesov do súkromných rúk, tak za najväčší zlom v uplynulých rokoch považujem prechod na dodávateľský spôsob realizácie prác v lese. V našich podmienkach máme ťažbovú činnosť riešenú dodávateľsky od roku 1998, pestovnú od roku 2005. Ten spomínaný zlom spočíva v tom, že OLH a lesník už nie sú v priamom kontakte s ľuďmi, ktorí práce v lese vykonávajú a nemajú ani možnosť žiaduceho dohľadu nad obsahom a kvalitou vykonaných prác. Stratili možnosť ovplyvňovania prác podľa detailov zistených aktuálne priamo v porastoch, na ktoré mohli predtým reagovať okamžitým preorganizovaním prác. Pozitívom je odbúranie mzdovej a inej účtovnej evidencie, čím sa vytvoril do určitej miery priestor na odborné obhospodarovanie lesov.“

Na záver nášho stretnutia Ing. Racký dodáva, že vo vzťahu ku kľúčovým pozíciám v lesníctve, ktorými OLH a lesníci bezpochyby sú, považuje za nespravodlivé, že sú im uhrádzané náhrady za používanie ich osobných áut na služobné účely iba za pohyb na pridelených lesných obvodoch. Mnohí špeciálne na Liptove musia dochádzať na svoje pracoviská 20, 30 kilometrov i viac a náklady na toto každodenné cestovanie si musia platiť sami. Nuž tém na ďalšiu debatu by bolo viac, ale čas a priestor nám určujú svoje limity. Ja verím, že to nie je posledná možnosť a forma, ako dať priestor kolegom, ktorí nám majú čo povedať. A Ing. Anton Racký medzi nich rozhodne patrí. ■

Vplyv vyrušovania zveri na ohryz v zimnom období K biologickej ochrane porastov pred škodami zverou III. časť

Matúš RAJSKÝ, Jaroslav SLAMEČKA, Milan GARAJ, Rastislav PLAVÝ

Pôsobením tlaku človeka v dnešnej kultúrnej krajine dochádza často k narušeniu periodicity príjmu potravy zverou. V nenarušených prírodných podmienkach sa pritom režim prirodzených pasterých cyklov prežívajúcej zveri vyznačuje značnou pravidelnosťou. Silne vyrušovaná zver za svetla nevychádza na otvorené priestranstvá a ku krmidlám, ale najmä v noci, keď

sa cíti bezpečnejšia. V biotopoch, ktoré sú intenzívne ovplyvňované ľudskými aktivitami, býva jelenia zver vyrušovaná natoľko, že podstatnú časť dňa strávi v húštinách. V dôsledku stupňujúceho sa vyrušovania (zber zhodov parožia, turistika, zimné športy atď.) dochádza k vynechaniu niekoľkých pasterých cyklov v priebehu dňa, čo spôsobuje u prežívajúcej zveri pocit hladu. Jednou z možností ako zver rieši túto situáciu je zvýšené poškodzovanie lesných porastov formou konzumácie kôry, resp. ďalších častí drevín (terminály, letorasty). Naše sledovania poukazujú na to, že periodicita príjmu potravy je vyššia ako sa bežne uvádza, a to 7 a viac (až 12) pasterých období v priebehu 24 hodín.

Najmä v revíroch s intenzívnym poľovníckym manažmentom, kde je zver navyknutá na pravidelné prikrmovanie, pôsobí vyrušovanie (stres) a následná nočná aktivita zveri negatívne na škody vznikajúce lesnému hospodárstvu. Výsledky sledovania poškodzovania lesných porastov zverou z pohľadu prikrmovania potvrdzujú, že intenzitu ohryzu kôry ovplyvňujú hlavne dva faktory. Prvým je druh krmiva, ktoré má jelenia zver k dispozícii (Lesník, 2007/2) a druhým je vyrušovanie. Z pohľadu vzniku škôd je významná aj hustota zveri na jednotku plochy. Koncentráciám zveri možno čiastočne čeliť za predpokladu rovnomerného rozmiestnenia krmných zariadení (v ktorých je predkladané vhodné krmivo) a znížením rušivého tlaku zo strany človeka.

Na Medzinárodnom pracovisku výživy a ekológie zveri pri Slovenskom centre poľnohospodárskeho výskumu v Nitre sme sledovali rozdiely v príjme kôry zverou v simulovaných podmienkach nenarušených a narušených pasterých cyklov (obr. 1). Podobne ako v predchádzajúcich sledovaniach (Lesník, 2007/2) sme použili smrekové kmene v rastovej fáze žrdkoviny a žrdoviny, ktoré zver aj vo voľnej prírode ohryzá. Predkladané boli v dĺžkach cca 200 cm vo vertikálnej polohe. Zveri sme obmedzili prístup ku krmivu počas denných hodín, pričom ale mala k dispozícii ohryzový materiál ad libitum. Prístup

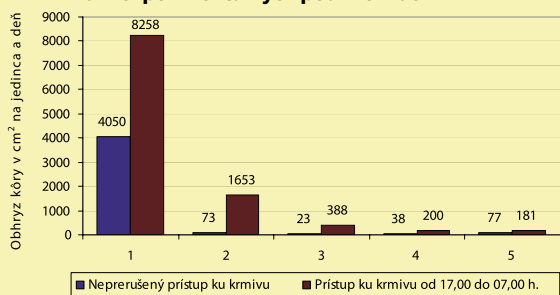
Poškodzovanie drevín

ku krmivu bol v noci od 17,00 h. večer (za šera) do 07,00 h. ráno. Týmto spôsobom sme simulovali podmienky tzv. „nočnej“ zveri v intenzívne vyrušovaných revíroch, kde je zver cez deň zaľahnutá v húštinách za potravou vychádza v noci.

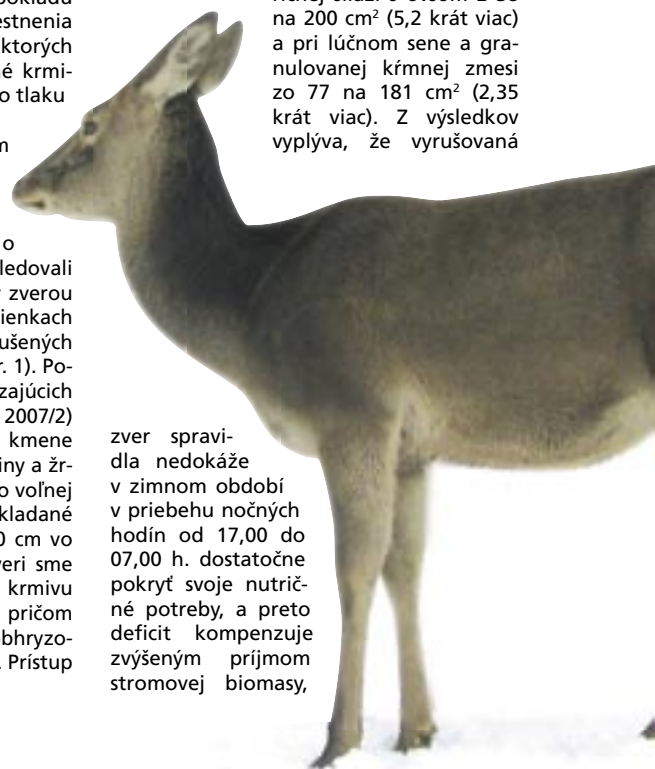
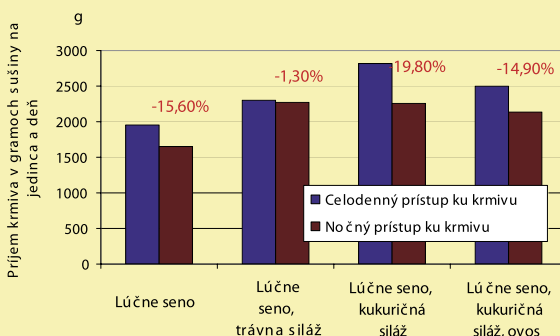
Po obmedzení prístupu zveri ku krmivu sme zaznamenali výrazné zvýšenie ohryzu v každom z piatich modelov krmných dávok. Pri lúčnom sene priemernej kvality stúpol ohryz kôry (priemerne na jedinca a deň) po prechode na nočné kŕmenie z pôvodnej už aj tak extrémne vysokej hodnoty 4050 na 8258 cm² (2,04 krát viac), pri lúčnom sene a trávnej siláži zo 73 na 1653 cm² (22,6 krát viac), pri lúčnom sene a kukuričnej siláži z 23 na 388 cm² (16,8 krát viac), pri lúčnom sene a kukuričnej siláži s ovsom z 38 na 200 cm² (5,2 krát viac) a pri lúčnom sene a granulovanej krmnej zmesi zo 77 na 181 cm² (2,35 krát viac). Z výsledkov vyplýva, že vyrušovaná

Obr. 1 Ohryz smrekovej kôry jelenou zverou pri neprerušenom a prerušenom (nočnom) prístupe ku krmivu v experimentálnych podmienkach

Pozn. Ohryz kôry pri kŕmení 1. lúčnym senom, 2. lúčnym senom a trávnu silážou, 3. lúčnym senom a kukuričnou silážou, 4. lúčnym senom a kukuričnou silážou s ovsom, 5. lúčnym senom a granulovanou krmnou zmesou

Obr. 2 Príjem krmiva jelenou zverou pri neprerušenom (24 h.) a nočnom (17,00 - 07,00 h.) režime kŕmenia v experimentálnych podmienkach

zver spravídla nedokáže v zimnom období v priebehu nočných hodín od 17,00 do 07,00 h. dostatočne pokryť svoje nutričné potreby, a preto deficit kompenzuje zvýšeným príjmom stromovej biomasy,

v našom prípade kôry (ak by mala k dispozícii terminály a letorasty – konzumovala by ich zrejme vo zvýšenej miere, pričom by príjem kôry poklesol). Pri porovnaní celodenného a nočného prístupu jelenej zveri ku krmivu môžeme vidieť rozdiely v jeho prijatom množstve (obr. 2). V experimente konzumovala v prepočte na sušinu jedna dospelá gravidná jelenica pri kŕmení lúčnym senom ako samotným krmivom priemerne za 24 hod. 1950 g a pri nočnom kŕmení už iba 1646 g (84,4 %), pri kŕmení lúčnym senom a trávnu silážou 2300 a 2266 g (98,7 %), pri lúčnom sene a kukuričnej siláži 2814 a 2259 g (80,2 %) a pri lúčnom sene a kukuričnej siláži s prídavkom ovsu 2507 a 2133 g (85,1 %).

Popri zimných športoch, turistike a v niektorých prípadoch aj lesníckej a poľovníckej činnosti, vyrušujú zver predátori (aj túlavé psy) a podľa skúseností z praxe v posledných rokoch najmä zber zhodov parožia „civilným“ obyvateľstvom. Prítom vieme, že kto takto koná bez povolenky na poľovačku, dostáva sa do rozporu s platnými právnymi nariadeniami (zákon o poľovníctve). Zver je pôsobením tohto fenoménu intenzívne vyrušovaná najmä v priebehu mesiacov február-marec-apríl, keď je po zime oslabená, zároveň dochádza k zvýšenej potrebe živín a energie z dôvodu rastu plodov u samíc a parožia u samcov, a preto potrebuje primeranú výživu a nie pravidelnú zvýšenú fyzickú a psychickú záťaž a vyrušovanie pri kŕmidlách. ■

Matúš Rajský, Jaroslav Slamečka, Milan Garaj¹, Rastislav Plavý²

Stredoeurópsky inštitút ekológie zveri Wien, Brno, Nitra
Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu Nitra
¹OZ Topoľčianky,
²OZ Smolenice

LESY SR, š.p., OZ Námestovo

OkO SPZ Námestovo

PZ Oravská Polhora

Klub histórie slovenského poľovníctva pri SPZ

pod záštitou prezidenta SPZ
Ing. Mariána Lipku

usporiadajú odborný seminár

„MANAGEMENT JELENEJ ZVERI V PRIHRANIČNÝCH POĽOVNÝCH REVÍROCH NA ORAVE“

31. marca 2007 Kultúrny dom Rabča

Slovenský poľovnícky zväz

Lesy Slovenskej republiky, š.p. Banská Bystrica

Národné lesnícke centrum Zvolen

Slovenské centrum poľnohosp. výskumu Nitra

Technická univerzita Zvolen

Stredoeurópsky inštitút ekológie zveri

Štátna ochrana prírody SR

Štátna veterinárna a potravinová správa SR

usporiadajú v rámci

LEVICKÝCH POĽOVNÍCKYCH DNÍ

odborný seminár s medzinárodnou účasťou

SVETOVÉ POĽOVNÍCTVO A POĽOVNÍCKY TURIZMUS

ktorý sa uskutoční

dňa 24. marca 2007 o 9.00 hod.

v Dome kultúry Družba v Leviciach

pod záštitou

MINISTRA PÔDOHOSPODÁRSTVA SR

Kovalčíkovci
- Vojtech mladší,
starší a Ján (zlava)

Od geletiek cez
samovýrobu až po Kjótsky
protokol

Lesnícke korene

Ján MIČOVSKÝ

Otec vyrastal v Čiernom Balogu, v rodine tesára, ktorý bol známym výrobcom geletiek. Počas štúdia na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici, ktorú ukončil v roku 1931, praxoval na „Čiernohronskej lesnej dráhe“. Bohatou lesníckou praxou prešiel v banskobystrických mestských lesoch. Ako „mestský lesný“ tu rokoch 1935 – 1951 s pomocou lesníkov zabezpečoval všetku odbornú činnosť. Vytrasoval a vybudoval mnohé lesné cesty. Spomínal na povozníkov, ktorí dokázali zručne rozpojiť voz a úzkou dolinou odviezť v celých dĺžkach aj päťnást metrové jedle. Kanceláriu i byt mal v horárni v Dolnom Harmanci. Tu sa zoznámil aj s našou mamou, ktorá pochádzala z Moravy. Manžel jej sestry bol staviteľom tuneľov na trati Bystriča – Diviaky a ona ich prišla cez prázdniny navštíviť. Naša mama sa rýchle zžila s prostredím i s ľuďmi.

Vojtech Kovalčík

Vedela pomôcť každému, kto to potreboval. S láskou sa starala nielen o opustené medveďa – našu Mišu, ale statočne skryla aj zajatcov, ktorí ušli zo sprievodu pochádzajúceho okolo horárne. Chvilke, keď boli skrytí pod perinou a okolo ňu chali Nemci boli asi najdlhšie v jej živote... Statočná bola aj vtedy, keď obchodníka s drevom Heřkovicu prehovárala, aby ostal u nás, lebo gardisti židov po Bystrici chytajú. Neposlúchol, a tak ho išla odvážne na druhý deň do mesta vykúpiť. Neskoro. Už bol aj s rodinou v Kremníčke. V masovom hrobe... Po vojne boli okolité hory plné zbraní. Zažili sme tam veru zbojnícku mladosť. Vozievali sme sa na metrovíci na vodných žľaboch a občas sme museli žandárom vysvetľovať, kdeže sme to našli ten samopal... Otec nás síce vždy vyhrušil, no pre dobrodružstvá mal pochopenie. Veď jedno z nich vstúpilo aj do histórie slovenského jaskyniarstva....

Ktoré?

Harmanecká jaskyňa sa nachádzala na území bystrických mestských lesov. Spojenie priepasti Izbica s jaskynnými priestormi síce preukázal už v roku 1932

„Nepoznal som krajšiu chvíľu, ako keď sa otec vracal poobede z lesa: Toto vám posielam srnka“. S týmito slovami nám deťom vždy vytiahol nejakú dobrotu z brašne, obyčajne niečo z toho, čo mu ráno nabalila do práce mamka. Otec nás viedol k lesníckemu poznaniu tak prirodzene, že nik z nás - štyroch detí - si svoju budúcnosť inak, ako lesnícku nevedel ani predstaviť. Práve otcovi sa to však veľmi nepozdávalo, nie pre les, ale pre zárobok... Mal asi svoju pravdu, veď jedna zo sestier sa musela vrátiť zo školy, lebo doma pri všetkej skromnosti nebolo na internát... A tak sme sa lesníkmi napokon stali len my, chlapi - brat Vojtech, ktorý je o osem rokov starší, a ja. Ale ten lesnícky koreň bol už prihlboko, lebo lesníkom sa stal aj bratov syn – tiež Vojto, vedúci výroby v Rimavskej Soboty a môj syn Martin, lesný správca na Beňuši. Jeho manželka Martinka je na tamojšom závode vedúcou ekonómkou. A lesníckou bola aj naša Hanka, bratova manželka, tá nás však mladá pred rokmi opustila... Rozumela si veľmi dobre so svojim svokrom, tuším by vedela pospomínať aj to, čo ani my synovia nevieme. Žiaľ, už sa nestane...“

Takto ma cestou do Rimavskej Soboty zasvecoval do svojho rozvetveného lesníckeho rodostromu Ing. Ján KOVALČÍK, CSc., vedúci špecialista podniku na problematiku ochrany lesa. Tam sa k nám pridali už spomínaní dvaja Vojtechovia, aby spoločne zaspomínali na Vojtecha „prvého“ – zakladateľa lesníckeho rodu Kovalčíkovského.

Michal Bacúrik, no občas sa zabúda, že samotnú jaskyňu objavil až v roku 1938 Vojtech Kovalčík s kolegom Ondrouškom. Títo ako prví na svete uvideli slávne priestory Domu pagód, Bludiska, Riečiska...

Musel to byť zdatný chlap...

To veru bol. Už ako študent lesníctva chodieval na brigády do lesa. So sebou si brával len „zápražku“ a z nej si varil celý týždeň polievku. Spomínal aj na „štiarc“, ktorý si drevorubači nosili do lesa, kde cez týždeň spávali v kolibách. V lete spúšťali drevo na „rizniach“, na jar ho plavili vo vodných žľaboch a v zime sánkovali na „krniach“. Kým otec zasadol na miesto vedúceho plánovača na bystrickom podniku, kde dokončil svoju profesionálnu púť, prešiel naozaj pestrou lesníckou mozaikou.

Objavitelia Harmaneckej jaskyne (V. Kovalčík vpravo)

Zaujímavými lesníckymi skúsenosťami však prešiel aj starší z oboch synov, Vojtech...

...po skončení lesníckej fakulty v roku 1965 som nastúpil za technika poľsia do Mošoviec, odtiaľ do Hronca za vedúceho technického oddelenia, kde som pôsobil v rokoch 1967 – 73. Lesná železnica tam bola spoľahlivou dopravnou technológiou, no naozaj veľmi nákladnou... Od roku 1973 do 1983 som bol hlavným inžinierom na závode v Modrom Kameni a napokon som svoju kariéru ukončil vo funkcii riaditeľa závodu v Rimavskej Soboti, ktorú som vykonával nepretržite od roku 1984 do roku 1999....

... prepáčte, no prejsť v tejto funkcii tak dlhé a zároveň prelomové obdobie, to je tak trochu rarita...

...ani neviem, čomu za to vďačím. Azda to bolo najmä v tom, že som si vždy hľadel predovšetkým roboty. Nemal som osobitných priateľov, ale ani nepriateľov. Fakt je, že pri pamätných okrúhlych stoloch mi naši zamestnanci dali dôveru.... Možno to bolo preto, že som nevedel mariáš hrať a tak ma veľkí súdruhovia veľmi nevyhľadávali...

Ako si taký „hornatý“ Stredoslovák privykol na tunajšie pahorky...?

Keby som vedel dopredu, kam sa dostanem, tak radšej ani školu neskončím – aspoň tak som si to kedysi myslel. A vidíte, skutočnosť bola celkom iná – nikdy som neofutoval, že ma zavialo do tohto pekného kraja! Rád spomínam na výsledky, ktoré sme dosiahli v poľovníctve, či už to bola dlhé roky najsilnejšia muflonia trofej na Slovensku - 237,05 C.I.C, alebo najsilnejší daniel v okrese - 202,10 C.I.C.. To sú dodnes špičky aj v celosvetovom meradle. Vďaka za to patrí osobitne inžinierovi Dobříkovi, s ktorým som sa niekedy aj nezhodol, no rozvoj chovu daniela a muflóna, to bola predovšetkým jeho zásluha. Rád spomínam aj na kolegov Kurica, Výbocha, Kiša a Karela ktorí sa pričínili o to, že tržby závodu z poľovníctva sa pohybovali na hranici neuveriteľných 11 mil. Sk.

K lesníckemu daniu dneška sa môžete vyjadriť pohľadom celoživotnej skúsenosti...

Veľa vecí sa mi nepáči. Najviac tá, že kto sa dnes dostane k leso, tak ho zaujíma len profit. Inakšie nás veru otec priučal... Všade máme OLH, ale sú to naozaj odborní lesní hospodári?! Nie sú! Sám robím hospodára, nie pre peniaze, ale pre les a vidím, čo sa robí okolo. Poviem to na jednom príklade: v štátnych lesoch sa končia sezónne práce a spoločenské posedenia financujú súkromní dodávatelia prác... Zdá sa vám, že je to v poriadku? Mne nie! A nehovoriac o tom na akých autách zabezpečujú horári lesnícke práce... Celý život som mal slušný plat a viem, na čo si možno poctivo zarobiť. Tridsaťročný horár na drahom aute je napriek všetkým lízingom veľmi podivným zjavom....

...ale k tomu by sa asi lepšie mohol vyjadriť Vojtech mladší, vedúci výroby tunajšieho závodu...

Vidím to trochu inak... Áno, umožnili sme OLH a lesníkom voziť sa na autách, čo je na jednej strane iste potrebné. No lesník musí byť predovšetkým v lese. On sa nám však voziť! A my kontrolujeme, či skutočne „odkrútil“ svoje kilometre.... Pýtam sa: toto je cieľ?! Po dreve je tu obrovský dopyt, najmä po palive. Za jednu tonu klátikov na štiepané palivové drevo sa dnes platí na ruku 60 euro. S jedným odvozným lístkom sú súkromníci schopní otočiť aj tri krát... Niekedy nám zlodeji konce naťahaneho dreva ráno „zarovnajú“ a na obed sú tieto už na kamióne... Lesníci sú každodenne vystavení korupčným rizikám a my musíme niekedy rozmýšľať, ktoréže to sú tí „naši“. Nebezpečenstvo prichádza aj od dodávateľov prác. Napriek tomu, že ich výber je vždy transparentný, svojich subdodávateľov občas tlačia do dumpingových cien. A so stratou sa pracovať nedá....

Čo proti tomu...?

Nie je to jednoduché... Zastavíme auto s drevom, podľa vyhlášky je všetko v poriadku, no zároveň zistíme, že šofér má sedem rôznych ciach - použije ktorú chce! Policajti drevo veľmi nerozumejú, navyše niekedy ani nechcú... Azda by nám pomohlo zastaviť samovýrobu, tam kde táto nie je, bude aj krádeží menej. Napokon, hmota samovýroby môže byť ponúknutá biomase. Hoci ani to nie je celkom bez rizika – OLH odíde s lesníkom na školenie a z 50 kubíkov hmoty pripravenej na štiepkovanie ostane 5... Národ je tu „pracovitý“ – s „vetriekou“ tu dokážu „majstri“ odviezť mesačne 700 kubíkov,

žiguliak s kolesami omotanými drôtom sa tiež nedá zahanbiť... Alebo nám tu „chlapci z čierneho mesta“ napíli stromy vo výške brucha a čakajú na vietor, kedy to padne... Lesník, ktorý má desať partii nemá na ochrannú službu čas. Obvody sa žiada posilniť lesníkmi, ťažbovými majstrami, či praktikantmi. Pre zníženie nezákonnosti by však bolo asi najlepším riešením vytvorenie nezávislej lesnej stráže, tak ako je to v zahraničí.

To nevelmi napovedá o dobrej pracovnej atmosfére...

Vládne apatia. A pritom by nemuseľa, potenciál na dobrú robotu tu máme. Priznajme však farbu – ak nám raz vychádza dobrý hospodársky výsledok, tak neznásilňujeme „krpák“. Ten je v princípe správny, nehľadajme v ňom samé chyby. Radšej porovnajme to, čo nám vychádza podľa sortimentácie nastojato s tým, čo naozaj dosiahneme v jednotlivých porotoch a podľa toho v budúcnosti postupne modelujeme jeho parametre. Na všetko je riešenie. Myslím, že nehovorím, do vetra – naša vlnažšia výťaž guľatiny 75% ihličnatej a 43% listnatej, hovorí jasne o našich možnostiach i prístupe...

Profesionálna doména mladšieho z bratov, čerstvého šesťdesiatnika Janka Kovalčíka je v ochrane lesa. Jeho pôvodnú definíciu lesnej ekológie citovali už mnohé zdroje...

...ešte skôr ako to objasnim zareagujem na synovca, veď naša práca navzájom súvisí. Chodím veľa po Slovensku a určite by nebolo od vecí občas auto s drevom zastaviť a prekontrolovať, no od istého času sme na ústredí podniku prišli o lesnú stráž. Nevie, či je to dobré riešenie... K definícii ekologickej politiky som sa prepracoval v rámci kandidátskej

Pri taxačných prácach

Keď sa ťa zima opýta

Igor VISZLAI

Každý z nás to príslovie pozná a niekto kvôli vyhovujúcej odpovedi aj niečo robí. Niekomu sa však odpoveď ponúkne sama, bez toho, že by konal so zámerom tú priaznivú odpoveď dopredu pripravovať.

Prečo takto začínam? Lebo začiatkom tohto roka (číže v zime) sme na OZ Revúca dostali spätnú väzbu na to, čo sme robili v lete. Vtedy sme určite netušili, že naše snaženie bude mať takúto odozvu.

S nadšením som po lete 2006 písal do Lesníka o tom, ako sa nám – lesným pedagógom, podarilo infiltrovať do činnosti dobrovoľným ochranárom prírody. Absolvovali sme jeden deň práce s detskou sekciou za účasti viacerých dospelákov a hoci záverečný kruh bol plný priaznivých hodnotení, až teraz sme dostali v tlačenej podobe zborník výsledkov sekcií XXX.východoslovenského tábora ochrancov prírody, konaného v Dlhej Vsi. Komentáre, ako „...výnimočná streda...“, najkrajší, najzaujímavejší a najzážitkovejší deň...“, najväčší zážitok...“ vzťahujúce sa ku dňu, ktorí sme pre účastníkov tábora pripravili, nepotrebujiť asi ďalší komentár. Ale pre nás, ktorí sme sa na ňom podieľali je to určite veľkým povzbudením do ďalšej aktivity a zistením, že aj v takýchto kruhoch sa oplatí robiť osvetu lesníckej práce a lesníckeho stavu ako takého.

Ďalším milým prekvapením bolo o niekoľko dní neskôr doručenie ďakovných listov od Slovenského skautingu. Pre nich sme tiež počas letných prázdnin pripravili dopoludnie s množstvom hier na vnanímanie prírody a budúce vodkyne a vodcovia skautov boli povďační za námety a inšpirácie. O to príjemnejšie bolo prečítať si veľké „ĎAKUJEME“ v listoch doručených na meno.

A prečo vôbec tieto riadky? Určite nie len preto, aby sme sa pochválili (i keď aj preto), ale aby všetci, ktorí chytia Lesníka do ruky a prečítali si tieto riadky, nedehtonostovali snaženie lesných pedagógov. Ocenenie tejto činnosti inými organizáciami či skupinami ľudí, ktorí slová chváli vyslovujú nezištné, naozaj od srdca, by mali byť dostatočným argumentom. Preto prajem všetkým lesným pedagógom, aby ich občasná nedocenenia ich práce neodradili a s úsmevom na tvári sebe vlastným pokračovali aspoň tak, ako doteraz! ■

Ing. Igor Vizslai je vedúci lesníckej výroby na OZ Revúca

dizertačnej práce, no dôraz sa mi žiada položiť inde: Človek do prírody zasiahol príliš hlboko, aby teraz z toho „vycúval“ peknými rečami o tom, že si táto má pomôcť sama. Naša zodpovednosť voči budúcnosti nespočíva v ničnerobení, ale v premyslenej odbornej práci. Pozrime sa na príklady – hornú hranicu lesa sme kedysi nechali na samovývoj a dnes sa nám rozpadá. Alebo z nedávnej doby – kysucké lesy sme z vlastníckych dôvodov tiež ponechali svojmu osudu a dnes je tam spúšť. Keby sme obdobne postupovali na Horehroní po veľkej kalamite z roku 1996, tak by to tam asi vypadalo podobne. Máme v takomto hazarde pokračovať...?!

Niektorí v tom však vidia riešenie...

Dilientanti! Predsa nemôže raz niekto vydať kvalifikovaný súhlas na chemickú asanáciu 50 tisíc kubíkov podkôrnikom napadnutého ležiaceho dreva, aby následne spochybnil za rovnakých podmienok ošetrenie 4 tisíc kubíkov! Alebo sprístupnenie porastov: ak nám život ukazuje, že sme na tej hornej hranici pochybili, tak ju musíme rekonštruovať. To však nie je možné bez sprístupnenia náročných terénov! Blokovanie výstavby lesných ciest je preto krátkozraké a nepochopiteľné! Rovnako boj ochranárov proti limbe ako nepôvodnej drevine na tejto hranici. Alebo chceme teoretizovať, alebo chceme mať les tam, kde je to potrebné a možné. A ešte jeden

učebnicový argument pre tých, ktorí v odbornom hospodárení v lesoch vidia zdroj ohrozenia: Dobročký prales je obklopený hospodárskymi lesmi. Medzi samotným pralesom a okolitými lesmi nie je rozdiel v ich kvalite. Takže hospodárením sme nič neohrozili, ale naopak - spoločnosti sme kvalifikovane umožnili prístup ku všetkým úžitkom lesa.

Ochranári však chcú ešte viac chránených území bez zásahu....

Treba nám pravý opak, tieto treba po prehodnotení znížiť! Veľkej skupine laikov, ale asi aj odborníkov treba vysvetliť, že správne hospodárenie v lese zabezpečuje aj jeho správnu ochranu. Ak sme rozmiestnili v našich lesoch 17 000 feromónových lapačov a ideme ďalšie, tak nie preto, že nemáme kde dávať milióny korún, ale naopak, - že máme povinnosť chrániť hodnoty oveľa vyššie! Veď ak sme v roku 2002 odchytili 295 miliónov kusov hmyzích škodcov, v roku 2005 to bolo už 512 miliónov! Navyše agresivita hmyzu sa s klimatickými zmenami zvyšuje a priestor obsadzujú aj druhy tu v minulosti nevidané. Ide tu preto naozaj o citlivé odborné riešenia – dostať početnosť škodcov pod prah hospodárskej škodlivosti. A to sa bez cielenej ochrany - vrátane chemickej - nedá. Pozrime sa na produkty poľnohospodárov, dokážu zabezpečiť potraviny bez chémie? Ani zďaleka! Prečo to poľnohospodári môžu a my nie?!

Možno by sa niekto nad názvom kandidátskej práce inžiniera Kovalčika obhájenu v roku 1986 na moskovskej Akadémii na tému „Sociálne aspekty ekologickej politiky socialistického štátu“ aj pousmial. Radšej zadržme. Spojitosť politiky a ekológie je nadčasová a neideologická. A zodpovednosť vyplývajúca z tohto vzťahu bude v budúcnosti ovplyvňovať naše životy tak, ako máločo iné. Iste, musíme sa kriticky pozrieť na tony nezmyselne zneužitých pesticídov za bývalého režimu. Ale rovnako sa nám treba pozrieť aj na dnešnú neochotu niektorých štátov regulovať vypúšťanie CO₂. Zem je čoraz menšia a naše problémy sa zväčšujú. A tak riešenie hľadáme v múdrej spolupráci všetkých, ktorí vedia, chcú a môžu. Asi sa v našom podniku nemusíme zaoberať priam Kjótskym protokolom. Určite sa nám však treba venovať vysvetľovaniu zmyslu, cieľov a metód našej práce. Lebo po rozpadnutej hornej hranici lesa a kysuckých smrečínach môžu prísť na rad ďalšie lokality. Možno by bolo pre názornosť vhodnejšie diskusiu na túto tému uskutočniť v niektorej z krajín, ktoré si svoje lesy vďaka absencii kvalifikovaného lesníckeho živlu už stihli v minulosti zničiť.

Alebo – ešte lepšie – doviest prvé chovné stádo tiav. Pre istotu. Nech si vyzkajú... ■

Kapitálny daniel

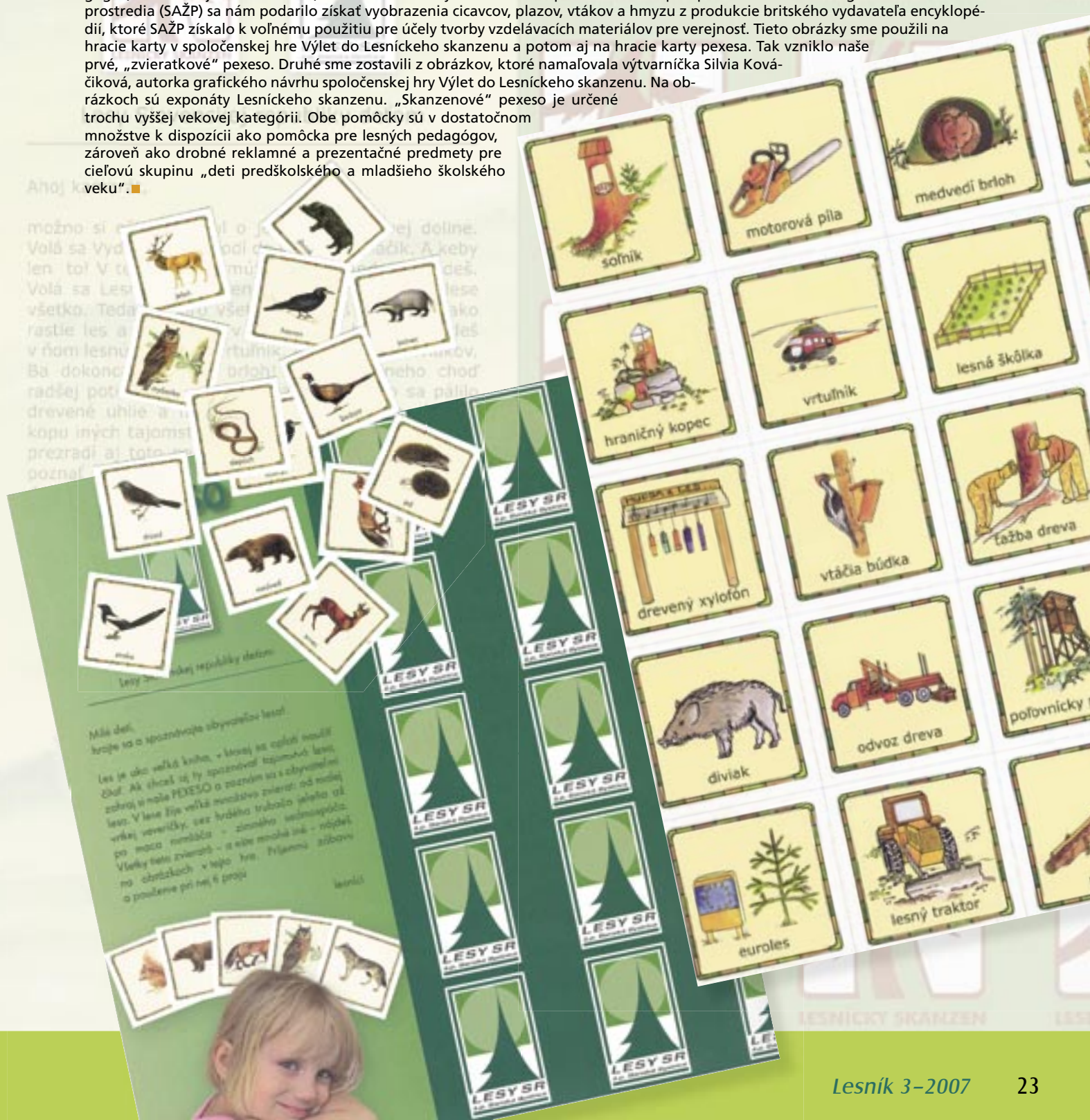
Pre našich najmenších

Peter GOGOLA

PEXESO

Spoločenská hra PEXESO je známou a obľúbenou zábavkou hlavne menších detí. Údajne vznikla v Čechách a jej názov je vraj skratkou slovného spojenia „**pekelně se soustřed**“. Princíp hry je jednoduchý: hráči v dohodnutom poradí obracajú kartičky obrazkom navrch a hľadajú dvojice rovnakých kartičiek. Víťazom je ten, kto ich nazbiera najviac. Hra nevyžaduje schopnosť vedieť čítať, a preto ju bez problémov a rady hrajú deti v predškolskom veku. Vedení snahou mať k dispozícii hru – pomôcku pre lesných pedagógov, určenú najmenším deťom, rozhodli sme sa vytvoriť lesnícke pexeso. Vďaka spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP) sa nám podarilo získať vyobrazenia cicavcov, plazov, vtákov a hmyzu z produkcie britského vydavateľa encyklopédií, ktoré SAŽP získalo k voľnému použitiu pre účely tvorby vzdelávacích materiálov pre verejnosť. Tieto obrázky sme použili na hracie karty v spoločenskej hre Výlet do Lesníckeho skanzenu a potom aj na hracie karty pexesa. Tak vzniklo naše prvé, „zvieratkové“ pexeso. Druhé sme zostavili z obrázkov, ktoré namaľovala výtvarníčka Silvia Kováčiková, autorka grafického návrhu spoločenskej hry Výlet do Lesníckeho skanzenu. Na obrázkoch sú exponáty Lesníckeho skanzenu. „Skanzenové“ pexeso je určené trochu vyššej vekovej kategórii. Obe pomôcky sú v dostatočnom množstve k dispozícii ako pomôcka pre lesných pedagógov, zároveň ako drobné reklamné a prezentačné predmety pre cieľovú skupinu „deti predškolského a mladšieho školského veku“.

Ahoj k
možno si
Volá sa Vyd
len' to! V ti
Volá sa Les
všetko. Teda
rastie les a
v ňom lesnú
Ba dokonca
radšej pot
drevené uhlie a
kopu iných tajomst
prezradí aj toto
pozná

Milá deti,
hraje sa a spoznáte obyvatelov lesa!
Les je ako veľká kniha, v ktorej sa každý naučí
čoś. Ak chceš sa ju spoznať, zapamätaj si meno
lesu. V lese žije veľa rôznych zvierat: od malých
vrásk severičky, cez hrabáka, trboľu, jeleňa až
po maza, medveďa - zinného, medveďa, nádeľ.
Všetky tieto zvieratá - a ešte mnohá iná - nádeľ
na obrázkoch v tejto hre. Píjajmu zábavu
a poučenie pri nej ti proju

„Lesníci chránia prírodu svojou prácou. Ochrancovia prírody svojimi zákazmi...“

Jozef MARKO

Súčasný OZ Liptovský Hrádok vznikol pred siedmimi rokmi zlúčením odštepných lesných závodov v Ružomberku a Liptovskom Hrádku. Na 53 000 hektároch kmeňových štátnych lesov a 1 500 hektároch neštátnych neodovzdaných lesov, na teritóriách piatich lesných správ - Malužiná, Čierny Váh, Liptovská Teplička, Liptovská Osada a Lubochňa - sú dve tretiny výkonov lokalizované na liptovsko-hrádockej a tretina na ružomerskej časti závodu. A sú to úctyhodné výkony. Za rok 2006 OZ Liptovský Hrádok vyťažil 234 000 m³ dreva, v tomto roku má naplánovaných 207 000 m³. V objeme ťažby sa tak radí na tretie až štvrté miesto spomedzi všetkých OZ. Z jedného uhla pohľadu však drží nie veľmi príjemné prvenstvo: Až 95% lesných pozemkov obhospodarovaných týmto OZ sa nachádza na území dvoch národných parkov - Nízke Tatry a Veľká Fatra.

DOČASNÉ VÝCHODISKO ZO SLEPEJ ULIČKY

Prečo nie je toto prvenstvo pre kolegov z Liptovského Hrádku príjemné? „Tak o tom by sa dal napísať osobitný článok. Môžem vám ukázať viac ako pol metra vysoký stoh korešpondencie s úradmi životného prostredia z troch okresov, v ktorých pôsobíme a so Slovenskou inšpekciou životného prostredia z Košíc a zo Žiliny. Máme za sebou desiatky rokovaní. Hospodárime na území národných parkov, kde sa prekrývajú rôzne stupne ochrany, sú tu vzácne biotopy, územia európskeho alebo národného významu, pripravuje sa vyhláška o chránených vtáčích územiach. Ochrancovia prírody si nechcú uvedomiť, že ak by tu lesníci cieľavedome nehospodárili, tak by tu nenašli tieto cenné územia a nemali by čo vyhlasovať. Verejnosti by sme mali my lesníci vysvetliť, prečo tu ochrancovia prírody našli vzácne biotopy s chránenými druhmi rastlín a živočíchov. Teraz zakazujú, prikazujú, obmedzujú, ale ak to pôjde takto ďalej, tak tu v budúcnosti už nebude čo chrániť! Viete, aký je medzi nami rozdiel? Lesníci chránia prírodu svojou prácou, ochrancovia prírody svojimi zákazmi,“ rozhorčuje sa riaditeľ OZ Liptovský Hrádok Ing. Rudolf Kučerík.

S trpkosťou v hlase ďalej konštatuje, že liptovsko-hrádockí štátni lesníci sa snažili precízne pridržiavať zákona o lesoch i zákona o ochrane prírody a krajiny. Ukázalo sa však, že je to slepá ulička, pretože zákon o ochrane prírody a krajiny nemá jednoznačné ustanovenia, ktoré si navyše jednotlivé úrady životného prostredia vykladajú rôzne. Tých papierových stretoch medzi miestnymi lesníkmi a ochrancami prírody spomína Ing. Kučerík viac, ale najsuggestívnejšie rozpráva o dvoch minuloročných týždňoch, počas ktorých sa situácia medzi obidvooma stranami poriadne vyostrila: „V horúcom lete, počas rojenia podkôrneho hmyzu sme dostali rozhodnutia obvodných úradov životného prostredia v Poprade a Liptovskom Mikuláši o tom, že nám zakazujú spracovávať kalamitu. Povedali sme si, preboha,

Ing. Kučerík
nad mapami závodu

Dnes z OZ Liptovský Hrádok

Kalamitné drevo v Nižnom Slivošove, v pozadí Magura

veď to sa nedá. Nespracovaním kalamity spôsobíme v tomto regióne ekologickú katastrofu! Nehovoriac o dopade na zamestnanosť miestneho obyvateľstva. Veď takto štát nepodporuje deklarovaný záujem na rozvoji vidieka, ale naopak, vyháňa z neho ľudí, ktorí tu chcú žiť a pracovať.“ Miestnym lesníkom vtedy pomohli pracovníci Krajského lesného úradu v Žiline a Obvodného lesného úradu v Liptovskom Mikuláši, ktorí urobili všetko preto, aby mohli štátni lesníci konať. Okamžite vykonateľným rozhodnutím im nariadili spracovať kalamitu a spochybnili postup štátnej správy životného prostredia, ktorá vydala rozhodnutie o zákaze spracovania kalamity bez súčinnosti so štátnou správou lesného hospodárstva. Navyše sa zákaz týkal iba kalamity v štátnych lesoch, na súkromne hospodáriace lesnícke subjekty podľa slov Ing. Kučeríka ochranári akosi pozabudli... Nedajte sa však mýliť, papierová vojna lesníkov a ochrancov prírody pokračuje. Žiaľ, nič nové pod slovenským slnkom.

BOJ S NEVYSPTYATELNOU KALAMITOU

Nová nie je ani kalamitná situácia v terénne exponovaných oblastiach,

v ktorých primárne pácha obrovské škody silný vietor a sekundárne podkôrný hmyz. Hrebene Nízkych Tatier a Veľkej Fatry patria medzi kalamitne najpostihnutejšie lokality. Aj preto liptovsko-hrádockí lesníci ostatné dva roky realizovali iba náhodnú ťažbu. V tomto roku má podľa ich predstáv a plánov dosiahnuť kalamitná ťažba 50-percentnú a úmyselná, predovšetkým výchovná ťažba takisto 50-percentný podiel. „Dnes je to tak, ale o pár dní môže byť všetko inak. Aj začiatkom tohto roka sme to mali inak prepočítané a potom nám po veternej kalamite padlo 25 000 kubíkov a všetko sme museli preorganizovať. Kalamita je nevyspytateľná a posledné dva roky nás donútila iba zachraňovať, čo padlo. V dôsledku budú oneskorených, alebo záporných stanovísk úradov životného prostredia sme však nemohli chemicky ošetriť lykožrútom napadnuté porasty, takže teraz máme obavy, že nám budú na stojato schnúť veľké plochy lesa. A zasa len budeme zachraňovať, čo sa ešte zachrániť dá,“ povzdychne si Ing. Kučerík.

Na druhej strane zasa nemusí s kolegami na závode riešiť problémy, s ktorými sa boria lesníci na iných závodoch. Podľa toho, čo hovorí, stopercentný prechod na zabezpečovanie služieb v pestovnej a ťažbovej činnosti dodávateľským spôsobom nespôsobil a ani dnes nespôsobuje OZ Liptovský Hrádok žiadne problémy. Kapacita dodávateľov je dostatočná. Pritom ešte z čias pred outsourcingom mal závod kapacity na ťažbu 140 000 až 150 000 m³ ročne. Potom ale padla kalamita a ročné objemy ťažieb sa vyšplhali nad 200 000 m³. Pracovních síl a prostriedkov bolo aj tak dosť. Riaditeľ OZ hovorí, že dodávateľský systém je pre závod ekonomicky

Kalamitné porasty po spracovaní lanovkou nad Čiernym Váhom

výhodnejší a aj vďaka nemu OZ Liptovský Hrádok za rok 2006 prekročil prvýkrát v histórii závodu hranicu dosiahnutého zisku 50 mil. Sk. „Závod je štihlejší, pružnejší, lepšie dokáže reagovať na výkyvy počasia. Zákonite sa to prejavilo aj na priaznivejšom hospodárskom výsledku,“ konštatuje spokojne. Vrásky na čele sa mu nemusia robiť ani z krádeží dreva, čo je na Slovensku čoraz vážnejší problém. Na Liptove totiž výmera štátnych lesov predstavuje zhruba polovicu výmery všetkých lesov. Navyše, kmeňové štátne lesy tvoria ucelené lesné komplexy, v ktorých sa nachádza iba málo obcí, teda skôr osamotených usadlostí, do ktorých by gravitovalo drevo a tak metrovica na kúrenie zabezpečujú liptovské urbáre a spoločenstvá. Štátni lesníci sa snažia z úzkych strmých dolín dopraviť drevo na štyri expedičné sklady, kde ho manipulujú. A z expedičných skladov uspokojujú dopyt po palivovom dreve hlavne pre školy, škôlky a vo forme deputátov pre zamestnancov. Dopyt po ňom tak vedia uspokojovať bez toho, aby boli nútení zaraďovať do paliva kvalitnejšie sortimenty.

LIPTOVSKÉ LIMITY NASADZOVANIA MODERNÝCH TECHNOLOGIÍ

S personalistom OZ Rudolfom Halákom mierime malebným údolím Čierneho Váhu do oblasti, ktorú obhospodarujú LS Čierny Váh a LS Liptovská Teplička. Dozvedám sa, že v procese outsourcingu odišlo z OZ až 400 ľudí, ale v evidencii úradov práce neskončil takmer nikto. Možno aj preto, že ľudia už boli na novú situáciu včas pripravení a v regióne sa vyskytli aj nové pracovné príležitosti na stavbe diaľnice. Každopádne, ani s jedným z nich nemusel viesť OZ súdny spor, žiadne rozviazanie pracovného pomeru bývalí zamestnanci nespochybnili. Fakt, ktorý si určite zaslúži uznanie. V súčasnosti má OZ Liptovský Hrádok 165 zamestnancov, z toho 124 THZ a 41 v robotníckych profesiách. 28 z nich pracuje na expedičných skladoch. Na dočasnom sklade kalamitného dreva v Nižnom Chmelienci sa na chvíľu pristavujeme a debatujeme s chlapmi, ktorí majú práce vyše hlavy. Obrazne i doslova. Stačí sa pozrieť na gelbu dreva.

Napriek tomu, že na Slovensku sneh už takmer nevidieť, v Liptovskej Tepličke a okolí je snehu dosť. Na lesnej správe nás čaká vedúci Ing. Anton Racký, s ktorým debatujeme o viacerých témach, ale mňa zaujíma asi najviac využitie našich technológií – harvesterov a lanoviek - pri likvidácii kalamity. „Zásahy u nás majú charakter rozptýlenej ťažby s menšou, pre lanovky a harvestory nedostatočnou koncentráciou dreva. Bežne mávame v obnovnom prvku 100 až 150 m³, čo ale nie je pre dodávateľov prác ekonomicky zaujímavé. Druhý predpoklad pre efektívne nasadzovanie moderných technológií, teda dostupnosť porastov, je u nás takisto problematický. Prístupnosť niektorých je mimoriadne komplikovaná. Limitujúcim faktorom využitia harvesterov je sklon svahu, ktorý sa skôr týka vývoznjej súpravy ako samotného harvestora. Svahy spočiatku stúpajú mierne, ale potom sú strmé, takže posádky harvesterov ostanú v týchto častiach iba bezmocne kričť ramenami. Obmedzujúcim faktorom pre niektorých dodávateľov bola tiež hmotnosť kalamitného dreva. Niektoré smreký v bonitných porastoch nižších polôh dosahujú objemy 2,5 až 3 m³, ba niekedy i viac a s tým si nevedela moderná technika poradiť. Rozmýšľali sme o jej kombinácii s pilčíkmi, ale v kalamitiskách s vývratmi nebol tento postup reálny. Takže sme sa museli chtiac – nechtiac vrátiť ku klasike, teda k pracovným partiám pilčíkov s LKT-éčkom,“ hovorí Ing. Racký.

V doline Čierneho Váhu, Žiarkej doline a v Nižnom Slivošove pod Magurou mám možnosť na vlastné oči sa presvedčiť, v akých polohách sú rozptýlené kalamitné plochy a ako sa doteraz miestnym lesníkom s kalamitou darí vysporiadať. Z výšky pritom nad všetkým, čo sa deje dole, bdie majestátna Kráľova hoľa. Bdie a chráni aj lesníkov na Liptove. Akoby vedela, že v drsných klimatických a terénnych podmienkach potrebujú okrem profesionalitu a zručnosti aj kus šťastia. Tak nech im šťastie praje. ■

Zľava personalista OZ R. Halák a správca A. Racký

Harvestory, vývozky, lanovky. Moderné ťažbové technológie, ktoré sa v praxi stále iba učíme využívať. Zisťujeme, v akých podmienkach majú byť nasadzované, aby boli využité čo najefektívnejšie. Ich kúpa nás stála príliš veľa na to, aby sme premrhávali ich potenciál. Aj preto som sa vybral do terénu so sprievodcami z Odštepného závodu lesnej techniky (OZLT) a priamo na miestach použitia nových strojov hovoril s koordinátormi ich nasadenia, operátormi a zadávateľmi prác z OZ o ich skúsenostiach a poznatkoch.

Vývozka Kubko pri práci na Bielych vodách

ZASTÁVKA PRVÁ: MAŤKO A KUBKO ÚRADJÚ POD POĽANOU

Ešte skôr, ako sa dostaneme s riaditeľom OZLT Ing. Miroslavom Slottom a vedúcim Regionálneho strediska lesnej techniky (RSLT) v Banskej Bystrici Ing. Zdenkom Žabkom do smrečín na Bielych vodách v kraji pod Poľanou, zastavujeme sa v Kriváni po techniku operačného nasadenia Ing. Pavla Krekáňa. Kanceláriu má v areáli ES a jeho teritórium sa prekrýva s priestorom kompetenčne spadajúcim pod banskobystrické RSLT - OZ Slovenská Ľupča, OZ Čierny Balog, OZ Beňuš, OZ Žarnovica, OZ Krupina, OZ Rímska Sobota a samozrejme OZ Kriváň.

„Dnes uvidíme pracovať našu dvojčku – harvester a vývozku - v optimálnych podmienkach. V krásnom smrekovom poraste, s nevelkým sklonom terénu a v plošnej obnovnej ťažbe. Operátorom som povedal, že takéto podmienky majú akoby za odmenu. Včera napríklad dosiahli parádny výkon – 260 kubíkov za jediný deň. Ak všetko ide dobre ako teraz, tak za mesiac sú schopní vyťažiť až 3 500 kubíkov. Situáciu nám komplikuje iba silný vietor. Na dnes hlásili jeho rýchlosť až 90 kilometrov za hodinu,“ hovorí Ing. Krekáň.

Je január a my sa v pohode dostávame po lesnej ceste s popraškom snehu až do porastu v nadmorskej výške 800 – 900 m n.m., kde pred rokom ležala snehová pokrývka vysoká 80 cm. Na odvoznom mieste sa stretávame s logistikom OZ Kriváň Ing. Martinom Bystrianskym, ktorý je s výkonom dvojčky veľmi spokojný. Oceňuje aj šetrný prístup operátorov k prirodzenému zmladeniu či už pri smerovej stínke, alebo pri pohybe vývozky. Maťko (harvester) a Kubko (vývozka), pretože tak boli lesníkmi pokrstení, sú podľa názoru Ing. Žabku určite šetrnejšie ako klasika s traktorom. Kráčame do ťaženého porastu, na pracovisko harvestora, ktorý zručne ovláda operátor Milan Luštiak. Cestou si Ing. Krekáň pochvaľuje priaznivé počasie. Ani avizovaný vietor nedeje tak, aby komplikoval prácu modernej technike. **„Pri silnom vetre hrozí nebezpečenstvo prevrátenia stroja s odrezaným kmeňom uchopeným v harvesterovej hlavicí. Pracoval som ako pilčík i lesník,**

Tri zastávky využívania moderných technológií v praxi Ak výkon, tak aj porast!

Jozef MARKO

takže keď sa pozriem na strom viem, čo urobí a kam pôjde. To sa dá naučiť iba skúsenosťami. V takomto poraste je pritom radosť robiť. Ak teda chceme od takéhoto stroja, aby podával požadované výkony, musí byť nasadený do takýchto porastov. Platí: Ak výkon, tak aj porast!,” tvrdí M.Luštiak.

Jeho skúsenosti si pochvaľuje aj Ing. Slotta: **„Pri preberaní stroja urobil vstupnú revíziu a zistil praskliny, ktoré sme dali v rámci záručného servisu opraviť. Práve odbornú každodennú kontrolu stroja považujeme za veľmi dôležitú, pretože včasné identifikovanie chýb nám pomôže predĺžiť jeho životnosť a minimalizovať náklady na údržbu a opravy.**

ZASTÁVKA DRUHÁ: ROZPAKY NA KALAMÁRKACH

Presúvame sa do Chránenej krajinej oblasti Poľana a rozbahneným terénom vstupujeme v terénom Nissane do lesného komplexu, ktorým sa minulý rok prehnala veterná smršť. V časti nazývanej Kalamárky nechala po sebe 5-hektárovú kalamitnú plochu, na ktorej sa teraz pohybujú mechanizmy. Nás zaujíma jeden z nich – nová vývozka, ktorú obsluhuje operátor Peter Kováčik a ktorá pripravuje hmotu pre štiepkovač zo Strediska Biomasa. **„Zbieram po poraste haluzinu, za deň dokážem urobiť desať až dvanásť otáčok. Problém je v tom, že na jeden raz môžem naložiť na vývozku iba dva kubíky haluziny, keď ide o vrcholce, je to ešte menej. Pritom tento typ vývozky s užitočnou nosnosťou 9 ton dokáže uviezt desať kubíkov gulatiny, v prípade šesťmetrových výrezov i viac,“** konštatuje trochu posmutnene mladý muž. Nečudo. Nemôže mať dobrý pocit z toho, že pracuje v podmienkach, v ktorých nemôže dosahovať výkony, ktoré sú v možnostiach stroja.

Rozpaky z nasadenia tejto vývozky sa

zvyšujú po tom, ako sa pri nás pristavuje OLH Ing. Anton Kamenský a aj keď je spokojný s prácou vývozky v kalamitisku, uvažuje ešte o jeho dočistení ručne. Ing. Slotta dodáva, že v takýchto podmienkach nie je jednoducho možné hospodárne využívať stroj, ktorého mesačné odpisy predstavujú až 100 000 korún. Príprava energetického dreva na štiepkovanie má nepochybne veľký význam, ale určite je treba zvážiť, aký typ vývozky a na akých plochách úmyselnej alebo náhodnej ťažby je potrebné nasaďovať, aby sa rentoval. Aj preto je Ing. Slotta rozhodnutý iniciovať pracovné stretnutie s kompetentnými kolegami na generálnom riaditeľstve a so zástupcami Strediska Biomasa, aby spolu našli ekonomicky efektívne riešenie tohto problému.

ZASTÁVKA TRETIA: MOUNTY CHCÚ V ČADCI PO CELÝ ROK

Kysuce trpia mohutným odumieraním smrečín. V tomto roku majú prostriedky z OZLT na základe dohody s OZ Čadca odviezť na svojich odvozných prostriedkoch 250 000 m³ kalamitného dreva. Za minulý rok odviezli vďaka súčinnosti viacerých regionálnych stredísk lesnej techniky 190 000 m³ napriek tomu, že pôvodne ich žiadali čadčianski kolegovia iba o ročný objem odvozu o 40 000 kubíkov nižší. Nebolo to prvý raz a určite ani posledný, keď pracovníci z OZLT zachraňovali situáciu a svojou ústretovosťou a operatívnosťou pomohli niektorému z odštepných závodov. Ale nie preto sme tu. S Ing. Slottom a výrobo-technickým námestníkom OZLT Ing. Igorom Strelcom máme namierené do porastu, v ktorom pracuje stroj za 16 miliónov korún – ťažká lanovka Mounty 4000. Spreádzajú nás Karol Kučera z vysunutého pracoviska RS LT Ružomberok v Krásne nad Kysucou a vedúci RSLT v Margecanoch Ing. Ján Kožár, pretože lanovka je v správe tohto strediska. **„V tomto roku tu máme v pláne vyťažiť touto lanovkou**

Výkonové normy

Jozef MARKO

Výkonové normy, kalkulácie nákladov a cien. Návaznosť na KRPK. Režazenie na rokovania s dodávateľmi služieb. Ponosy, nedorozumenia, nepochopenie. Výsledok? Na niektorých odštep-ných závodoch majú reálne obavy z rozpadu systému dodávok prác a služieb z externého prostredia v dôsledku nízkych cien. Už dnes majú vážne problémy napríklad so zabezpečovaním koní na približovanie dreva na Kysuciach a Horehroní. Na východnom Slovensku pociťujú nedostatok partíi do ťažbovej činnosti. Problém, ktorí musia štátni lesníci rýchlo a účinne riešiť. Ako? Možno aj odštartovaním vecnej a konštruktívnej diskusie, vyjasňovaním si sporných otázok, argumentačným obhajovaním zásadných stanovísk. Lesník dnes dáva priestor prvým dvom názorom na túto zložitú, ale kľúčovú tému. Už nie je čas chodiť okolo horúcej kaše. Je čas konať. A vyjadriť sa. Váš časopis je tu nato.

Pracovník GR odpovedá na otázky z OZ

Pripomienky a návrhy neostávajú bez povšimnutia

Július PILIAR

OBJASNENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV

K problematike výkonových noriem je potrebné najprv vysvetliť podstatu noriem a objasniť základné pojmy, keďže v súčasnosti dochádza často k zamieňaniu ich pôvodného významu a to hlavne v súvislosti so zadávaním prác cudzím dodávateľom služieb.

Výkonové normy pre práce vo výrobných činnostiach sú vyjadrené v normohodinách a zahŕňajú spoločensky nutnú spotrebu práce kvalifikovaných pracovníkov, ktorí dosahujú priemerné výkony za

10 000 kubíkov, teda toľko, koľko nám umožňujú aj miestne lesné cesty. Do konca roka počítame s jej nasadením na OZ Námestovo a OZ Beňuš, kde má vyťažiť po 2 500 kubíkov,“ uvádza ma do problematiky Ing. Kožár. Jeho slová však počuje aj nový riaditeľ OZ Ing. Alojz Riško a prihovára sa za to, aby tu lanovka Mounty ostala do konca roka. „**Pôvodne sme rátali s jej využitím len v kmeňových štátnych porastoch, ale po prepočtoch sme zistili, že po splnení podmienky dostupnosti porastov sa vyplatí jej nasadenie aj v neštátnych porastoch,**“ hovorí a vzápätí sa s Ing. Slottom dohodnú, že budú túto novú požiadavku spolu riešiť.

Štvorčlenná pracovná skupina, ktorá pracuje v takomto počte iba v zimnom období, po zvyšok roka stacia traja ľudia, sa nachádza v poraste obhospodarovanom LS Stará Bystrica. Je sychravo, na rozmočenom flyši sa pôda rýchlo mení na lepkavé hlboké bahno, ktoré komplikuje prácu nielen ľuďom od lanovky. Ich situácia je o to zložitejšia, že lanovka Mounty na podvozku Mann potrebuje pevný podklad a dostatočný manévrovací priestor na manipuláciu a nakladanie výrezov na nákladné autá. Prichádzame na miesto a lesníci sa s lanovkármi hneď pustia do diskusie, ako umiestniť kotviace laná pri nedostatku stromov v ich dosahu pri ďalšom presune lanovky o pár metrov tak, aby bolo približovanie, odvetvovanie a krátenie vyťažených stromov čo najbezpečnejšie a najefektívnejšie. Operátor Miloš Sakáč mi ukazuje výstup z počítača v kabíne lanovky, podľa ktorého za predchádzajúci deň priblížil a zmanipuloval viac ako 78 kubíkov dreva. „**V optimálnych terénnych a klimatických podmienkach sme schopní dosahovať denné výkony na úrovni 100 kubíkov. Pracujeme od pondelka do soboty, v predĺžených zmenách aj 12 hodín denne. V zime sa však rýchlo stmieva a pracovať vo večerných hodinách by bolo veľmi riskantné,**“ dodáva.

Riaditeľa OZLT Ing. Slottu sa pýtam, ako je spokojný s partiou chlapov, ktorá obsluhuje túto výkonnú technológiu. „**Spokojnosť nie je stopercentná, pretože ich vzťah k technike zatiaľ nie je podľa našich predstáv. Dokážu už síce zadefinovať poruchu, ale ešte nezvládajú**

jednoduchšie opravy vlastnými silami. Poruchy sú pritom dosť časté a my máme vlastne šťastie, že nám s ich odstraňovaním dokáže operatívne pomôcť Markus Krenn z Rakúska. Raz za čas napríklad padne samohybný vozík Woodliner, ktorý má hmotnosť 1,5 tony a zavesiť ho späť na lano nie je vôbec jednoduché. Obsluha takejto techniky vyžaduje cit a skúsenosti. Naši rakúski partneri na základe vlastných skúseností tvrdia, že sú potrebné tri až štyri roky na to, aby sa partia pri takomto stroji vyprofilovala na fungujúci tím. Chce to skratka trpezlivosť.“

Ľudia z OZLT sa však nespoliehajú iba na ňu, ale snažia sa vlastnými silami v banskobystrickom stredisku opráv zvládnuť čo najviac a čo najkvalitnejšie. Moji sprievodcovia spomínajú na úplne čerstvý prípad, keď minulý štvrtok došlo k poškodeniu vozíka, okamžite objednali náhradné diely v Rakúsku, ktoré už v piatok priviezli na Slovensko a mechanici strediska v sobotu a nedeľu pracovali na oprave vozíka tak, aby bol v pondelok opravený a nasadený do prevádzky. Práve spomínaný M. Krenn dokázal oceniť kvalitu ich práce. OZLT dnes vyrába ako subdodávku dve kostry lanových vozíkov mesačne, ktoré sú po finalizácii dodávané mimo iné aj do Kanady.

S čím si však zatiaľ nevedia uspokojivo poradiť je prístup slovenských obchodných zástupcov veľkých zahraničných značiek, medzi ktoré Mann nepochybne patrí. Nemajú totiž na skladoch na Slovensku náhradné súčiastky a tak musia na ich dovezenie naši kolegovia z OZLT čakať niekedy až niekoľko týždňov... Pozerám ešte raz na mohutný stroj s 12-metrov vysokou vežou, ktorý dokáže vyťahovať drevo z porastov na trase dlhjej do 800 metrov. Nepochybujem o tom, že využitie takýchto technológií bude aj v slovenských lesoch čoraz rozširujúcejšie. Zaslúžia si to. Stroje, lesy, aj ľudia. ■

dodržiavania stanovených technologických predpisov, pravidiel o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Normohodina vyjadruje určenú spotrebu času (normočas) stanovenú na technickú jednotku výkonu. Určená spotreba času vychádza zo spracovaných časových pozorovaní priebehu práce a rozboru pracovných operácií. Podrobné rozbery obsiahnutých časov v normatíve sú detailne popisované v príslušných zborníkoch výkonových noriem.

Z definície vyplýva, že priemerné plnenie výkonových noriem počas pracovnej zmeny je na 100%, čiže nie menej ako 100% a na druhej strane nie neúmerne vysoko (napr. viac ako 130%), z tohto predpokladu sú dohodnuté mzdové tarify a mesačná mzda zamestnancov v kolektívnej zmluve podľa tarifných tried robotníckych profesií. Vykazované vysoké plnenie noriem nasvedčuje tomu, že výkonová norma, alebo jej použitie objektívne nevystihuje skutočnú prácnosť z rôznych dôvodov ako napr.: nesprávny výber výkonovej normy pre danú prácu, použitie nesprávneho normatívu, nadhodnotené, alebo podhodnotené prírážky k základnému normatívu, prípadne neuplatnená zrážka za nevykonanú čiastkovú operáciu alebo nekvalitne prevedenú prácu a pod.

POUŽITIE A VÝZNAM VÝKONOVÝCH NORIEM

Norma nie je nástrojom na zvyšovanie mesačných zárobkov zamestnancov tým, že je neúmerne vysoko splnená, tým chcem povedať asi to, že žiaľ, niektorí naši zamestnanci hlavne v robotníckych profesiách si myslia, že najväčšou váhou na ich zárobku sa podieľa výkonová norma, ktorou je možné nahrádzať aj ostatné formy a zložky odmeňovania.

Samozrejme, takto môžeme hodnotiť pracovnú disciplínu a odmeňovanie vlastných zamestnancov. Cudzí dodávatelia prác, či už sú to drobní živnostníci, alebo väčšie dodávateľské firmy majú svoju vlastnú ekonomiku a pokiaľ nedochádza z ich strany k porušovaniu technologických postupov a pravidiel bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, tak nevznikajú dôvody na zasahovanie do riadenia a organizácie ich výrobných činností. **Cenová kalkulácia spracovaná na základe použitia výkonových noriem spotreby práce, ktorou oceňujeme prácu na JPRL pre externé prostredie, v takýchto prípadoch slúži iba ako meradlo pre posúdenie a vyhodnotenie ponúkaných cien, čiže vystupuje ako cena základná, lebo konečná cena sa tvorí vždy dohodou medzi zmluvnými stranami.**

Neodmysliteľnou súčasťou výkonových noriem v kalkuláciách je mzdová tarifa v vlastných zamestnancov alebo cena na normohodinu (sadzba) použitá v kalkuláciách na vyhodnotenie ponúkaných cien cudzích dodávateľov (v zmysle zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách sme povinní viesť evidenciu po dobu troch rokov, akým spôsobom bola cena stanovená, čiže sme povinní predložiť cenovým orgánom na požiadanie cenové kalkulácie). V kalkulovaných cenách na normohodinu vydávaných vnútropodnikovým predpisom sú zahrnuté vstup, ktoré vychádzajú z obstarávacích cien nových strojov a z údajov získaných z ekonomického rozboru danej činnosti vykonávanej

vlastnými výrobnými kapacitami, čiže ekonomika výrobných činností nášho podniku ovplyvňuje výšku kalkulovaných cien aj pre cudzie dodávateľské subjekty. OZ s OZLT ako interným dodávateľom služieb dohodujú ceny vykonávaných prác stanovených na základe vnútropodnikových jednotných cien na normohodinu (kalkulovaných bez miery zisku), čím podnik zabezpečuje kontrolovaný vývoj cien služieb a prác (monitoring) v jednotlivých regiónoch v závislosti na relevantnom trhu a OZLT poskytuje dostatočné množstvo údajov pre cenotvorbu. Pričom stanovenie a dohadovanie cien vychádza z rovnakej základne, čiže používanie výkonových noriem má rovnaké pravidlá pre OZLT, externých dodávateľov a odmeňovanie vlastných zamestnancov. **Chybné uplatňovanie výkonových noriem, ktoré objektívne neposudzujú skutočnú prácnosť na JPRL tým, že je umožnené ich neúmerne vysoké plnenie môže negatívne pôsobiť na hospodárske výsledky príslušnej organizačnej jednotky podniku a pri dohadovaní cien s externými dodávateľmi nezdravo ovplyvňuje vývoj používaných cien na normohodinu v cenových kalkuláciách.**

DOHADOVANIE CIEN PRÁČ

Vnútropodnikové predpisy dávajú dostatočný priestor a kompetencie podriadeným organizačným jednotkám pri dohadovaní cien, samozrejme za predpokladu, že sú dodržané podmienky verejno-obchodnej súťaže, tým chcem zdôrazniť to, že ceny na normohodinu vydané z GR LESY SR, š. p. sú odporúčané, konečné sa dohodujú v závislosti na podmienkach trhu na základe ponuky a dopytu. Tu by som chcel upozorniť, že v zmysle ustanovení vnútropodnikovej smernice č. 5m LV 007 s cudzími dodávateľmi prác sa ceny dohodujú na technickú jednotku a v ťažbovej činnosti v rámci komplexného technologického procesu spracovania dreva za cenu na technickú jednotku až po OM (od vykonanej stínky, približovania, až po prípravu drevej hmoty na OM k odvozu na ES).

Nežiaduci vývoj cien prác v niektorých regiónoch, alebo v technologických postupoch spracovania dreva (napr. technologický postup na báze približovania dreva lanovkami a pod.) je možné kontrolovať cez vlastné výrobné kapacity jednak OZLT, alebo aj konkrétneho OZ.

Z HISTÓRIE TVORBY NORIEM AŽ PO SÚČASNOSŤ

Výkonové normy uverejnené v zborníkoch MP SR boli spracované pred 25 až 30 rokmi. V niektorých z nich síce boli vykonané minimálne úpravy, ale za tak dlhú dobu používania už nevyjadrujú v plnej miere súčasne používané technológie a pracovné postupy. Dlhodobým používaním bolo zistené, že niektoré údaje sú podhodnotené, resp. nadhodnotené (VN pre ťažbu agáta a hraba bola nadhodnotená a na druhej strane VN pre ťažbu topola šľachteného by si vyžadovala zmäkčenie). Podobne by bolo žiaduce prehodnotiť duplicitu započítania operácií v komplexnom technologickom procese ako aj prehodnotiť potrebu a výšky niektorých prírážok k základnému normatívu a pod. Upozornil na to spolutvorca pôvodných VN Ing. František Ondriš, CSc.

vedúci ekonomiky z OZ Levice.

Pred 30 rokmi síce v inej organizačnej štruktúre lesného hospodárstva bol na každom lesnom závode technicko-hospodársky zamestnanec, ktorý mal vo svojom pracovnom zameraní normotvorbu, nehovoriac o tom, že tejto problematike sa venoval špeciálny tím vybraných zamestnancov, organizačne zaradených priamo pod ministerstvo. **V podstate vývoj a zdokonaľovanie lesníckej techniky za tie roky až do súčasnosti sa vôbec neodzrkadlili v úpravách noriem, alebo len v minimálnej miere v rámci ich individuálneho uplatňovania po organizačných jednotkách, preto je namieste otázka: Je na Slovensku tak zastaraný strojový park, že súčasný stav výkonových noriem je plne vyhovujúci? Alebo sme upadli do stereotypu a tvárimo sa, že je vo vykonávaných prácach v našich lesoch všetko v poriadku? Najväčšia potreba prehodnotenia výkonových noriem sa javí v ťažbovej činnosti, v ktorej vykonávané práce sú najviac závislé na modernej lesníckej technike.**

ZAVÁDZANIE JEDNOTNÝCH POSTUPOV POUŽÍVANIA VÝKONOVÝCH NORIEM

Pred tromi rokmi, koncom roka 2004, zhodou okolností tesne pred novembrovou veternou smršťou, ktorá postihla ihličnaté porasty na strednom a severnom Slovensku, som sa ujal úlohy pokúsiť sa zjednotiť postupy komplexného ocenenia práce na JPRL s využitím počítačovej techniky pre účely vytvorenia objektívnych podmienok u všetkých OZ pri spracovaní ročných plánov ťažby, ako aj pre potreby dohadovania cien prác s cudzími dodávateľmi. Boli vybrané základné technológie spracovania dreva, ktorých kombináciou vznikali technologické postupy spracovania dreva od vykonanej stínky až po výrobu sortimentov dreva na OM. Používanie vybraných výkonových noriem pri spracovaní kalkulácií v PC vychádzalo z pôvodného členenia noriem uverejnených v zborníkoch MP SR pri obmedzenom používaní niektorých neopodstatnených prírážok a zrážok k základnému normočas. **Základný princíp spočíva v tom, že aj keď existuje nepočítateľné množstvo používanej lesníckej techniky a k nim výkonových noriem, ocenenie prác na JPRL sa vykonáva cez vybrané výrobné prostriedky, ktoré najobjektívnejšie umožňujú oceniť vykonávanú prácu na JPRL (napr. pre ocenenie prác vykonávaných lanovkami boli vybrané typy lanovky Larix a k nim spracované výkonové normy, z dôvodu najväčšieho plošného zastúpenia v rámci podniku, parametre a výkon lanovky sú porovnateľné s lanovkami používanými v strednej Európe a sú najviac zastúpené v strojovom parku OZLT).**

Samozrejme, ak aj sú práce ocenené na JPRL cez optimálne vybrané prostriedky, nič nebráni dodávateľovi použiť iné typy techniky pri dodržaní navrhovaného technologického postupu a za najvýhodnejšie ponúkaných cenových a iných podmienok. Ocenenie prác na JPRL ako aj na súboroch JPRL sa vykonávalo až do konca roka 2006 na kalkulovaných listoch v programe EXCEL na PC. Do akej miery sa podarilo zjednotiť používanie výkonových noriem na základe vybraných

technológií a výrobných prostriedkov ako jednotného východiska pre ocenenie prác na JPRL v rámci podniku, či strojné spracovanie cenových kalkulácií uľahčilo prácu lesníkom a či sa podarilo udržať cenový vývoj na požadovanej úrovni aj u cudzích dodávateľov vo vzťahu na zabezpečenie dostatočného objemu finančných zdrojov pre obnovu parku, to prináleží posúdiť zamestnancom vonkajšej výroby na úrovni lesných správ a lesných obvodov. **Na školeniach k programu som vždy naznačoval, že spracovanie kalkulácií v Exceli, založené na jednoduchom poskladaní technológií do technologického postupu je len dočasné, na odsúhlasenie strojného spracovania, kým podnik nezabezpečí komplexné programové vybavenie a tým je v súčasnosti program KRPK.**

VÝKONOVÉ NORMY VO VERZII KRPK

Program KRPK je založený na podobných princípoch spracovania kalkulácií, ako boli spracovávané v programe Excel, ale pôvodné členenie výkonových noriem si vyžiadalo úpravy, prepracovanie a v niektorých prípadoch to možno nazvať aj dopracovaním. **Čiže v rámci parametrizácie programu KRPK došlo k zjednodušeniu noriem tým, že boli zlúčené doplnkové a čiastkové normočasy do základného normočasu, alebo doplnkové normatívy boli prepočítané do prirážok a zrážok k základnému normočasu. Teda výkonové normy v KRPK nie sú ničím iným ako výsledkom prepracovania pôvodných noriem zo zborníkov MP SR do požadovanej štruktúry programu.** Pravda, ak nehovoríme o výkonových normách pre prácu viacoperačných strojov, v tejto podobe ich možno považovať za nové, vytvorené v štruktúre pre program KRPK (doteraz sa používala excelovská verzia pre zadávanie prác dodávateľským spôsobom, ktorú som vytvoril výslovne pre účel rýchleho ocenenia komplexného vykonania prác viacoperačných strojov) v súčasnosti okrem mojich výkonových noriem vo verzii KRPK, prebieha overovanie aj noriem navrhovaných Odborom usmerňovania ekonomiky síce v drobnej obmene od platnej verzii v KRPK, ale so sprísnenými normočasmi pre odvoz energetického dreva.

Prácnosť na JPRL tým, že sa zúžili možnosti výberu zo základných normočasov je vo väčšej miere posudzovaná cez prirážky a zrážky, čím sa prenáša väčšia zodpovednosť na konkrétneho technicko-hospodárskeho zamestnanca, ktorý priamo stanovuje cenu práce – oceňuje JPRL v komplexnom procese spracovania dreva po OM, resp. až po ES.

V programe KRPK v rámci nastavenia parametrov je možné upravovať vstupné údaje. Ak sa preukáže, že niektorý z parametrov, v tomto prípade normočas alebo prirážky dostatočne nevystihujú prácnosť a špecifiká jednotlivých pracovísk, sú možné úpravy normatívnej základne ako aj normatívnych činiteľov. **Výkonové normy vo verzii KRPK sú spracované v programe Excel na PC, čiže vyhodnotenie každého normočasu, prirážky, alebo zrážky je veľmi rýchle, podložené konkrétnymi hodnotami a vymedzením možností na úpravu** (napr. posledné hodnotenie kolesových traktorov po úprave základného normatívu o navalovanie

naznačilo možnosti úprav medzi váhami jednotlivých prirážok, ktoré sa v zborníkoch MP SR viazali na čiastkové normočasy a vo verzii KRPK boli upravované na základe pomernej váhy čiastkových normočasov, zmenil sa percentuálny pomer medzi zostavením nákladu, približovaním- jazdou a prácach na OM = 30% : 45% : 25%).

Ubezpečujem Vás, že každá vznesená pripomienka, alebo návrh z vonkajšej prevádzky, z mojej strany nezostáva bez povšimnutia a podrobujem ho dôkladným analýzám. Nevieť, či sa mi podarilo dostatočne odpovedať na najviac kladené otázky z jednotlivých OZ, pokiaľ nie, môžeme o problematike diskutovať telefonicky, alebo osobne, pokiaľ to bude v mojich silách. ■

Ing. Július Piliár, VORŠ- cenár, kalkulants, Odbor financií a cien

Vyjadrenie LS Čadca k použitiu VN 007 ťažbovej činnosti - verzia KRPK

Obavy z nízkych cien prác v lese

Ivan PALUŠ

Ivan Paluš

Vzhľadom na nefunkčnosť informačného systému WebLes nie je možné adekvátne porovnanie pôvodných výkonových noriem Zborník 21 – 27 s verziiou KRPK. **Na základe porovnaní niektorých modelových príkladov sme zistili že, v niektorých prípadoch sa výsledná hodnota normočasu nemení, ale v niektorých sa mení dosť radikálne a to v závislosti od vstupných veličín.**

ŤAŽBA DREVA

V ťažbe sme nezistili rozdiely, aj keď vypadla norma na výrobu SKM s rozrezom na dva a viac kusov. Túto normu adekvátne zohľadňuje prirážka č.30. Z normy vypadli prirážky č.24, 25, 26, ktoré sa používali pri vlastných zamestnancoch, na rozdiel od prirážky č. 23 sneh nad 75 cm, ktorá je v našich podmienkach potrebná a treba ju zapracovať aj do verzii KRPK. **Použite sadzby na m³ vysúťaženej dodávateľom prác bude vzhľadom na nízku optimálnu sadzbu danú GR zvyšovať náklady na jednotlivé výkony (výrazne v letnom období).**

PRIBLIŽOVANIE - KONE

Pri norme KRPK vypadli normy podľa váhy koňa a párom koňov. Zmenilo sa roz-

delenie normy na vyhľadávanie kmeňov a zostavenie nákladu a z jazdy podľa sklonu trasy. **Tieto normy sú riešené prirážkami, ktoré nezodpovedajú pôvodným hodnotám normočasov. Na vzorke úkolových listov sme zistili, že s narastajúcou vzdialenosťou a sklonom trasy vzniká veľký rozdiel medzi zborníkom a KRPK.** Zrušené boli prirážky: 11,12,16,18,19,22 a 26.

Príklad 1: vzdialenosť: 300 m • hmotnosť: 0,39 • klesanie: 31- 50

Použitie rovnakých prirážok za rovnakých podmienok.

Zborníkový výpočet:		KRPK
Normočas:	1,19 x 245,-Sk	1,02 x 245,-Sk
Cena na m ³ :	291,55 Sk	249,90 Sk

Príklad 2: vzdialenosť : 300 m • hmotnosť: 0,99 • stúpanie: 11 +

Bez použitia prirážok za rovnakých podmienok.

Zborníkový výpočet:		KRPK
Normočas:	1,17 x 245,- Sk	0,795 x 245,-Sk
Cena na m ³ :	286,65 Sk	194,78 Sk

Súbor výkonových noriem KRPK výrazne podhodnocuje normočas potrebný na vykonanie práce oproti zborníkovým normám.

PRIBLIŽOVANIE UKT

Verzia KRPK po gravitačnom približovaní hmoty do 0,59 z VM – OM, keď kone nehrbkujú hmotu (majú zrážku min. 10%) UKT má prirážku max. 10% (16) ale zrážku min. 25% (9). UKT sú znevýhodnené pri vyťahovaní lana na stredné a väčšie vzdialenosti, kedy percento prirážky nezohľadňuje pôvodnú normu. Verzia KRPK rieši prirážkou len jazdu do svahu nad 30%. Pôvodné prirážky a delenia sklonu na 0-9, 10-19, 21-29 % boli z normy vypustené. **Prirážky na jazdu terénom znižujú výsledný normočas oproti pôvodným normám. Percentuálne zhodnotenie pôvodného normočasu nie je šťastným riešením, lebo je príliš závislé od počiatočných hodnôt, ktoré sú nízke pri väčších vzdialenostiach** (pôvodné prirážky 51 – 59). **Cena podľa KRPK pravdepodobne nebude zodpovedať požiadavkám trhu, čo môže viesť k následným komplikáciám, či už z hľadiska kvality i kvantity vykonaných prác.** Približovanie ŠLKT je zhodné s UKT.

Zvolený technologický postup má síce priamy vplyv na výber a použitie výkonových noriem pri kalkulácii nákladov, avšak necitlivo zvolená výška základnej normy a nízka sadzba môže spôsobiť v budúcnosti problémy v plánovaní a čerpaní nákladov na práce oproti skutočnej prácnosti vykonávaných prác v teréne. Na základe pomerov regionálneho relevantného trhu charakterizovaného úrovňou ponuky a dopytu sa obávame, že pri nízkych cenách prác v lesníckych činnostiach nebude možné zabezpečiť dostatočné množstvo dodávateľov s požadovanou kapacitou pracovníkov, čo následne ohrozí výrobu daného OZ. ■

Ivan Paluš je vedúci LS Čadca

Zvyšovanie kvality personálu š.p. LESY SR v roku 2006

Karol VOLENTIER

V priebehu roka 2006 bol hlavný dôraz v personálnej politike LESY SR š.p. kladený na zvyšovanie kvality ľudských zdrojov organizácie. Uvedený atribút je možné dosahovať rôznymi prostriedkami, najmä prijímaním vysokokvalitných nových zamestnancov do pracovného pomeru a cieľným vzdelávaním.

Prijímanie nových zamestnancov bolo riešené účasťou pracovníkov odboru riadenia ľudských zdrojov pri prijímacích pohovoroch, s použitím štandardných metód personálneho auditu a štruktúrovaných rozhovorov s uchádzačmi na voľné pracovné pozície prakticky u všetkých organizačných jednotiek podniku.

U novoprijatých zamestnancov sme cielene zabezpečovali adaptačný proces so stanovením a vyhodnotením úloh na adaptačné obdobie a zabezpečením krátkodobých stáží na inom organizačnom stupni riadenia, na aký mal byť pracovník zaradený. Veľmi dôležitý bol pohovor pred ukončením adaptačného obdobia, pri ktorom sa rozhodovalo, či nový zamestnanec splnil očakávané požiadavky, alebo s ním bude ukončený pracovný pomer v skúšobnej dobe.

Vzdelávanie zamestnancov prebiehalo vo viacerých oblastiach. Zatiaľ čo rok 2005 sa niesol v znamení vzdelávania vrchového a stredného manažmentu, hlavne v nadodborných zručnostiach potrebných pre úspešné pôsobenie v oblasti riadenia a komunikácie, bol v roku 2006 kladený dôraz na odborné vzdelávanie lesného personálu, v zabezpečení prípravy ku skúškam OLV, ako aj pri periodickom funkčnom vzdelávaní lesníkov. Ako novinka bolo zavedené periodické vzdelávanie držiteľov osvedčenia OLV s dôrazom hlavne na zmenu lesníckej legislatívy. V štúdiu cudzích jazykov bol dôraz kladený na jazyk nemecký a jazyk anglický u nižších stupňov znalosti všeobecného charakteru, kde podporujeme priamu úhradu pri kurzoch zabezpečovaných našou organizáciou, ale aj úhradu preukázaných nákladov pri jednotlivcoch, ktorí sa jazykovému vzdelávaniu venujú individuálne. U vyšších stupňov znalosti v odbornej lesníckej problematike sa nám zatiaľ nepodarilo naplniť potrebný počet záujemcov pre otvorenie príslušných kurzov.

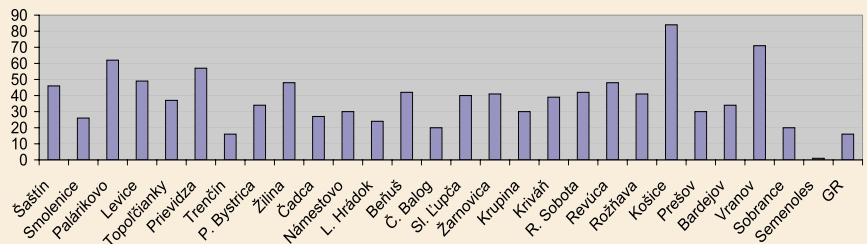
Prioritnou oblasťou sú aj vzdelávacie aktivity v informačných technológiách, kde sme pristúpili k internej certifikácii základných znalostí v ovládaní personálneho počítača. Vzdelávanie v informačných technológiách je zabezpečované prostredníctvom pracovísk ústredia podniku v Žiline, Košiciach a Považskej Bystrici, kde škoolíme našich zamestnancov bez vnútroorganizačného účtovania len za režijné náklady. Zámerom je zabezpečiť počítačovú gramotnosť pre všetkých našich zamestnancov, aby prostriedky vynaložené do technického vybavenia všetkých organizačných jednotiek mohli

byť náležite využité.

Veľmi pozitívne je potrebné hodnotiť aktivity pracovísk v Žiline a Košiciach, ktorých pracovníci vynaložili nemalé úsilie o získanie certifikácie k oprávneniu vykonávať skúšky ECDL (medzinárodne uznávaná gramotnosť v IT).

Spolupráca v oblasti lesníckeho vzdelávania je rozvinutá s dvomi hlavnými dodávateľmi vzdelávania:

Počty účastníkov odborného vzdelávania podľa OZ

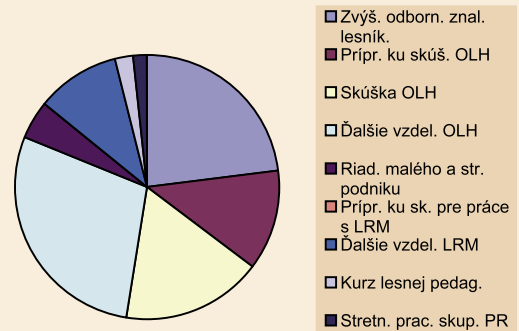

Účastníci školení u NLC ÚLPV Zvolen

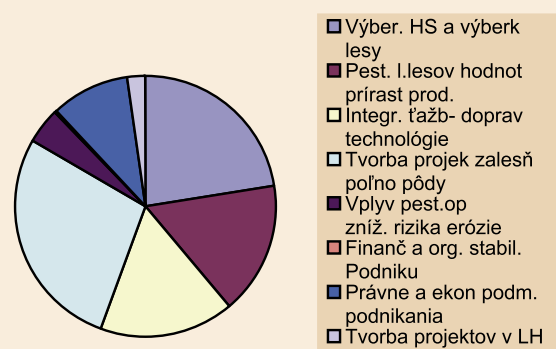
- NLC Zvolen – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania
- TU Zvolen – Centrum ďalšieho vzdelávania

Obe inštitúcie predložením príslušných projektov získali finančné prostriedky zo zdrojov EU a vzdelávacie aktivity, ktorých účastníkmi sú v prevažnej miere zamestnanci našej organizácie, sú pre týchto prostredníctvom Odboru riadenia ľudských zdrojov zabezpečované bez nároku na finančnú úhradu. Ponúkané vzdelávanie je obmedzované vlastne iba vysokým prevádzkovým nasadením pracovníkov cieľových skupín, ktoré im mnohokrát bráni v účasti na plánovanej vzdelávacej aktivite, čo môže potom zapríčiniť, že táto sa z titulu nenaplnenia potrebného počtu záujemcov neuskutoční (min. počet je 20 účastníkov).

V roku 2006 sa jednotlivých školení zúčastnil nasledovný počet účastníkov:

Účastníci školení u TU CDV Zvolen

Lesnícke dni Forestry days

22. apríl - 1. máj
2007

Celoslovenský projekt Lesnícke dni pod záštitou
ministra pôdohospodárstva SR.

...LES PRE NAŠU ZELENÚ BUDÚCNOSŤ...

*...les sprevádza človeka od
nepamäti...*

*... les pomohol človeku
dosiahnuť súčasnú úroveň vývoja
a poznania...*

*...lesníctvo – nástroj človeka
na udržanie lesa a jeho podstaty
pre nasledujúce generácie...*

Lesnícke dni

● prinášajú informácie o význame a funkciách lesa ● približujú
prácu lesníkov a úlohy lesného hospodárstva ● zdôrazňujú
potrebu osobnej zodpovednosti za ochranu hodnôt lesa

Lesnícke dni nadväzujú na: ● tradíciu **APRÍL – MESIAC LESOV**
● **22.apríl – DEŇ ZEME** ● celosvetovú kampaň zameranú
na výsadbu 1 miliardy stromčekov vyhlásenú UNEP

POZÝVAME VÁS DO LESA, PRESVEDČTE SA, ŽE JE V DOBRÝCH RUKÁCH!

Program

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE LESNÍCKYCH DNÍ

Bratislava
- 22. apríl 2007
Poprad
- 22. apríl 2007
Zvolen
- 23. apríl 2007

Prípravované podujatia

Výsadba stromčekov v areáloch základných škôl
– projekt Stromy poznania
Program lesnej pedagogiky pre deti a mládež
Vedomostné a výtvarné súťaže pre deti
Lesnícke informačné stánky a ukážky lesníckych činností
Dni otvorených dverí v lesníckych inštitúciách
Výstavná expozícia Múzea vo Svätom Antone
- Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene
Spomienka na významné lesnícke osobnosti
a odovzdávanie lesníckych ocenení
Odborný seminár a diskusné fórum o lesníctve
Lesnícky deň na Pustom hrade pri Zvolene

Program

UKONČENIE LESNÍCKYCH DNÍ

Slávnostné otvorenie
sezóny Lesníckeho
skanzenu vo Vydrowskej
doline v Čiernom Balogu
- 1. máj 2007

Koordinátor akcie - Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Bližšie
informácie o programe Lesníckych dní v jednotlivých regiónoch
nájdete na webovej stránke

www.nlcsk.org/lesnickedni

HLAVNÍ ORGANIZÁTORI: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Národné lesnícke
centrum, LESY SR, š.p., Štátne lesy TANAP-u, Vojenské lesy a majetky š.p.,

PARTNERI: Technická univerzita vo Zvolene, stredné lesnícke školy, stredné odborné učilišťa
lesnícke, Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, mestské a obecné lesy,
Múzeum vo Svätom Antone, Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene, Združenie
zamestnávateľov v lesnom hospodárstve, Slovenská lesnícka komora,
Agentúra pre podporu lesníckych a ekologických aktivít, Slovenský poľovnícky zväz

Čo nám prezrádza pamätník jednej lesnej správy

Inšpirujúci prístup našich predchodcov

(dokončenie z Lesníka č.2)

František ŠTULAJTER

• Najväznejšie škody na lese spôsobovalo miestne obyvateľstvo pasením dobytká. Tieto škody sa stupňovali od roku 1935. Nepomohli ani pridely pôdy, ktorú zabrali bohatí občania obce, ani lúčnej a lesnej pasby na vyhradených plochách. Občania pásavali dobytky v noci, kedy bol sťažený výkon ochranných služieb. Priestupky sa riešili finančnými pokutami, ktoré často boli vymáhané súdnou cestou. **Proti pastevným priestupkom sa bránila správa aj postavením nových a opravením starých plotov okolo kultúr a mladín.**

Poškodenie lesa vzniknuté biotickými a abiotickými činiteľmi je dokumentované dátumom a miestom zistenia s uvedením podrobností o pôsobení škodlivého činiteľa. Škody zapríčinené hmyzom sa pohybovali v medziach normálu. Výskyt Ips typographa lokalizovali včasným položením lapákov. Pálením kôry zabráňovali jeho rozšíreniu tak, že nedošlo k podkôrníkovým kalamitám. Okrem tohto chrobáka na kultúrach škodil Hylobius abietis. Vážnejším škodlivým činiteľom bol vietor, najmä v rokoch 1939 až 1941, kedy bolo priemerne poškodené cca 10 000 m³ dreva, čo bolo asi 50% ročnej ťažby. Ako ďalšie škodlivé vplyvy sa uvádzajú poveternostné pomery, a požiare. Kultúry boli v závislosti od počasia poškodzované burinou a mladé porasty náletom liesky. Jarne zalesňovanie trvalo od polovice apríla do konca mája podľa počasia a pracovných síl. Prvé zalesnenie, vylepšenie a zaistenie prirodzeného zmladenia je približne v pomere 20 : 60 : 20 percent z obnovovanej plochy. Od polovice 30-tych rokov stúpajú škody zverou, jelenej ohryzom a lúpaním, srnčej ohryzom. Na náter terminálov sa používa Rezistín, v roku 1942 sa odskúšal

nový prípravok Picetol, ktorý je účinnejší. Vysoké stavy zveri ohrozujú pestovanie cenných listnáčov (js, jv, bth), kultúry ktorých treba oplocovať.

V tejto kapitole sú uvedené aj škody spôsobené pri prechode frontu. Jednak sú to škody na životoch civilného obyvateľstva ukrytého v lesoch, ale i materiálne škody. Tieto boli v roku 1945 ohodnotené na 695 926 Kčs. Na ich výške sa podieľalo rumunské vojsko 66%, nemecké vojsko 8%, partizáni a ČSA 24% a civilné obyvateľstvo 2%.
• Polovica plochy režijného revíru - 2605, 64 ha - bola do roku 1926 prenajatá anglickému veľvyslancovi srovi Georgovi R. Clarkovi, ktorý hradil všetky náklady súvisiace s poľovníctvom. Od roku 1927 bola vyhradená ministerstvu zemnedelstva a od roku 1939 ministerstvu hospodárstva. **Na ostatnej ploche poľoval personál vo vlastnej rézii, ale z titulu zvyšovania stavov zveri personál odstrel do konca 30-tych rokov nevykonával.**

Veľkú pozornosť venovali lesníci zimnému prikrmovaniu zveri. Pre zver sa vykladalo 130 až 200 q sena, do 30 q ovsu, gaštany, repa, žalude, do solísk sa natĺkala soľ v množstve viac ako 600 kg s prímiesou fosforovitej vápna. Ako doplnkovú potravu pre zver až do neskoréj jari stínali „mäkké burinaté dreviny a jedľina“. Vytvárali nové poličky a meliorovali lúčky pre zver. Výsledkom tejto starostlivosti bolo pravidelne dobré prezimovanie zvere.

Do polovice 30-tych rokov prevládala zver srnčia, ktorá potom ale začala trpieť na strongylózu a nosné a hltanové strečky. Tieto parazity postupne znižovali stavy srnčej zvere. Naopak stavy jelenej zvere stúpali. V jednotlivých rokoch je zaznamenané obdobie a kvalita toku hlucháňa, srnčej a jelenej ruje, doba a počet kladených mládät. Odpočet ulovenej zvere je vykonávaný len od roku 1939. počas prenájamu a vyhradenia ministerstvu zemnedelstva boli tieto údaje asi neverejné. Kulminácia odstrelu bola v rokoch 1943 a 1944, kedy sa ulovilo 19 jeleňov, 49 jeleníc, 26 teliat, 41 srncov, 21 srn, 18 srnčiat, 1 diviak, líšky, kuny lesné a túlavé psy. Zverina z jelenej zvere bola dodávaná raneným vojakom do nemocnice v Podbrezovej.

O výskyte dnes bežných vzácnych šeliem nie je v pamätníku zmienka, okrem dvoch jednodňových pobytov vlka na prelome roku 1941 a 1942. Aj napriek vykonávaniu ochrany sa pomerne často objavovali rôzne formy pytliactva so striedavým úspechom prichytienia pytliačkov pri čine. Stavy rýb v potoku trpeli plavebným dreva až do jeho ukončenia v roku 1930. Aj potom bol lov pstruhov zahájený. Každoročne bol potok zarybnovaný z vlastných odchovní. Po roku 1936 sa v zimných mesiacoch pravidelne objavujú 2-3 vydry, ktoré spôsobujú škody na stave rýb. Lov výnimčne povoloval riaditeľ alebo ústredné riaditeľstvo.

• **Obchod s drevom sa pre lesné hospodárstvo vyvíjal priaznivo až do roku 1932, kedy sa začali prejavovať dôsledky hospodárskej krízy.** Počas krízy, najmä vplyvom cien, poklesli ťažby na minimálnu

úroveň. Drevo bolo dodávané len pre vlastné píly a režijnú spotrebu. Po ukončení krízy a citelnom oživení trhu sa od roku 1936 ustálili ťažby dreva na úrovni 20 000 m³ a viac. K prekročovaniu etátov úmyselnej ťažby nedochádzalo. **Vtedajší lesníci upúšťali od holorubov a zavádzali prímernejšie spôsoby. Venovali pozornosť prirodzenej obnove porastov zvýšením zimnej ťažby, postupným uvoľňovaním náletu. Uprednostňovali klinovité a pruhovité rúbane, prípadne silné presvetlenie porastov v kotlíkoch.** Konjunktúra na trhu s drevom trvala až do roku 1946, neovplyvnil ju ani prechod vojnového frontu.

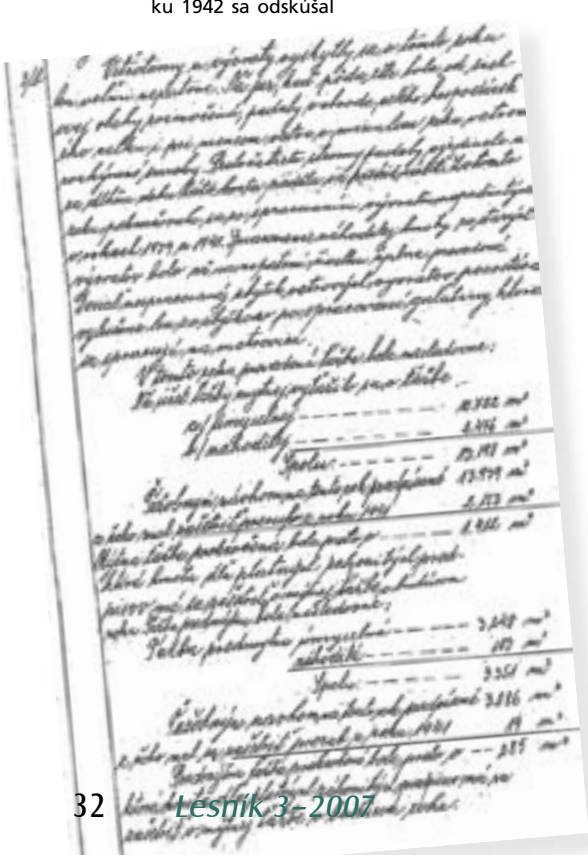
Lesná správa dodávala drevo pre režijnú potrebu štátnych lesov (píly, železnica, palivo a deputáty) a pre externých odberateľov. **Každoročne je vybilancované množstvo dodaného dreva podľa sortimentov aj s priemernou cenou pre každého odberateľa.**

Potreba, najmä celulózového dreva, v 40-tych rokoch dosiahla takú úroveň, že sa spracúval aj ležiaci materiál, ktorý inak ako odpad ostával v lese. Preto boli v rokoch 1942 až 1946 regulované (úradne stanovené) ceny v tuzemsku na základe vyhlášky najvyššieho úradu pre zásobovanie

• **Štátne lesy mali zákonný patronát nad fungovaním rímskokatolíckej ľudovej školy a miestnej farnosti.** Patronát pozostával z uvoľnenia budov pre potreby vyučovania a ubytovania učiteľa. Ďalej z ich udržiavania a opráv, ako aj zo zabezpečenia paliva vo vykurovacom období. Patronát štátu voči cirkvi pozostával tiež zo zabezpečenia paliva. Pozícia učiteľa nebola asi jednoduchá, lebo podľa záznamov sa ich za 27 rokov vystriedalo 11. O ich obsadzovaní rozhodovala Rímskokatolícka školská stolica a všetci boli zaradení na pozíciu výpomocný dočasný učiteľ. V roku 1941 na základe vyhlášky ministerstva školstva a národnej osvety boli hnutelnosti a nehnuteľnosti patronátnej školy odovzdané do majetku politickej obci Sihla.

• **Riadiaci zamestnanci lesnej správy boli zamestnancami v štátnej službe. Počas roka dochádzalo u nich k častým zmenám. Nejednalo sa len o povýšenia v platovej stupnici, presuny v rámci správy, ale prakticky každoročne sa fyzicky menili zamestnanci v rámci celých Československých štátnych lesov a majetkov.** 31.3.1939 boli prepustení zo služieb Slovenského štátu štyria zamestnanci českej národnosti. Všetky tieto zmeny boli vykonávané na základe ministerských výnosov alebo riaditeľských nariadení. Podľa textu sa dá odhadnúť, že vtedajšia správa pozostávala z horárskych okresov a poľesí. Tieto jednotky tvorili kostru lesnej správy a zostali zachované aj po zlúčení lesných správ v roku 1935. Veľmi zaujímavý je aj výpočet vtedajších pracovných zaradení a hodností. Pretože si netrúfam ich logicky zoradiť uvediem ich v poradí, ako sa vyskytli v texte: **hlavný horár, horár, lesný mládenec, lesný dozorca, provizórny hájnik, kancelársky pomocník, kancelársky horár, lesmajster, lesný radca, predrobotník, lesný elév, poľesný, prednosta správy, pomocný zriadenec, nadhájnik.** Lesná správa mala aj svojho zmluvného lekára.

V tejto kapitole sú uvádzané aj sociálne pomery robotníctva, zárobky a ponuka pracovnej sily. Do začiatku 30. rokov tieto boli uspokojivé. **Nástupom hospodárskej krízy a následným zastavením výroby v okolitých fabrikách poskytovala lesná správa „najpotrebnejší zárobok k výžive tunajšieho obyvateľstva“.** Zlá sociálna situácia vyvrcholila v roku 1933. Znížili sa zárobky, ťažby bola takisto znížená až o 40%,

Z múzea

Príbehy vecí alebo Pár slov o predmetoch zo zbierok Lesníckeho a drevárskeho múzea

Náradie na ťažbu živice

Marek VANGA

Výber z 36 člennej sady nástrojov na ťažbu živice, ktorú vlastní Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Pozostáva z rôznych lupákov, sekáčov a nožov na narezávanie a odstraňovanie kôry, črtákových nožov na narezávanie a čistenie lízin, lyžíc na zberanie polozaschnutej živice a odtokových plieskov a nádob.

poliarenie bolo zrušené úplne. Oživenie hospodárskych pomerov prinieslo zvyšovanie ponuky práce, s ktorým ruka v ruke vznikali požiadavky na zvyšovanie miezd. Nakoniec došlo v januári 1936 k pokojnej trojtýždňovej stávke. Skončila sa celoštátnym uzavretím dohody o cene práce, s jej následným obnovením po dvoch rokoch. Začal sa prejavovať aj nedostatok pracovnej sily, ktorý bol riešený priberaním robotníctva zo vzdialených obcí. Toto trvalo do vojnových časov, kedy nedostatok potravín, najmä múky a masla, prerušil vykonávanie týždňoviek. Práca v lese sa orientovala len do lokalít v blízkosti sídiel. Jej vykonávanie však bolo limitované nedostatkom obuvi a podošvovej kože. **Lesná správa počas vojnových rokov plnila aj sociálnu funkciu pre robotníctvo, ktorému ako pomoc k normálnemu prídelu dávala múku, hrach, klobásu, umelý tuk, zverinu, slaninu, údené mäso a bryndzu. Na základe odberných lístkov im zabezpečovala aj pracovnú obuv.**

• Ďalej sú v pamätníku zaznamenané aj údaje o kvitnutí lesných drevín a úrode semena, o zakladaní lesných škôlok a ich produkcii.

• Podrobný rozbor je venovaný čistému výnosu hospodárenia. **Uvádzané sú náklady aj výnosy na m³ vyrobeného dreva, náklady podľa nákladových druhov, tržby podľa predaných výrobkov.** Správa zo svojho hospodárenia dosahovala každoročne zisk.

• Za zmienku ešte stojí, že:

- až do roku 1939 boli na správu vykonávané poľovnícko-fenologické pozorovania pre štátny výskumný ústav v Brne,
- sa uskutočnili exkurzie študentov lesníckych škôl z Bukurešti, Písku, Liptovského Hrádku a Brna,
- v roku 1928, pri príležitosti 10. výročia založenia ČSR bol založený pamätný háj (jeho zvyšky s pamätným kameňom ešte existujú stratené v tóni lesa),
- od roku 1936 fungovalo medzi Smrečínami (LS Sihla) a Záhorskou (LS Hriňová) telefonické spojenie,
- sa veľkoplošné holorubné hospodárenie skončilo v roku 1932. Ako sa píše v pamätníku:

„Hospodárske predpisy nového decénia sú pestebne zamerané, prechádza sa na maloplošné hospodárenie, pestebné zásahy sú plánované a vykonávané za účelom porušenia súvislosti veľkých plôch, dochádza k novému rozdeleniu lesa, osamostatňujú sa mladé porasty, rubné porasty sa rozdeľujú odlukami, ktoré sa vykonávajú ich presvetlení na šírku plánovanej odluky, v hospodárení sa uprednostňujú kotlíkové ruby.“

Záznamy v pamätníku nemajú len veľkú spoločensko-historickú hodnotu. Sú v mnohom inšpirujúce aj pre súčasných lesníkov. Opisujú počiatky moderného lesníctva na Slovensku, povinnosti a úlohy pri správe lesného majetku štátu. Hoci sa vtedy nepoužíval termín trvalo udržateľné obhospodarovanie, prevádzkový režim obhospodarovania lesov bol totožný s dnešným obsahom trvalo udržateľnosti. Z atmosféry textu sa dá vycítiť, že pre našich predchodcov starostlivosť o lesy nebola len služobnou povinnosťou, zamestnaneckou istotou, ale bola pre nich ozajstným povoláním. Ruku na srdce: Sme ochotní a schopní odovzdať podobný odkaz o poznaní lesa, láske k svojej práci, spolupatričnosti ku kolegom a miestnej komunite aj my našim nástupcom? Na túto otázku si musí odpovedať každý sám za seba... ■

Ing. František Štulajter, CSc. je vedúcim Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov

Les celé veki poskytoval človeku množstvo surovín, bez ktorých si azda ani nebolo možné predstaviť život (a neskôr i technický pokrok). Kým na úsvite dejín ľudstva to bola predovšetkým zverina a lesné plody, neskôr prevažovalo jasne drevo – či už ako palivo, alebo ako stavebný materiál. No okrem neho sa človek naučil získavať i vedľajšie produkty lesných drevín – vyrábala draslo, lúh a popol, ťažil lyko a trieslovú kôru, zberal prútie, čečinu, listie, semená a kvety, páčil drevené uhlie. A okrem toho všetkého získaval i stromové živice a šťavy.

Ťažba živice, tzv. smoliarenie, spočívala na umelom poranení živého stromu, ktorý začal roniť živicu. Rozoznávame dva spôsoby smoliarenia: lizínové a vrtové. Pri lizínovom sa z určitej plochy kmeňa stromu odstránila kôra a čiastočne sa zranilo živé drevo, najčastejšie vo zvislých pruhoch alebo šikmých žliabkoch. Vytekajúca živica sa odvádzala plechovým korýtkom do pripravenej nádoby. Okrem natečenej živice sa zberala i čiastočne zaschnutá, ktorá sa vyberala z násekov lyžicami. Pri vrtovom spôsobe sa strom navrtával nebožiecom až k dreni a živica buď stekala do nádoby, alebo sa vyberala. Zber živice sa robil koncom júna, v polovici septembra a koncom októbra. Okrem toho sa zberala i zaschnutá živica

z miest náhodných poranení.

Získaná živica z ihličnatých stromov prichádzala na trh pod názvom terpentín. Benátsky terpentín pochádzal zo smrekovca, štrasburský z jedle, karpatský z limby, no najčastejšie sa získaval z borovice lesnej a čiernej. Čistý sa používal v lekárnictve, terpentínovým olejom sa vylepšovala fermež a kolofónia a pevné živice sa využívali pri výrobe mydla a v obuvníckom priemysle.

Keďže sa pri ťažbe živice stromy zraňovali v spodnej časti kmeňa, pričom sa poškodzovali najcennejšie sortimenty, vyhľadávali sa na ťažbu menej hodnotné ihličnaté porasty, ktoré boli v príslušnom decéniu určené na obnovu. No aj tak sa s ohľadom na škody od smoliarenia postupne upúšťalo – napr. v ČSR sa v 30. rokoch 20. storočia významnejšie smoliarilo už len v borovicových lesoch v Čechách. Spotreba živice v priemysle sa kryla dovozom zo zahraničia, neskôr sa začal terpentín vyrábať synteticky.

Aj keď z dnešného pohľadu ťažba stromových živíc patrí minulosti, svojho času sa prírodný terpentín hojne uplatňoval v priemysle a zohral dôležitú úlohu pri vecko-technickom pokroku civilizácie. ■

Ing. Marek Vanga
Múzeum vo Sv. Antone - Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene

Lizínová metóda zberu živice – z kmeňa sa najskôr odstráni kôra, potom sa na takto očistenú plochu narezú lizíny.

Pred vstupom do Opálovej bane

Odštepny závod Košice obhospodaruje lesné porasty na východ od mesta Košice v pohorí Slanské vrchy (Lesné správy Svinica a Slanec), na juhozápad od mesta Košice, na malej výmere v pohorí Slovenský kras a Volovské vrchy (Lesná správa Jasov) a severnú časť pohoria Volovské vrchy (Lesné správy Stará Voda, Hrable a Margecany). Celková výmera obhospodarovaneho LPF je 42 636 ha.

Na území OZ sa nachádzajú prírodné rezervácie, a to: PR Malá Izra, PR Marocká Hoľa, PR Rankovské skaly, NPR Šivec, PR Slanský hradný vrch s pozostatkami hradu Slanec, NPR Veľký Milič, Národná prírodná pamiatka Herlianský gejzír, PR Koloptáň.

Ďalšími lokalitami, kde je možné vykonávať turistiku a spoznávať krásy prírody sú: Jazero Izra s možnosťou ubytovania na chate Veľké drevo, alebo Kopašská; vodná nádrž Úhorná s možnosťou ubytovania na chate Jazero; ako aj vodná nádrž Ružín. Milovníci jaskýň majú možnosť navštíviť Jasovskú jaskyňu v obci Jasov. Zaujímavou lokalitou, ktorú možno navštíviť sú Opálove bane nachádzajúce sa medzi obcami Opiná a Červenica v obvode Lesnej správy Svinica.

Európskou raritou je studený Herlianský gejzír v obci Herľany, cca 2 km od Košíc. V prípade dobrých snehových podmienok sú v blízkosti Košíc lyžiarske

Navštívte OZ Košice

Jaroslav JAKUBČIN

Chata Lesnícka lúka

Chata Breinerka

Chata Bystrý potok

strediská Kavečany, Jahodná a Kojšovská hoľa. Ak máte záujem o lyžovačku, ubytovať sa môžete aj na chate Breinerka, ktorá je vzdialená iba kilometer od lyžiarskeho strediska v Zlatej Idke. V neďalekom Medzeve je možnosť navštíviť historické hámre, v ktorých ešte aj dnes návštevníkom vedia vyrobiť zaujímavé predmety a nástroje.

Samotné mesto Košice ponúka návštevu Východoslovenského múzea so zlatým pokladom, Technického múzea, Chrámu sv. Alžbety a vyhlídkovej veže, z ktorej je nádherný pohľad na mesto. Nie menej významná je aj Košická bota-

nická záhrada a Košická zoologická záhrada.

Pre turistov sú zaujímavé: dolina Starovodského potoka v obci Stará Voda, dolina Bystrého potoka od peknej drevenej budovy Lesnej správy Hrable, dolina Čiernej Moldavy (odbočka pred mestom Medzev). Zaujímavé sú aj turistické trasy na Rankovské skaly z obce Rankovce a trasa na Veľký Milič z rázcestia pred obcou Slanec, z kto-

Bližšie informácie o ubytovacích možnostiach OZ Košice získate na www.lesy.sk, na e-mailovej adrese branislav.gedeon@lesy.sk alebo na t.č. 0918333129, 055/7283044.

rého je pekný výhľad do Maďarska.

Pre milovníkov lesa, jeho vône a zákutí ponúka OZ Košice návštevu Lesného náučného chodníka Smolnícka Osada v Smolníckej Osade pri pile. Lesný náučný chodník sprístupňuje lesné porasty, kde sa úspešne presadzuje a realizuje prírode blízke obhospodarovanie lesa už aj výberkovým hospodárskym spôsobom.

Všetkým, ktorí navštívia obvod OZ Košice, prajeme príjemne strávené dni a veľa pekných zážitkov. ■

Text: **Ing. Jaroslav Jakubčín**
– vedúci lesníckej výroby

Odkaz z neštátneho lesníckeho sektora

LESY SR pod drobnohľadom

Jozef MARKO

V ostatnom čase som mal možnosť stretnúť sa a hovoriť s kolegami lesníkmi na lesných úradoch, v mestských lesoch a v súkromne hospodáriacich lesníckych subjektoch. Prekvapilo ma, ako pozorne sledujú dianie v štátnom podniku LESY SR. Ako živo sa zaujímajú o každú zmenu, ktorou prechádzajú štátne lesy. Ako sa snažia aplikovať skúsenosti z LESOV SR do vlastnej praxe, ako zvažujú či to, čo robia štátne lesy, nemôžu zrealizovať aj oni. Vôbec nemám na mysli iba pohyb cien dreva na trhu a cien externe zabezpečených prác a služieb. Na tom totiž nie je nič prekvapujúce, že neštátne lesnícke subjekty si zapýtajú za drevo a zaplatia externým dodávateľom podľa toho, ako cenovú latku nastavia štátni lesníci.

Keď ale lesníkov mimo štátneho sektora inšpiruje napríklad aj to, ako sa v organizačnej štruktúre štátneho podniku zmenila priemerná výmera lesného obvodu, ako sa prerozdělili kompetencie a právomoci na rôznych úrovniach riadenia a fungovania lesníckej prevádzky - ale hlavne s akým výsledkom - ďalej ako sú štátni lesníci úspešní v projekte produkcie a predaja drevnej štiepky, v aplikovaní prírode blízkych spôsobov obhospodarovania lesa, v nasadzovaní moderných technológií vo výchove lesa a ťažbe dreva, alebo napríklad v riešení problémov, ktoré do vzťahu

lesníkov a ochrancov prírody aktuálne vnáša program NATURA 2000, tak potom je jasné, že LESY SR sú reálnym lídrom slovenského lesníctva.

Nielen preto, že obhospodarujú ďaleko najväčšiu výmeru lesov na Slovensku, alebo že v rámci lesníckeho sektora zamestnávajú najviac ľudí, či už priamo alebo nepriamo. Sú lídrom, pretože majú najväčší potenciál zaviesť nové progresívne zmeny, ktoré pozorne sleduje zvyšok slovenského lesníctva. LESY SR sú jednoducho pod rezortným drobnohľadom. Takéto poznanie teší, ale predovšetkým zaväzuje. Na jednej strane k tomu, aby sa štátny podnik LESY SR snažil tento potenciál maximálne využiť. Na strane druhej k tomu, aby komunikoval a systematicky prenášal poznatky z praxe na všetkých tých lesníckych kolegoch z neštátnych

subjektov, ktorí prejavujú úprimný záujem ich ďalej zhodnocovať vo svojich podmienkach podnikania. Komunikovať napríklad aj tým, že podnikový časopis s novými informáciami, názormi, diskusiami a skúsenosťami bude distribuovať okrem svojich kolegov a lesníckym seniorov aj ostatným lesníkom, ktorí ho chcú odoberať. A verte, že oni to cítia tak, že ho čítať nielen chcú, ale aj potrebujú. ■

ad/Slánske vrchy

Ján Mičovský

rád). Relácia ma zasiahla úplne inak. Ludsky úprimné, vecne podložené a predovšetkým odvážne adresné vystúpenie kolegu Paľa Jakaba mi pripomenulo vlastné skúsenosti. A prečo tajiť - i slabosti. V mysli sa mi vynorili ozveny dobre mienených rád policajtov, aby som dal veci pokoj, lebo „tí druhí“ sa neštítia ničoho... Ozveny anonymných telefonátov, ktoré hrozili kadečím... Ozveny odpovedí nadriadených na konkrétne podnety, ktoré zaodeli vetičkou, že „to bude asi problém...“ Bolo by klamstvom tvrdiť, že som tieto signály nevnímal a, že neovplyvnili moje konanie...

O to viac si cením Jakabov prístup. Nemusel tak. A niektorí aj povedia - načo sa do toho starie?! Alebo - čo z toho má?! Hlúpe, neférové a predovšetkým strašne škodlivé otázky. Mnoho problémov dneška by bolo už dávno vyriešených, keby sme k nim dokázali zaujať jasné stanovisko. Stačia k tomu tri dispozície: dostatok vedomostí, dostatok odvahy a dostatok čistého svedomia.

A tak Ti chcem Paľo poďakovať. Za ochranu majetku, ktorý spravujeme i za hájenie záujmov podniku, ktorý nás za to platí. No ešte viac za to, že si našiel silu jasne pomenovať nielen podivné veci, ale predovšetkým podivných ľudí. Kauza Slánske vrchy sa raz stane jedným z dobových svedectiev morálnej biedy, ktorú boli schopní do mechanizmu štátu vniesť niektorí z jeho zisťovacích služobníkov. Tvoje vystúpenie sa však stalo svedectvom už teraz. Svedectvom osobnej statočnosti, ktorá je na tú biedu najúčinnnejšou terapiou.

Bude dobre, ak si to občas bez emócií pripomenieme.

Netušil som, že „Paľba“ televízie Markíza, vysielaná v pondelok 26. februára 2007 zasiahne aj mňa. Nie, prosím, nemám v kauze Slánske vrchy „prsty“, ani žiadny osobný záujem (ak len za takýto nebudete považovať to, že zákutia okolo Šimonky, či pod Parustanom mám osobitne

Poznámka redakcie: Ku kauze Slánske vrchy sa v LESNÍKU vrátíme v najbližšej dobe podrobnejšie. ■

Prečo mám rád les

VILO ROZBORIL
moderátor TV Markíza

Ak by ste mi túto otázku položili pred dvadsiatimi rokmi, odvrkol by som: „Prosím vás, najskôr sa ma spýtajte, či les vôbec mám rád.

Pretože ani veľmi nie.“ To by som ale naozaj povedal pred dvadsiatimi rokmi. Nemal som k lesu vzťah preto, lebo som k tomu jednoducho nebol vedený. Relaxačné víkendové popoludnia s rodičmi sa skôr niesli v znamení návštev promeňadných koncertov, cukrární, či prechádzok mestom.

Všetko sa to zmenilo v okamihu, keď som sa kvôli divadlu presťahoval do Spišskej Novej Vsi. Priženil som sa do rodiny, ktorá lesom žila. Vďaka svokrovi som začal spoznávať krásy predovšetkým Slovenského raja. Na Kláštorisko som vybiehal takmer pravidelne, vychádzka na Tomášovský výhľad bola pre mňa takou samozrejmosťou, ako keď niekto ide vysypať smeti. Dodnes je pre mňa návšteva Spišskej Novej Vsi spojená s aspoň krátkou zastávkou na Čingove. Kňazi tomu hovoria - exercície, teda rozjímania v tichosti so samým sebou. Niečo podobné som ja dlhé roky absolvoval práve v lese. Vôbec som nepotreboval spoločnosť. Spoločnosťou som si bol sám. A les. Učarovali mi tiež Tatry. Niežeby mi vyhovovali drahé parkoviská a preplnené lanovky, vyhľadávam skôr tiché miesta. Keď sa blížil jar, vždy si začnem plánovať ľahučú túru zo Štrbského na Popradské pleso, prípadne hore na Ostrvu.

Tiež mám rád ľudí, ktorí žijú lesom a v lese. Sú iní. Sú pokornejší, pokojnejší. Ak ma práca zaveje napríklad do hotela Permon, nikdy nezabudnem navštíviť rodinu horára, ktorá žije asi päťsto metrov od tohto turistického centra. Žijú ticho, skromne. Tak ako čerpám energiu z nich, čerpám aj z lesa samotného. Viem, možno to znie ako fráza. Ja si však naozaj práve v lese uvedomujem a pociťujem spätosť s niečím základným a prapôvodným. Mobil dávam do nabíjačky, seba do lesa. Ak by som to leso-nabíjanie mohol absolvovať tak často ako môj mobil, myslím, že by som bol schopný dať na seba oveľa väčšiu záruku než len Úniu požadovanú dva roky. Milí lesáci, nie som závistlivý, ale - LES - vám úprimne závidím. Pozdravte ho odo mňa. ■

Uveríte?

Odbor informačných technológií generálneho riaditeľstva š.p. LESY SR v dohľadnej dobe dodá na všetky svoje pracoviská pomôcku na zlepšenie sústredenia pozornosti, ktorú vyvinula spoločnosť 3kota Vrbové. Je to jednoduchá textilná kukla, ktorú si pracovník natiahne na hlavu a monitor, aby nebol rozptyľovaný okolitým prostredím. Účinok je zaručený: v kombinácii s protihlukovými zátkami do uší je garantovaná vyššia výkonnosť až o 35%. Prvé pokusy naznačili problémy so zvýšeným potením užívateľov, avšak zmenou zloženia textilného materiálu v prospech vyššieho podielu prírodných vlákien so savým efektom je aj tento problém vyriešený. „Je to super, už som si jeden kus kúpil aj domov, pozerám s ním v telke futbal. Ženu ide poraziť, ale čo: šport si žiada obeť!“ povedal o novinke pracovník OIT, ktorý si neželá byť menovaný.

V súčasnosti je vo vývoji zlepšený variant, umožňujúci v kukle fajčiť. Zatiaľ nedoriešeným problémom je odvádzanie dymu mimo zorný uhol užívateľa. ■

Rubriku pripravuje: Ferko Tárjako

	mal povolené	nadanie	ešteže čo	začiatok dňa	osobné zámeno	predložka	4. časť tajničky	stupeň miocénu
obdobie ľudských dejín								
nevelký batoh								
ženské meno						MPZ Turecka romantický muž		
Pomôcky: Akim, Kabo, niše, spam	Slovenská rádiolog. spoločnosť (skr.)	2. časť tajničky	spravil mladším	nežne túlim	osvedčenie	3. časť tajničky Sibírsky veľtok	hudobný štýl vínená látka	
chystal osnovu						predložka grécke písmeno	1000 kg nežiadaná e-mailová reklama	
prvý majiteľ zmenky						zamät (zastar.) značka selénu		
uskutočnený (sľub)						urob provizórna stavba		zobrazenie ľudského organizmu
Pomôcky: Halas, Holša, kaneta	rus. ženské meno zvislý sústruh					bítnik nočný podnik		
krasokorčuľarský skok						časťica súhlasy hlava katolíkov	matka luhať	
cudzie mužské meno						oddych záhrada obuvnícke lepidlo	vyklenky (kníž. zastar.) žertva	
nemecká televízna stanica				rušilo stehy čutinka na priadzu			skr. našej býv. meny otravné látky (skr.)	
ut infra (skr.)			úder nohou Rim (pôv.)			obuvnícky veľtrh v Brne relaxácia		sibírsky veľtok Sarmati
stavebný stroj, skrejper						odpad pri výrobe cukru iba		
skratka výrazu ekonomickej						koniec tajničky slovenský futbalista	literárny (skr.) skr. súhv. Delfin	
prelamujem						bež (expr.) ľasná rastlina	venujeme ďalí do ruky	
Pomôcky: karpát, Majoroš, remitent	taliánsky prístav (Genova)	kozácky náčelník sužuje					vreckový nôž (nár.) český básnik	
kód ostrova Johnston			amsterdam, FK dotieravý hmyz				obec pri Lučenci opak pravej	
značka rumunských áut				čítoslovcie povzdychu opytov. zámeno			zmrznutá voda skoba	
navarená vrstva kovu						predizba kód Vatikánu		
často opakoval								
začiatok tajničky								

BLAISE PASCAL (1623–1662)

Srdce má svoje dôvody, o ktorých hlava nemá ani potuchy.

V krčme sa veľa mudrovalo o tom ako ženy mužom nasadzujú parohy, na čo sa niektorí vystatovali, že oni parohy nikdy mať nebudú. Horár týmto hrdinom povedal: „Viete, že lupiny vo vašich vlasoch sú vlastne parohy v prášku?“

Telefonoval horár synovi na lesnícky internát: „Prídeš domov na oslavu mojich narodenín?“ na čo on odvetil: „Žiaľ nemôžem, lebo celý týždeň ležím s anginou“. Horár však nástojil: „To nevedí, len príď a doveď aj tú kamarátku, s ktorou ležiš“.

Horára obvinili policajti za rušenie nočného pokoja a on sa takto obhajoval: „Ja som nemohol rušiť nočný pokoj, pretože keď sa pätnásť chlapi v noci pred krčmou mlátili, nebol tam nijaký pokoj!“

„Akosi častejšie teraz chodíte do krčmy pán horár, ako je to možné?“ pýtali sa chlapi a on na to: „Žena je na návšteve u svokry, často mi telefonuje ako sa mám a ja jej nikdy nepoviem že dobre, lebo by sa ihneď vrátila“.

Za horárom prišla žena mladého lesného robotníka s prosbou: „Pán horár pomôžte mi, môj muž je veľmi náruživý, vždy keď príde domov z roboty umyje sa, chce večeru a potom vraj Marienka šups do postele, ja to už takto ďalej nevydržím!“ Horárovi sa ženy uľútovali a mladému mužovi nariadil prekladať metrovicu z jedného miesta na druhé a potom zas naopak. Mladík na druhý deň príde domov, nožičky sa mu podlamujú a hovorí: „Marienka, náš pán horár sa zbláznil, tak ma uštvá, že mi ani jesť nechutí, tak rýchlo šups do postele!“

Z krčmových „múdrostí“: Hora je pekná z doliny, kostol z vonka a krčma z vnútra! alebo: „Lepšie je sedieť v malej krčmičke ako robiť vo veľkej fabrike!“

Horár na drevosklade zašiel na latrínu, ale dvere sa nedali otvoriť, tak sa opýtal: „Je tam niekto?“. Z vnútra sa ozval hlas: „Ale prosím vás, ktože by tu jedol?“

redakcia

Zozbieral: **Julo Burkovský**

Tajnička krížovky z februárového čísla Lesníka znie: „...privolala kominára, aby nám priniesol šťastie“. Z úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali **Máriu Mišíkovú** z Prievidze. Víťazke posielame kuchársku knihu. K výhre jej blahoželáme a prajeme príjemné chvíle pri čítaní i varení.

Filatelistika

Chorvátsko

Surinam

Maďarsko

USA

Rakúsko

Island

Lesnícke organizácie, akcie a jubileá

Nie každá krajina s významným postavením lesného hospodárstva sa môže pochváliť známkami, ktoré si pripomínajú výročie založenia organizácií štátnych lesov alebo lesníckych spolkov. Preto známky, ktoré vydala rakúska pošta k 50. výročiu založenia štátnych lesov, podobne aj Surinam, alebo Island patria k významným čínom pre zviditeľnenie významu lesníckych organizácií. Podobne je to aj v prípade známky vydané pri 100. výročí založenia Maďarského lesníckeho spolku, ktorého korene siahajú ešte do Banskej Štiavnice.

Osobitnou kategóriou sú známky alebo iné doklady s portrétmi významných lesníkov. Americká pošta vydala veľmi peknú známku s portrétom Johna Muira, priekopníka ochrany prírody a zakladateľa viacerých národných parkov. V minulom roku Chorvátsko vydalo známku s portrétom spisovateľa a redaktora Šumarského listu Josipa Kozaraca. Podobne nájdeme aj celinovú obálku vydanú v ZSSR k storočnici akademika Sukačeva, alebo v Rumunsku k 120. výročiu narodenia prof. Marina Draceu.

Drevárske veľtrhy a výstavy sú dokumentované známkami a príležitostnými pečiatkami. V mnohých krajinách poštové správy pravidelne propagujú Mesiac lesov alebo Deň stromov. ■

**RUBRIKU PRIPRAVUJE
PROF. ING. LADISLAV
PAULE, PhD.**

Poľovnícky receptár

Stehno z muflóna dusené s hruškami

Suroviny:

1 kg muflónieho stehna, 100 g slaniny, 1 lyžičku soli, mleté čierne korenie, 3 lyžice masla, 600 g hrušiek, 1 lyžičku mletej škoricice, 1 lyžičku citrónovej kôry, 100 g brusnicového kompótu.

Postup:

Očistené, odblanené stehno z muflóna vložíme do marinády odležať na 2 - 3 dni. Mäso z marinády vyberieme a osušíme. Prešpikujeme ho tenkými prúžkami nakrájanej slaniny, osolíme a okoreníme. Takto pripravené stehno opečieme na masle, pridáme zeleninu z moridla a dusíme v rúre pod pokryvkou domäkka. Počas dusenia mäso obraciame, polievame šťavou a podľa potreby dolievame moridlom. Pred dodusením pridáme olúpané a jadrovníkov zbavené, na polovice rozkrojené hrušky, posypané škoricou a nastrúhanou citrónovou kôrou, a necháme ich s mäsom dodusiť. Mäkké mäso vyberieme, šťavu precedíme, do šťavy prelisujeme hrušky, pridáme brusnice a spolu to krátko povaríme a dochutíme soľou. Pri podávaní mäso krájame cez vlákna na plátky a polejeme šťavou (šťava sa môže podávať aj osobitne). Ako prílohu odporúčame maslové paštety s brusnicovým kompótom a dusenú ryžu. ■

1. Hádanka

Tento živočích patrí medzi dravé vtáky. Je našou najväčšou sovou. Obýva skalné steny, horské rokliny a husté lesy. Samica znáša 2 - 4 biele vajcia na skalných previsoch a trhlínach, alebo do opustených hniezd na stromoch, na znáške sedí 35 dní. Mláďatá krmia obaja rodičia. Loví v noci a živí sa menšími živočíchmi, prevažne hrabošmi a myšami.

Ako sa tento vták volá? Skús ho nakresliť!

**Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.**

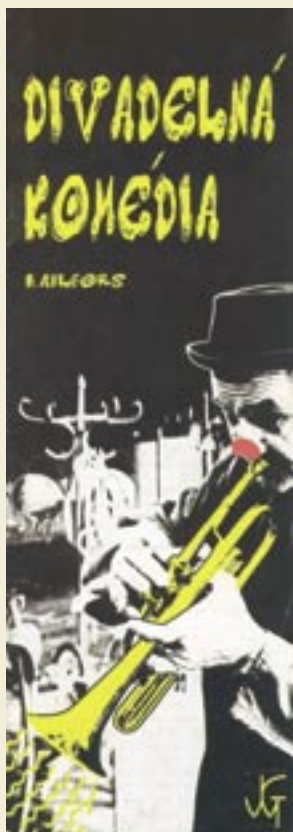
2. Vystrihni, poskladaj a vyfarbi obrázok

Za správne odpovede a pekné obrázky posielam odmenu - hlavolam Múdry povrázok - mojej kamarátke Petre Rusnákovej z Liptovského Mikuláša.

Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička Ryška

(P)lesu zdar!

Peter GOGOLA

Spoločenský večer LESOV SR sa 16. februára 2007 dočkal svojej ďalšej reprízy. Už po jedenástykrát sa Divadlo Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene zaplnilo lesníkmi a lesničkami, aby v prítomnosti partneriek a partnerov zhladli divadelné predstavenie a po ňom si schuti „zaplesali“.

Podujatie bolo tentokrát poctené účasťou ministra pôdohospodárstva Miroslava Jureňu s manželkou. Tristo účastníkov spoločenského večera sa dobre zabávalo na hre z pera súčasného škandinávkeho autora Bengta Ahlforsa, ktorá nesie názov Divadelná komédia. Pod režijným vedením Ľubomíra Pauloviča rozohrali svoj komediálny talent herci zvolenskej činohry Jana Pilzová, Štefan Šafárik, Ondřej Daniš, Jozef Novotný, Silvia Donová, Svetlana Sarvašová, Radoslav Kuric a Vladena Škorvagová. Po divadelnom predstavení nabral spoločenský večer plesový ráz: po chutnej večeri sa spoločnosť venovala tancu a zábave. V príjemnej nálade sa účastníci spoločenského večera rozchádzali s pozdravom: Dovidenia vo Zvolene opäť o rok! ■

Objektívom dopisovateľov

Autor fotografií: Ing. Pavel Trnavský

Životné jubileá

Marec 2007

50 rokov

- Piala Pavol**, nar. 17. 3. 1957, ref. správy a manažmentu majetku – OZ Žilina
Némethová Alena, nar. 22. 3. 1957, sekretárka – OZ Žilina
Prečuchová Marta, nar. 22. 3. 1957, technik, LS Krám – OZ Čierny Balog
Ing. Jančo Jozef, nar. 28. 3. 1957, vedúci LS, LS Brod – OZ Žarnovica
Ing. Matzenauer Jaroslav, nar. 31. 3. 1957, personalista – OZ Rimavská Sobota
Vredíková Tatiana, nar. 5. 3. 1957, fakturant – OZ Revúca
Aust Ladislav, nar. 6. 3. 1957, referent mechanizácie – OZ Revúca
Rusnák Jozef, nar. 14. 3. 1957, OLH, LS Svinica – OZ Košice
Rapko Vojtech, nar. 29. 3. 1957, ekonóm, PDV Veľké Kozmálovce – SPDV Banská Bystrica
Bc. Vaňousová Ružena, nar. 9. 3. 1957, VORŠ – starostlivosť o zamestnancov – GR BB
Gréková Mária, nar. 26. 3. 1957, samostatný projektant, PK Žilina – GR BB

60 rokov

- Janoška Jozef**, nar. 18. 3. 1947, ťažbár, LS Pružina – OZ Považská Bystrica
Fabian Marian, nar. 13. 3. 1947, personalista – OZ Žilina
Pauko Jaroslav, nar. 25. 3. 1947, dispečer dopravy a mechanizácie – OZ Liptovský Hrádok
Ing. Sirota Peter, nar. 8. 3. 1947, OLH, LS Červená Skala – OZ Beňuš
Bahleda Jozef, nar. 27. 3. 1947, lesník, LS Divín – OZ Kriváň
Dudaško František, nar. 24. 3. 1947, referent MTZ a nákupu – OZ Košice
Ing. Gábor František, nar. 25. 3. 1947, referent ekológie a správy DVT – OZ Košice
Garaj Miroslav, nar. 6. 3. 1947, majster odovzdávača, odb. obchodu a logistiky – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

- Labant Marian**, nar. 21. 8. 1945, lesník, LS Košeca – OZ Považská Bystrica
Šimončíková Anna, nar. 1. 2. 1950, VOR – účtovník – OZLT Banská Bystrica

Ing. Helena Turská

Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky (ZSD SR) spolu so štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky pripravili informačnú kampaň, ktorou chcú prezentovať spoločné ciele. V pondelok 5. marca 2007 na tlačovej konferencii v Banskej Bystrici prezentovali jeden zo základných nástrojov kampane – informačný bulletin.

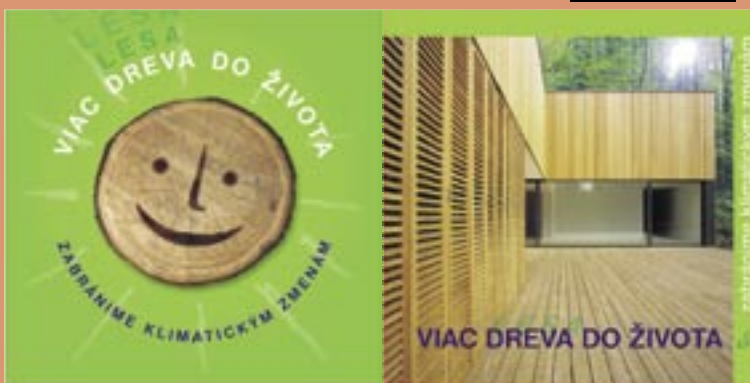
„Sloganom kampane je heslo *Viac dreva do života – zabráňme klimatickým zmenám*“, povedal prezident ZSD SR Ing. Igor Patráš, „pretože pokladáme za dôležité pripomenúť fakt, že plasty, táto zdanlivo kvalitná a lacná náhrada dreva, zaťažujú životné prostredie a preto je dobrým riešením vrátiť sa k drevu, ako ku kvalitnému, ekologickému materiálu, ktorý je zároveň našou jedinou obnoviteľnou surovinou“.

Informačný bulletin bol verejnosti predstavený v utorok 6. marca, na otvorení medzinárodnej výstavy Nábytok a bývanie v Nitre.

Ťahať za jeden povraz

Peter GOGOLA

Súčasťou prezentácie bulletinu bolo aj jeho uvedenie do života, ktoré vykonal vzácny hosť výstavy, prezident republiky Ivan Gašparovič – posypaním dvomi ingredienciami – smrekovým ihličím a hoblinami. Tak symbolicky spečatil vyjadrenie spoločných záujmov lesníkov a spracovateľov dreva na Slovensku, spolupracovať v prospech primeraného využívania lesov a rozvoja slovenskej ekonomiky.

„Rozhodnutie pripraviť spoločnú kampaň so Zväzom spracovateľov dreva je odzrkadlením našej snahy podporiť rozvoj vidieka aj takýmto spôsobom, teda podporou domácich spracovateľov dreva. Chceme, aby drevo zo slovenských lesov prinášalo prácu slovenským spracovateľom a v konečnom dôsledku tak podporiť ekonomiku Slovenska. Myslím, že sme odsúdení na spoluprácu“, povedal na margo informačnej kampane generálny riaditeľ š.p. LESY SR doc.

RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

Foto: Eduard Genserek

